

„...még egy lépés kell, hogy itt legyél!”

HAJDÚNÁNÁS VÁROS HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2014-2020

Stratégiai dokumentáció a Terület és Településfejlesztési Operatív Program
7. prioritása keretében meghirdetett TOP-7.1.1-16 felhívás alapján

Készült:	2016. július 04.
Felülvizsgálva:	2018. február 02.
Módosítva:	2018. július 16.
Módosítva:	2020. november 17.
<u>Módosítva:</u>	<u>2021. december 21.</u>

43. módosított változat

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiát Hajdúnánás város helyi tervező közössége készítette

Szerkesztette

Fabulya Edit
Bondor István

Az előkészítő elemzést Hajdúnánási Helyi Akciócsoport megbízásából készítette:

Programvezetők

Ditzendy Károly Arisztid
Dr. Szilágyi András

Szakértők

Bondor István
Fejes Annamária

Ditzendyné Frank Mariann
Földi Éva
Laczkó Dóra

Fabulya Edit
Gonda György

A tervező közösség műhelyeinek keretében a stratégia elkészítésében közreműködtek

Baráthné Megellai Erzsébet, Berkes Anikó, Bódi Judit, Borsi Csaba, Csegöldiné Tóth Erzsébet Erika, Csósz Krisztián, Dózsa Miklós, Fülöpné Baráz Judit, Gál Gergely, Gélák Pál, Gömöri József, Győri Tamás, Ilyés Miklós, Kiss György, Kissné Barta Piroska, Kocsis Áron, Kovács Zsolt, Nagyné Legény Ildikó, Martinek Imre, Nagy Jánosné, Nagyné Bózsár Katalin, Oláh Imréné, Pálócziné Tóth Mária, Papp Gáborné, Ráskai-Mikó Éva, Redela Rita, Sebestyén László, Szabó István, Szabó József, Szilágyi Erzsébet, Szücs Barbara Tóth Imre, Veres Sándorné, Zsuga László

Módosította:

a Hajdúnánási Helyi Közösség Akciócsoport

Kelt, Hajdúnánás, ~~2018. július 16. és 2020. november 17.~~ 2021. december 21.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata.....	5
2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	~~109~~
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése.....	~~1413~~
3.1 Helyzetfeltárás.....	~~1413~~
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	25
3.3 SWOT	~~2928~~
3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása	~~3635~~
4. A stratégia jövőképe	~~3837~~
5. A stratégia célhierarchiája	~~3938~~
6. Cselekvési terv	~~4241~~
6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása	~~4241~~
6.2 Együttműködések	~~4847~~
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei	~~5150~~
6.4 Kommunikációs terv	~~5655~~
6.5 Monitoring és értékelési terv, kockázatelemzés	~~5857~~
6.5.1. Monitoring és értékelési terv	~~5857~~
6.5.2. Kockázatelemzés	~~6059~~
6.6. Horizontális célok	~~6261~~
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása	~~6261~~
7. Indikatív pénzügyi terv.....	~~6463~~
A Hajdúnánási Helyi Közösség elismerő okirata	~~6564~~
Nyilatkozat a felülvizsgált HKFS elfogadásáról	~~6665~~

Hajdúnánás városa az Észak-Hajdúság központja, járásközponti település, valódi hajdúváros.

A mai város egy nyugodt, modern és közösségi szemléletű, kimondottan befogadó település képét festi. A település központi részei az elmúlt évtized során megújultak, köszönhetően az okosan felhasznált fejlesztési forrásoknak. A közösség minden szinten profitál a város szerteágazó kapcsolataiból, bár ezek kiépítése és ápolása sok erőforrásba kerül a városvezetés és a polgárok részéről is.

A város lakosságát az 1940-es években 18.000 fő környékén stabilizálta, azóta ezt a szintet – kisebb kilengésekkel – tartja is. A 2016. január elsejei **17.038 fős lakosságával megfelel a CLLD lakosságszámot alapul vevő jogosultsági kritériumának**, így a helyi közösség kidolgozta a jelen 250 millió forintos támogatási igényű koncepciót.

A támogatói döntés 250 millió Ft forrást hagyott jóvá a koncepcióra, amelynek eredményeképpen a jelen felülvizsgált és átdolgozott stratégia elkészítésre, és a HACs által 2018. február 02-án elfogadásra került.

A település **közösségi élete hagyományosan élénk, ápolja hajdú hagyományait**. Önkormányzata azon kevesek közé tartozik, amelyek **sikerrel alkalmazzák a közösségi tervezés módszertanát**, így válva a térség egyik „bezzeg-városává”.

Ezzel a tervezési rutinnal **alakult meg 19 taggal 2016. május 25-én a Hajdúnánási Helyi Akciócsoport**. Tagjainak többségét (8) helyi civil szervezetek adják, 7 gazdasági társaság és 4 közszféra szereplő mellett. A HACs célja, hogy a partnerség elvének érvényesítésével, a jelen helyi közösségfejlesztési stratégia kidolgozásával, és annak – elsősorban a kultúra és a közösségépítés terén tervezett műveletei – megvalósításával hozzájáruljon a jövőképpen megfogalmazott célok eléréséhez.

A Hajdúnánási HACs a CLLD pályázati felhívás céljaihoz illeszkedően komplex helyzetfeltárást készített, amelynek eredményeit rövidtávon belül helytállónak tartja. Az ezt tartalmazó SWOT elemzés adott alapot azon a szakértői- és műhelymunkáknak, amelyek során kimunkálásra került az alább **4 fő fejlesztési cél**:

1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése
2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése
3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás
4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése

A célok elérését a felülvizsgálatot követően 4 művelet, és 2 kulcsprojekt hivatottak szolgálni. A műveletek egymással szinergikus célokat szolgálnak, amelyeket azonban különböző eszközökkel támogatnak, attól függően, hogy ERFA- vagy ESZA-jellegű-e a beavatkozás. A más és más szükséges kompetenciáknak megfelelően a pályázói célcsoportjuk is különbözik majd.

Az infrastrukturális-, és a kapcsolódó kulturális-közösségi beavatkozásokat általános érvényű műveletek erősítik, amelyek **a város kiemelt belső és külső célcsoportjait** célozzák: a fiatalokat, az időseket, a hátrányos helyzetűeket, a környező partner településeket, és a város iránt érdeklődőket.

A kulcsprojektek egyike a város közösségére és vezetésére jellemző transzparenciára építve, a művelődési központ és a városi televízió eszközparkjának megújítását tűzte ki célul, hogy a hagyományosan erős átláthatóság és publicitás méltó technikai feltételekkel kerülhessen továbbra is kiszolgálásra. **A másik kulcsprojekt a városban zajló CLLD-típusú, valamint azzal szinergiában megvalósuló egyéb fejlesztések elsősorban belső marketingjét szolgálja.**

A jelen stratégia megalkotásakor a fő cél az volt, hogy **Hajdúnánás tovább haladjon a közösségi tervezés megkezdett útján, és gyakorlati tapasztalatait megfelelő forrásmennyiség mellett hasznosítsa.** A tervezett beavatkozásokra rendelkezésre álló forrás 250 millió Ft, időtávja pedig **2022 decemberéig** tart, azzal, hogy a tovagyrúzó hatások további forrásbevonásra adnak lehetőséget.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítése során arra törekedtünk, hogy messzemenően figyelembe vegyük azokat a tapasztalatokat és ajánlásokat, amelyek a közösségvezérelt helyi fejlesztés (CLLD) modelljének európai és hazai kialakítása, gyakorlata, ill. a LEADER-tapasztalatai alapján születtek.

A CLLD mint integrált fejlesztési, együttműködési módszer ugyanakkor még új „szereplő” a fejlesztéspolitikában, ezért munkánk során nemcsak annak elméleti módszertárára, hanem a települési közösségfejlesztés, a közösségi tervezés több évtizedes tapasztalataira, kipróbált eszközrendszerére is támaszkodtunk. A tervezés során a közösségi szemlélet mellett a legszélesebb körben igyekeztünk érvényesíteni a sikeres integrált településfejlesztési tervezéshez szükséges szakértői szempontokat is, összehangolni a közösség által megfogalmazott meglátásokat, szükségleteket a szakértői szempontokkal, ill. a fejlesztéspolitikával. Így vált lehetővé, hogy a helyi tervezési folyamatban biztosítottak legyenek és érvényesüljön a **nyitottság, a befogadó hozzáállás és az ágazatköziség**.

A hivatalos fejlesztéspolitika világában tényként kell elfogadni, hogy a helyi valóságok szempontjából a stratégiai kezdeményezések kívülről érkeznek. A stratégiaalkotó munka során a helyi közösséget segíteni kellett abban, hogy a feltáruló lehetőségeket megismerje, és helyi igényeinek, szükségleteinek megfogalmazása után saját kezdeményezéseinek javára használja. A „központosított” szakértői munka előkészítéssel, majd az eredmények összegzésével, „fejlesztéspolitikai nyelvre fordításával” segítette, kiegészítette, a kiírás biztosította keretek között tartotta a közösség alulról szerveződő munkáját. A **mindenki számára nyitott helyi tervező közösség** tagjai és a szakértők között létrejött a tervezési folyamaton végignyúló párbeszéd, amely rálátást biztosított valamennyi érintettnek, így hatékonyabbá, megalapozottabbá téve a munkát.

A tervezés központjában az ember, a helyi közösség állt. Az erőforrások megszerzésének elemi feltétele ugyanakkor, hogy az elképzelések olyan projektervek, szolgáltatási koncepciók formáját ölték, amelyek az Irányító Hatóság számára értelmezhetőek, indikálhatóak, megfeleltethetőek a szélesebb körű fejlesztési tervek rendszerének.

A közösség bevonása, a széles körű részvétel biztosítása érdekében megtörtént az érintettek azonosítása, a mozgósítás és bevonás, valamint az együttműködés módjának, módszertanának, területeinek, felelősségének meghatározása. Ennek során az érintettek **mindvégig konszenzuális megoldásokra törekedtek**, ami ugyanakkor nem jelentette az érdekellentétek, valós, vagy lehetséges konfliktusok szőnyeg alá seprését, hanem azok feltárására, lehetőleg mindenki számára előnyös, vagy legalább a legkisebb hátránnyal járó megoldására törekedtünk.

A közösségi tervezés első része **az érintettek részvételével zajló helyzetelemzés** volt, amely feltárta a helyi CLLD program értelmezési tartományának és környezetének helyzetét. A folyamat kulcseleme olyan **jövőkép** megalkotása volt, **amely mellett valamennyi érintett, ill. érintett csoport el tudott köteleződni**, és megvalósulása érdekében együttműködést vállaltak, **célokat, műveleteket, kulcsprojektet terveztek, feladatokat, elvárásokat fogalmaztak meg**.

A fejlesztés stratégiája egyrészt a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban leírt átfogó célok által meghatározott irányokat veszi figyelembe, másrészt a következőkben leírt specifikus célokból, műveletekből és a kulcsprojektekből szerveződik. Ezek az érintettek feltárt igényeire adnak választ, és megfelelnek az általuk támasztott szempontoknak.

A stratégiaalkotás és a bevonás folyamatát és ütemezését, a közösségi tervező munka állomásait az alábbi ábrán mutatjuk be.

MEGHATALMAZÁS

A Hajdúnánási Helyi Akciócsoport által tervezett Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítésének szakértői támogatására a **folyamat kezdeményezője**, a **Hajdúnánás Város Önkormányzata** a Tendraauditor Kft. és a HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ közösségi- és településfejlesztési szakembereit kérte fel. A **nyitott vezetői megbeszélések** keretében, 2016 áprilisában megtörtént a helyi akciócsoport megalakításának, valamint a stratégia közösségi tervezési folyamatának, eszközeinek, fő lépéseinek és ütemezésének tisztázása.

KEZDEMÉNYEZŐ CSOPORT MEGALAKÍTÁSA, AZ ÉRINTETTEK MEGSZÓLÍTÁSA, BEVONÁSA

A HACS alapítását és a közösségi tervezés folyamatának indítását **kezdeményező csoport 2016. május 5-én alakult meg** a helyi önkormányzat munkatársainak, valamint a helyi intézmények és civil szervezetek vezetőinek és pályázati szakemberek képviselőiből.

A kihívás értelmezését követően a csoport első feladata **az érintettek kiterjedt elemzése** volt. A bevonás tervezését segítette a HKFS megalkotását kezdeményező szervezetek kiterjedt intézményi és szervezeti kapcsolatrendszere, a kultúra és közösségfejlesztés területén végzett eddigi szakmai tevékenységük, tapasztalataik. A HACS megalakulását, valamint a HKFS közösségi tervezését előkészítő workshopra **valamennyi eddigi partner meghívást kapott a közsférából, valamint a civil, közösségi, ill. gazdasági, szakmai területről**. A kezdeményezésről szóló tájékoztatás a város honlapjára is felkerült. A **nehezen elérhető csoportok** bevonására a kezdeményezők külön erőfeszítéseket tettek. Az elérésben, ill. a sajátos értékek, érdekek, szükségletek megjelenítésében elsősorban a szociális, egészségügyi és oktatási intézmények, civil és egyházi szervezetek **hátrányos helyzetű csoportok** körében dolgozó munkatársak segítettek, akik a **közösségi tervezés egész folyamatába bekapcsolódtak**.

ELŐKÉSZÍTŐ WORKSHOP

A résztvevő szervezetek és képviselőik felkészítését célzó előkészítő műhelymunkára május második felében került sor. **Ebbe közel 20, a civil és egyházi, a gazdasági valamint az üzleti szférában tevékenykedő szervezet képviselője kapcsolódott be.** Az érdeklődők megismerték a CLLD program tartalmát, lehetőségeit, ill. a helyi folyamat állomásait, ütemezését. Kiosztásra kerültek a HACS alapításában való részvételhez szükséges dokumentumok, melyek elérhetővé váltak más érdeklődő szervezetek számára is.

A HELYI AKCIÓCSOPORT MEGALKULÁSA

A Hajdúnánási Helyi Akciócsoport alakuló ülésére 2016. május 25-én került sor. A HACS **19 taggal**, a pályázati felhívásban ismertetett feltételeknek megfelelően jött létre, **konzorciumi formában**. A konzorcium szervezeti összetételét a **6.3.2. A HACS alapító tagjai** című fejezetben részletesen bemutatjuk. Az együttműködés alapítói arra törekedtek, hogy folyamatos jelenlétet biztosítsanak **valamennyi lakossági és szakmai csoport**, különösen a fejlesztés prioritásai szempontjából **legrászorultabb csoportok** számára. **A konzorcium vezetője Hajdúnánás Város Önkormányzata lett. A benyújtott regisztráció iránti kérelmet az Irányító Hatóság 2016. július 04-én jóváhagyta.**

SAKÉRTŐI ÉS KÖZÖSSÉGI HELYZETELEMZÉS

A helyzetelemző munkát **előzetes szakértői helyzetelemzés** alapozta meg. Ennek forrásait a **3.2. A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások** c. fejezetben részletesen bemutatjuk. Eredményei a **közösségi tervezés keretében készült helyzetértékelés** kimeneteivel kiegészítve, összedolgozva a **3.1. Helyzetfeltárás**, valamint a **3.3. SWOT** fejezetekben tekinthetők át.

A helyzetelemző műhelyre szóló meghívót a HACS vezetése küldte ki, melyben leírta a közösségi tervezés lényegének és folyamatának rövid összefoglalóját is. Az idő rövideje miatt az e-mailes meghívásra telefonon, személyesen is ráerősítettek, és a település weboldalán is megjelentették a tervezésről szóló hírt. Az első tervező műhelyre a HACS tagok mellett jelentős számban megjelentek új érdeklődők is (összesen 23 helyi résztvevő).

A műhelyvezetők röviden ismertették az előzetes szakértői helyzetelemzést. A **csoportmunka** a HKFS útmutatóban ajánlott tématerületekre fókuszálva zajlott. A csoportok a fókuszok alapján szerveződtek. A résztvevők maguk választották témát, ill. csoportot, szakmai területük és egyéb egyedi faktorok alapján. A **közösségi helyzetelemzés SWOT módszerrel** zajlott, alkalmazása a közösségi tervezés során sem okozott nehézséget. A csoportmunka ötletfúziós metodikával, „forgó rendszerben” zajlott, így a **különböző nézőpontok, csoportképző sajátosságok valamennyi téma elemzésénél érvényesülhettek**.

Az eredmények figyelembe vételével, a településfejlesztési, fejlesztéspolitikai tervezés eszközrendszerének és szabályainak is megfelelő tartalmi és formai teljességre törekedve zajlott a szakértői munka második szakasza. **Az összegzett helyzetelemzést a résztvevők nyomtatott füzet formájában kapták meg visszacsatolásként, s a következő műhely keretében megerősítették azt.**

JÖVŐKÉP TERVEZŐ ÉS CÉLMEGHATÁROZÓ KÖZÖSSÉGI MŰHELY

A következő műhelyre a kezdeményező csoport tagjai újra a legszélesebb érintetti körnek küldték ki a meghívókat. A jövőképpalkotás során a munkában részt vevők olyan célállapotot vázoltak fel, mely összefoglalja a településfejlesztés koncepciójának a közösség által kijelölt legfontosabb elemeit, kívánatos jövőbeni állapotát. **A műhely végére konszenzussal született meg a település jövőképe és annak kulcsmondata, ill. azonosításra kerültek a jövőkép eléréséhez szükséges legfontosabb célokat is.** Ezeket a 4. és az 5. fejezetekben mutatjuk be.

A résztvevők azt a „házi feladatot” kapták, hogy a műhely végén kiosztott **projektgyűjtő lapok**, a külön erre a célra létrehozott **elektronikus projektgyűjtő felület** segítségével gondolják végig, és fejtésük ki, melyek azok a tevékenységek, melyeket jelen pályázatból meg szeretnének valósítani.

OPERATÍV TERVEZŐ KÖZÖSSÉGI MŰHELY

Az operatív tervező műhelyen a résztvevőknek visszamutatásra került az elmúlt alkalommal készült, és stílistikai szempontból rendezett jövőkép, akik jóváhagyták azt.

Az operatív tervezés során a jövőkép eléréséhez **szükséges tevékenységek (műveletek, kulcsprojekt) meghatározása és áttekintése, illeszkedésük vizsgálata** zajlott. Ennek eredményeként mintegy 90 projektötletet azonosítottak a résztvevők.

A szakértők rendezték a közösségi tervezés eredményeit és a HKFS készítésébe beépítették azokat.

HKFS ELFOGADÁSA, TERVEZÉS EREDMÉNYEINEK MEGOSZTÁSA

A közösségi tervező folyamat során elkészült HKFS-t a HACS konzorciumi ülés keretében fogadta el és hitelesítette.

Az elkészült anyagot a munkaszervezet széles körben ismertette. A kapcsolódó tájékoztatás, az eredmények társadalmasítása a jelen munka lezárása alatt és azt követően is zajlik. Érdemben nem számolunk azzal, hogy a jelen stratégia által felvázolt helyzetkép rövidtávon – pl. a támogatási döntésig – markánsan megváltozna, és ebből kifolyólag megkérdőjeleződne a tervezett beavatkozások köre és nagyságrendje.

HKFS ÁTDOLGOZÁSA

Az Irányító Hatóság 2017. december 07-én kelt döntésével támogatásban részesítette a jelen dokumentumban leírtakat, jóllehet az igényelt támogatás 50%-os csökkentése történt meg – ahogyan országosan is – mind a jelen HKFS megvalósítására fordítható összeg, mind a Helyi Akciócsoport munkaszervezetének működési költségei tekintetében.

Erre való tekintettel a HKFS a jelen dokumentum szerint átdolgozásra került, amelyet a HACs 2018. február 2-án tartott ülésén megtárgyalt és elfogadott.

A HKFS 1. MÓDOSÍTÁSA

A helyi akciócsoport a rendelkezésre álló források tekintetében felülvizsgálta a tervezett műveleteket, és az Irányító Hatósággal történt előzetes egyeztetést követően az „Egészségkultúrával, a megelőzéssel, a város élő- és gyógyvíz-vagyonával kapcsolatos közösségi fejlesztések” c. művelet elhagyása, valamint az erre allokált 10,5 millió Ft keret átcsoportosítása mellett döntött.

A döntés oka, hogy az eredetileg tervezett műveletben foglalt beavatkozás várhatóan alternatív forrásból kerülhet finanszírozásra, valamint hogy a kezdeti tervezés óta eltelt több mint 2 évben a kivitelezéssel érintett beavatkozások árszínvonala jelentősen megemelkedett.

Az átcsoportosítás célja a „Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megóvására” c. művelet forrásának 8,5 millió forinttal, ill. a „Hajdúnánás perifériáinak fejlesztése” c. művelet forrásának 2 millió forinttal történő megemelése.

A módosítás nem befolyásolja hátrányosan a HKFS-ben foglalt célok és vállalások teljesíthetőségét.

A HKFS ~~JELLEN~~(2.) MÓDOSÍTÁSA

A HACS által támogatott projektek megvalósulása nem követte le ütemesen és időarányosan a HKFS megvalósítási idejét, amely több okra is visszavezethető: egyrészt a koronavírussal összefüggő járványügyi helyzetben az ESZA-komponens által támogatott rendezvényeket el kellett halasztani, több esetben akár bizonytalan időre is. Emellett a CLLD „pilot” jellege miatt a támogatási rendszer számára is szokatlan adminisztrációs követelmények okoztak jelentős csúszásokat. Ezen külső körülmények a Kedvezményezetteket nem érinthetik hátrányosan a támogatott projektek megvalósításakor, így e célból több időt szükséges biztosítani a megvalósításra. A jelen módosítás ezt hivatott kezelni, és a még le nem zárult műveletek tekintetében egységesen 2021. december 31-re módosul a fizikai megvalósítás lehetséges határideje. Ehhez szükséges a munkaszervezet finanszírozása megfelelő idejű finanszírozása is, amit a meglévő működési költségkereten belüli átcsoportosítással kívánunk fedezni. Mivel a munkaszervezet feladatai a HKFS megvalósítási időszak végéhez érkeve csökkennek (nincsen új pályázatok), a finanszírozása időarányosan kevesebb forrást igényel, amihez a működési költségek elegendő fedezetet nyújtanak.

A HKFS ~~JELLEN~~ (3.) MÓDOSÍTÁSA

A munkaszervezet működési költségei közül „képzés” és „személyi jellegű költség” vonatkozásában, piaci ár vizsgálatra való hivatkozással vont el forrást a Közreműködő Szervezet. A Magyar Államkincstár döntése nyomán a munkaszervezet működési költségének elszámolható része lecsökkent mintegy 900.000 forinttal. Tekintettel arra, hogy minden felmerülő költség 3 arajánlattal volt alátámasztva -melyek közül a legkedvezőbb került kiválasztásra-, ~~a~~ ~~döntéssel a munkaszervezet nem értett egyet, de sikertelenül fellebbezett}.~~

Meg kell hosszabbítani a HKFS futamidejét is, előállt ugyanis a koronavírussal összefüggő járványügyi helyzet miatt a jelen módosítás idején még futó, egyes CLLD-projektek futamideje 2022-re is át fog húzódni. A vonatkozó pályázati felhívás szerint a HACS és az irányító hatóság közötti megállapodás hatályba lépését követően 58 hónap áll

rendelkezésre a CLLD HKFS végrehajtására. Ez a megállapodás Hajdúnánási esetén 2018. február 19-én lépett hatályba, így a HKFS futamideje 2022. december 19-ig terjedhet.

A futamidő 2022.01.01-12.19. közötti meghosszabbítása alatt a munkaszervezet rendelkezésre állás keretében – lényegében térítésmentesen – látja el a feladatait.

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A stratégia által lefedett terület bemutatása

Hajdúnánás város teljes központi belterülete és belterületi perifériája, valamint egyéb belterülete, Tedej városrész is benne foglaltatik a Hajdúnánási Helyi Akciócsoport által bevonni kívánt CLLD-akcióterületben.

Az akcióterület **központi belterületi, ill. belterületi perifériás részei** az alábbi térkép szürke, zöld és téglabarna területei (a kék területek vízfelületeket jeleznek):

forrás: Google Maps

Utca szintű lehatárolás (északról indulva, az óramutató járásával megegyezően): belterületen a Tiszavasvári úttól kelet felé a Liliom utcáig minden utca, innen dél felé a temető, a Nyíregyházi út belterületi része, tőle dél felé a Liget u., Móricz Pál utcától keletre eső első névtelen utca, a Dorogi út belterületi része, dél felé a Korponai u.-Schlachta u. végéig, dél felé a Böszörményi út belterületi része, Újvárosi út és a Fürdő u. mindkét oldala, Sugár u., Görbeházi út belterületi része, észak felé a Vásártérig, Szabadság u., északnyugat felé a Bakator utcáig, fel a Polgári út belterületi részéig, észak felé az Izzó utcán át a Tiszavasvári útig.

Tedej városrész akcióterületi részei az alábbi térképeken láthatóak, pirossal keretelve:

forrás: Google Maps

Utca szintű lehatárolás: a Fő u. észak-keleti oldalán Fő u.-Nyár u.-Előháti u.-Veres Péter u., valamint az ezen tömbtől délre elhelyezkedő gazdasági terület, dél-nyugati oldalán Erdősor u.-Hajnal u.-Nánási Oláh Mihály u. és az ezen tömbtől északra elhelyezkedő gazdasági terület.

A város külterületi részei tanyás térségekből és a mezőgazdasághoz köthető tevékenységeknek otthont adó létesítményekből (pl. állattartó telepek) állnak; ezek a külterületek a LEADER programból jogosultak közösségi támogatásra.

A település homogenitásának egyik alappillére a természeti kincsek szerepe a város életében. A terület homogenitása ellen hat, hogy a közigazgatási területet kelet-nyugati irányban kettészeli az M3 autópálya, lényegében megfelevezve azt, és elválasztva így egymástól a városközponti részt, valamint a kb. 5%-nyi lakossággal rendelkező, de nem külterületi résznek minősített Tedejt.

A város legfőbb természeti adottsága, hogy a Hortobágyon található, és a település alatt komoly hévíz készletek vannak. A társadalom életében, és gazdaságában kiemelkedő szerepe van a mezőgazdaságnak, a mezőgazdaságon alapuló hagyományoknak, településszerkezetnek. Ez a legfókuszáltabban Tedejen érhető tetten.

Az elmúlt 4 évben Hajdúnánás város területén több városfejlesztéssel, energetikával és érzékenyítéssel kapcsolatos, uniós finanszírozású önkormányzati projekt is megvalósult. Ezek közül a legjelentősebbek:

Projekt címe	Rövid leírás	Elnyert támogatás (Ft)
Belterületi utak fejlesztése Hajdúnánáson	A fejlesztés a 3 utca (Széchenyi u., Ady Endre krt., Bethlen G. krt.) felújításán kívül, egy jelzőlámpás csomópont kialakítását, a szükséges útszelvényeket, új gyalogátkelőhelyek, szabványos autóbuszvárók, több mint 4.000 m ² terület füvesítését, 75 db fa telepítését és a szükséges utcabútorok elhelyezését tartalmazza.	226.199.501
Hajdúnánási Gyógyfürdő környezetének funkcióbővítő fejlesztése	A projekt keretében tér és park, gazdasági szolgáltató ház, parkoló építés, nonprofit szolgáltató ház, szabadtéri színpad, parkoló-, buszből építése történik kölcsönösen egymásra épülve.	444.563.085
Hajdúnánás, Iskola u. 3-5-7. szám alatti meglévő iskolaépület épületenergetikai fejlesztése	A fejlesztés során megtörtént az épület energetikai korszerűsítése, amely a külső oldali nyílászárók cseréjét, a homlokzat hőszigeteléssel történő ellátását, a világítási rendszer, a hőközpont és a levegőtisztítás korszerűsítését valamint a radiátor szelepek szabályozhatóvá tételét foglalja magában.	139.166.225
Hajdúnánási Óvoda kapacitás fejlesztése új intézményi egység kialakításával	A projektben az anno három gyermekcsoporttal működő hajdúnánási 2. sz. óvoda egy gyermekcsoporttal (20 fő) történő kapacitásbővítése valósult meg. Mivel az óvoda épülete bővítésre alkalmatlan volt, egy másik épület bővítése és felújítása képezte a projekt tárgyát.	137.999.999
Városi Rendelőintézet 4080 Hajdúnánás, Kossuth u. 10. épület épületenergetikai fejlesztése	A projektben megvalósított tevékenységek: - Külső oldali hőszigetelés - Homlokzati nyílászárók cseréje műanyag tokszerkezetű nyílászárókra - Fűtési rendszer korszerűsítés - Légtechnikai rendszer felújítása	78.478.486
Hajdúnánás, Dorogi u. 24. szám alatti meglévő óvoda épület épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	A projekt keretében a hajdúnánási dorogi utcai óvoda épületenergetikai fejlesztése valósult meg, megújuló energiaforrás hasznosítására alkalmas műszaki megoldások kiépítésével, továbbá, villamossági rendszerének korszerűsítése is.	60.057.289
Hajdúnánás járásán belül területi összefogás az esélyegyenlőség megteremtése jegyében	A projekt célja, hogy a város járási szinten aktívan tegyen az esélyegyenlőség terén: csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kizáródásban élők aránya, és a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái, továbbá csökkenjenek a hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű csoportok közötti társadalmi különbségek. Ennek fényében cél az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését segítő intézkedések megvalósítása.	21.998.930

A stratégia által érintett lakosság bemutatása

A 2011-ben megtartott népszámlálás adatai szerint **Hajdúnánás teljes lakossága** összesen 17.318 fő volt. Ez az érték a **KSH 2014. évre vonatkozó helységnévkönyve szerint 17.175 fő**, a jelen stratégia elkészítésekor pedig 17.038 fő¹.

A jelen stratégia lefedi a Hajdúnánás város központi belterületén, és az egyéb belterületen, Tedejen élő lakosságot. A fejlesztési prioritásokat az akcióterületen rendre

- elsősorban a városközponti részen,
- Tedej városrészben, valamint
- a város belterületi periferiáján élők vonatkozásában határoztuk meg.

Az akcióterület **városközponti belterületén 16.298 fő, mintegy 95% él,, míg Tedej városrészben 402 fő lakik. Az akcióterület lakossága tehát 16.700 fő².**

A lakosság fennmaradó része a külterületeken él, amely a LEADER program beavatkozási területe.

¹ adat: KSH helységnévtár 2016.01.01.

² adat: KSH helységnévtár, A népszámlálási lakónépesség száma 2011. október 1-jén, a 2016. január 1-jei közigazgatási állapot szerint

Nemzetiségi hovatartozás szempontjából 86,7% vallotta magát magyarnak, a legnagyobb bevallott kisebbség pedig a romáké, 0,7%. Vallási felekezeti szempontból a reformátusok aránya a legmagasabb (31,8%), felekezeten kívülinek 35%-ban vallották magukat.

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

A helyzetfeltárást előzetes szakértői helyzetelemzés, majd közösségi helyzetelemző műhelyek keretében végeztük. A tervezés menetét az első fejezetben ismertettük. Eredményeit a jelen fejezetben, ill. a 3.3. SWOT fejezetben mutatjuk be. Az alábbiakban a HKFS tervezési útmutatóban javasolt 6 tervezési fókusz mentén mutatjuk be a szakértői és a közösségi tervezés eredményeit. A különösen fontos szempontokat beemeltük a SWOT elemzésbe.

I. Térszerkezet specifikumai

Hajdúnánás, a Hajdúságban, Debrecentől északra 45 km távolságra, Nyíregyházától délnyugatra 30 km-re, a Keleti Főcsatorna mentén található város. **Közúton jól megközelíthető** minden szomszédos településről. A város területén áthalad a Debrecen-Tiszalök keskeny nyomközű vasútvonal, mely nem része a TEN-T hálózatnak. Autópálya 5 km-re (M3), valamint 14 km-re (M35). Nemzetközi repülőtér és trimodális központ Debrecenben található.

A várost az M3 autópályának köszönhetően érinti a térség egyik legfontosabbnak tekinthető európai tranzitfolyosója: az európai gazdasági magzóna és Ukrajna/Észak-Erdély/Oroszország közötti – TEN-T maghálózati – közúti tranzitfolyosó közelsége igen kedvező adottság. **A tranzitfolyosó vasúti vonala a várost elkerüli, így a közúti térszerkezeti potenciál a meghatározó.** Hajdúnánás autópálya- és vasúti összeköttetésben van a saját megyeszékhelyével, Debrecennel, a szomszédos megyeszékhellyel, a városhoz egyébként közelebb lévő Nyíregyházával. Az M3 autópálya révén az elérési lehetőség kiváló Miskolc felé 65 km távolságban, ill. Budapest és az ország nyugati területei felé is.

Jóllehet, elsősorban a közúti elérhetőség hangsúlyos, a városba érkező gépjármű terhelés parkolási szempontból rosszul osztható el: az **elégtelen számú parkoló hely** egyfajta rendezetlenséget, és zsúfoltság-érzetet kelt a városképben, nem mellesleg növeli a balesetveszélyt is.

Komoly **hiányosság a városban és vonzaskörzetében a kerékpárutak, kerékpáros nyomvonalak és létesítmények elégtelen hossza, ill. számossága, vagy éppen teljes hiánya.** Ez a jövőben egyrészt a helyi lakosok belső mobilitásának gátlója lesz, valamint az attrakciók (pl. a fürdő) által bevonzható turizmus körét is szűkíti, konkrétan a kerékpáros érdeklődőket riasztja. A lakosok számára azért is érzékeny hiányosság ez, mert Tedej városrész még éppen kerékpáros távolságban található a városmagtól, a tömegközlekedés viszont hiányos.

A város mai szerkezete a következők szerint épül fel:

- északi irányban a mezőgazdasági és részben ipari termelő kapacitások erős hangsúlya,
- nyugati – délnyugati területein a helyi lakosságot és az idegenforgalmat egyaránt ellátó szolgáltató funkciók,
- a központi, ezen belül is az északi - északkeleti területeken vannak a lakó és szolgáltató funkciók.

A városközpont a középkori város területének felel meg, melynek határa a kiskörút. A nagykörútig eső területen a négy fő közlekedési irány kiegészül több sugárirányú feltárási úttal. A nagykörút a történelmi, azonos szerkezeti jegyeket magánviselő szerkezeti egység határa. A gyűrűs sugaras, a nagyobb tömböket zsákutcákkal (zugokkal) feltárási utcahálózat Hajdúnánás településszerkezeti értéke, amely hazánkban szinte egyedülálló. **A település törekvései között szerepel ezen városszerkezet megóvása.**

A nagykörúton kívüli területek új lakótömbjei ipari- és intézmény területe már nem folytatják szervesen a tiszta gyűrűs- sugaras szerkezetet. **A településszerkezet meghatározó eleme a város déli szélén kialakult rekreációs és pihenő terület.** Az 1962-ben megnyílt gyógyvizű strandfürdő és a környezetében, vonzásában kialakult üdülő-, sport- és pihenőterületek a város fő idegenforgalmi értékét jelentik, amelynek nyugati irányba jelentős tartalék területei vannak.

A jelen stratégia szerinti módszertanban Hajdúnánáson **nem került meghatározásra külterületi városrész.** A városban a következő **4 településrész határolható le:**

1. Belváros

A belváros a valamikori belső városfal által határolt övezet, amely a lakókertekkel körbevett lakóházakból állt. **Ma a belső körgyűrű, a Kiskörút határolja,** de a régi határok elmosódtak: déli irányból a régi városfal pontos kontúrája már nem követhető.

2. A két körút közötti terület

A valamikori belső és külső városfal közötti terület ma a két körút, a Kiskörút és a Nagykörút között helyezkedik el. A XIX. századig ez a körzet volt az ún. külső telek, ahol a város lakói a gazdálkodó tevékenységet folytattak. Ez **mára családi házas övezetekké alakult**.

3. Nagykörúton kívüli terület

Ezek a városközpontba vezető utcák ún. „csapások” nyomvonalán alakultak ki, vagyis a központba vezető legrövidebb kitaposott utakon. Tömegközlekedés nincs, a közúti elérhetőséget 1 távolsági buszmegálló biztosítja. **A személyi közlekedést lebonyolító ezen autóbuszjárat megtartására és bővítésére is van igény**, illeszkedve a város gyógyturizmus területén tervezett fejlesztéséhez. Ez megoldaná a városközpont és a gyógyfürdő, ill. az itt elhelyezkedő sportterület kapcsolatát is. A külső körút a városon átmenő megnövekedett teherforgalmat már nem tudja biztonságosan átvezetni, ezért elsősorban **a Dorogi út és a Tiszavasvári utak között a várost külső íven elkerülő út kialakítása tervezett**. A közúti rendszernek részei a Dorogi és Balmazújvárosi utakat összekötő külterületi utak, mivel ezek mentén alakultak ki gazdasági területek.

4. Tedej

Hajdúnánás- Tedej a város központi részétől elkülönülten, az M3 autópálya északi oldalán helyezkedik el. Egyenrangú, és nem külterületi városrész. Jellemzően **mezőgazdasági termelésre berendezkedett településrész**, némi ipari tevékenységgel, és a **közszolgáltatások hiányával**. Sajátossága, hogy **kétszer nagyobb iparteleppel rendelkezik, mint amekkora területen lakják**. Szabályos utcáit nagy kertkapcsolattal rendelkező családi házak alkotják, falusias lakóterületek a jellemzőek. Tedejen található egy **horgásztó**, amely a Keleti-főcsatorna bal partján helyezkedik el.

Beavatkozást igénylő területek

Szegregációval veszélyeztetettek a belváros egyes részei, valamint Tedej városrész területe.

A Belváros észak-keleti sarkában található Hajdúnánás legnagyobb lakótelepe, amely panelházakból áll. Ebben az övezetben található a város tulajdonában álló bérlakások meglehetősen nagy hányada. A szabályozási terv ezt a területet nagyvárosias lakóterületbe sorolja. Az épületek többsége leromlott állapotú, rossz szigetelésű. A rendezési terv eszközei lehetővé teszik az épületek fejlesztését, ill. a lakótelep belsejében meglévő zöldfelület megóvását irányozzák elő.

Tedej az M3-as autópálya felé húzva, déli irányban épült ki. A jó körülmények között gazdálkodó Tedej Zrt. a gazdasága agrár-ipari parkká történő felfejlesztését határozta el. Emiatt jelentős nagyságú, további gazdasági-fejlesztési terület kijelölése vált szükségessé. A településrész ellátásának javítása érdekében kijelölésre került a település-központi rész, a vegyes építési övezet, ill. egy külön terület a szennyvíztisztító számára, továbbá – az adottságokra alapozva – a lovas turizmus és sport számára helyet biztosító fejlesztési területek.

Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek közé tartoznak a városban található önkormányzati és magántulajdonú **barnamezős területek**, melyek közül a legjelentősebbek GE korábbi telephelye, a Böszörményi út – Kazinczy út – Vasútállomás (rakodó) közötti terület, a Balmazújvárosi út baloldali útfél és a vasút lezárt területe, a Tiszavasvári út (Mol kút és Fürj-ér közötti terület), a Görbeházi út, Dorogi útfél. A korábbi hulladéklerakó környezete **zöldmezős** beruházásra alkalmas terület.

A városban fejlesztésre kijelölhető **potenciális akcióterületek** tehát az alábbiak:

Gazdaság-fejlesztési akcióterületek:

- a barna és zöldmezős területek,
- a Nagykörúton kívüli terület, és
- Hajdúnánás-Tedej.

Funkcióbővítő városfejlesztési akcióterületek:

- Két körút közötti terület
- Nagykörúton kívüli terület

Szociális városfejlesztési akcióterületek:

- Hajdúnánás-Tedej (szegregációval veszélyeztetett terület a KSH mutatók alapján)
- Belváros – Lakótelep (önkormányzati és járási hivatali segélyezési adatok alapján)

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a térszerkezet specifikumai részhez

A tervező közösség véleménye szerint közlekedés szempontjából a város összességében kedvező helyzetben van,, annak ellenére, hogy a tranzitfolyosó vasúti vonala elkerüli. Az autópálya közelsége ugyan nagyban segít ezt a problémát kiküszöbölni, de a vasúti vonal hiányzik a város életéből. Ebből adódóan az utak minősége gyorsabban romlik, hiszen a tranzitforgalom nagy része közúton történik. Az autós elérhetőség dominanciája ellenére a város parkolóhelyek tekintetében elégtelenül ellátott. Kerékpáros létesítmények szempontjából egyértelműen infrastruktúra- és szolgáltatás hiányos a település. A város magterülete és Tedej egymástól fizikailag markánsan külön helyezkednek el, de egy gazdasági egységet alkotnak. A település alapvetően homogén képét a régi városszerkezet árnyalja, a lakó- és gazdasági övezetek aránya és minősége átlagos, azzal, hogy előbbieket között van szegregációval veszélyeztetett.

II. Környezeti adottságok

Természeti adottságok

Hajdúnánás közigazgatási területének nagyobb része a **Hortobágy** keleti részének ún. magasártéri-jellegű síkságához, kisebb része a **Hajdúhát** nyugati harmadának löszel takart hordalékkúp síksági területéhez, nyugati széle a **Dél-Nyírséghez** tartozik. Az évszázados mezővárosi múlt hatásai máig élnek, az ipar jelentős része a földműveléshez és az állattenyésztéshez kapcsolódik.

A település vízrajzilag a **Keleti-főcsatornára** támaszkodik, természetes vize a pusztát középen átszelő **Hortobágy folyó**. A város alatt gazdag hévízkincs rejtőzik: 1.019 m mélyről tört fel a 67 Celsius fokos konyhasós, **jódos-brómos hévíz**. A városi fürdő vize gyógyvíz.

Hajdúnánás növényzetileg a Tiszántúli flórajáráshoz tartozik. A vizektől eltávolodva a nedves, majd a **száraz sziki rétre** érünk, amelyet a nyár végére annak jellemző virágai tarkítanak. Idős nyárfák természetes odúiban költ a **fokozottan védett szalakóta**. A területre jellemző ragadozó madarak a halászsas, a kígyászölyv és a kerecsensólyom.

Közigazgatási területét **jelenleg országos jelentőségű természetvédelmi terület nem érinti**, de itt van a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területe. Elsősorban a külterület Natura 2000 védettségű. Helyi jelentőségű védelmi szintet élvez a Köztársaság téri páfrányfenyő, valamint a Nagy-Lapos.

Hajdúnánás környezeti állapota általában jónak mondható, környezeti konfliktusok a közlekedési eredetű szennyezésekből adódnak. A városban **jelentős probléma a porterhelés**, aminek csökkentésére a szükséges védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok telepítése eddig sajnos nem valósult meg. **Alacsony a közösségi- és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya**, és csak 1 játszótér található a városban.

Épített környezet és értékei

A város településképe, beépítése a **mezővárosokra jellemző hagyományos jegyeket** viseli magán. A jelenlegi városszerkezet a kétbeltelkes területhasználattal alakult ki, jellemzően sugaras halmazos településszerkezettel párosulva. Az alaprajzban máig megőrződött a belső utca- és telekhálózat sűrű osztása és a külső sáv nagytömbös, nagytelkes rendszere.

A belső városi részeken nagyobb arányban találhatunk tömbházakat valamint ipari technológiával épült lakótelepet, ahol sűrűbb a lakónépeség. Itt találhatóak nagyobb arányban közintézmények és szolgáltatások. A városból sugarasan kifelé haladva egyre több gazdasági telephely van, és csökken a lakósűrűség. Sajátos külső városrész Tedej, a város távoli belterülete.

Hajdúnánás városképileg frekventált területe a **szűk városmag, a kiskörúton belüli övezet**, ahol sok a múltat idéző hangulatú épület. Közülük kiemelkedik a Református templom, a Tájház és a Zrínyi Miklós utca 17. szám alatti lakóház. Az ún. csőszkunyhók műemléki védelem alatt állnak.

Hajdúnánás területe az Országos Területrendezési Terv szerinti világörökség, ill. világörökségi várományos terület övezetébe tartozik. A Helyi értékvédelmi kataszterben jelenleg 127 épület van. A helyi értéktárban szerepel a Csihamalom, ami az ország legkorszerűbb műmalma.

A település külterületén szép számmal található **régészeti lelőhelyek**, amelyek közül országos védelem alatt állnak az Árpád-kori templomok, és faluhelyek, Hajdúnánás – Tedejen valamint Hajdúnánás Köveshalmon. Ezen kívül több mint 30 lelőhely található a város határában és továbbiak felfedezése várható.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők a **kunhalmok**. Ezek a „földpiramisok” sajátos „műemlékek”: egyszerre jelentenek tájképi-, geomorfológiai-, régészeti-, és kultúrtörténeti értéket.

A fürdő közvetlen és közvetett környezete megújításra szorul, könnyű elérhetőségének kialakítása még vár magára. Szükséges az Ady Endre krt. – Dorogi u. – Mártírok útja által közre zárt közpark szervizútjának és a hozzá csatlakozó parkolóknak a megújítása, ahogy a Hősök Ligete parké is.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a környezeti adottságok részhez

A tervező közösség szerint Hajdúnánáson egymástól építészetileg jól megkülönböztethető városrészek találhatóak, jelentős, jogilag is védett épített örökséggel. A város területe légszennyezettség szempontjából a kevésbé szennyezett területek közé tartozik, azzal, hogy a szennyezés szintje lassan emelkedik. Ennek oka, hogy sajnos nem valósult meg a porterhelés csökkentésére a zöld övezet telepítése. A városban kimagasló hévízkincs található, ellenben a fürdő környezete elhanyagolt, külseje nem vonzó, és a tervező közösség megállapítása alapján felújításra szorul. Ez az idegenforgalomra is pozitív hatással bírna.

III. Kulturális erőforrások

Ahogy a 4. fejezetben olvasható jövőkép is kiemeli, a város az Észak-Hajdúság oktatási, kulturális, technológiai, szabadidős, idegenforgalmi és gazdasági központja, valamint, a település vagyona kulturális téren is növekvő, tudásbázisa pedig egyre szélesedik, és a gazdaságot szolgálja.

A jövőképet megalapozza a kulturális-szabadidős szolgáltatások kedvező feltételrendszere. A városban található közösségi terek nemcsak a városi, hanem a térségi lakosoknak is széles körű szabadidős kínálatot nyújtanak. **A város erőssége a hagyományörzés, a sokszínű kulturális tevékenység, a közösségi művelődés és a mögötte lévő aktív csoportosulások.** Az épített környezet kulturális értékei, az erős identitástudat (pl. Bocskai korona által) definiáló ereje is elvitathatatlan pozitívumok.

A város a XIII. század óta jegyzett település, amelyre az elmúlt évszázadok során a legnagyobb kulturális hatással a **hajdú hagyományok** voltak. Közösségi élete máig igen aktív. A XIX. sz. végére a társadalmi, kulturális, politikai élet sokszínűvé és mozgalmassá vált (Hajdúnánási Kaszinó, Polgári Olvasókör, „Nánási Lapok” c. Újság, Hajdúnánási Dalárda), és jelentős tényező volt a település tágabb környezetében is.

A városban ma is számos közművelődési intézmény működik, aktívan bevonva a lakosságot és a városi civil szervezeteket. Vonzáskörzetük nem csak Hajdúnánásra, hanem a környező településekre is kiterjed.

A megújításra váró **Kéky Lajos Városi Művelődési Központban** 380 főt befogadó színházterem működik. Rendszeresen ad otthont színházi rendezvényeknek, komolyzenei koncerteknek, és népzenei előadásoknak, szerepet vállal a nemzeti ünnepek és városi nagyrendezvények szervezésében is. A központ épülete számos közösségnek nyújt gyakorlási lehetőséget (Nánási Nótaklub, Lente Lajos Nótaklub, Hajdú Bokréta), és saját művészeti csoportokat is működtet (Maklár Lajos Városi Énekkar, Nána Táncstúdió, NaNa Színház, Gimnasztráda csoport, Szalmakalap Citera Együttes). Az intézményt Nánási Pro Cultura Nonprofit Kft. működteti, látogatottsága 2014-ben 65.046 fő volt.

Az **Ifjúsági Házat** az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület működteti. Három funkciónak ad otthont: moziként, teleházként és ifjúsági közösségi térként is működik. Alapvető feladata, hogy a városban és a térségben élő ifjúsági korcsoport számára alternatívát kínál az információhoz jutás, a közösségi művelődés-szórakozás terén, elősegíti a fiatalok autonómiáját és személyiségük kibontakozását, ill. teret és lehetőséget biztosít a sportot kedvelőknek.

Móricz Pál Városi Könyvtár (több mint 60 ezer kötet) alapfeladatának ellátásán túl információs központ, valamint a kultúráért tenni akarók találkozóhelye. Rendezvényei sokoldalúak, hagyományteremtőek. A könyvtárban e-Magyarország pont is működik, látogatottsága 2014-ben 31.226 fő volt.

Városban számos **múzeum, galéria és alkotó tér** működik: a könyvtáron belül Helytörténet Gyűjtemény, Hajdú Ház és Kovácsműhely tájház, Aranyszalma alkotóház, Kendereskert Pásztorhagyományok bemutató gazdaság. A település rendszeresen megtartott és nagyszámú érdeklődőt vonzó éves rendezvényeiből az alábbiak emelkednek ki:

- Öhönfőző Verseny (1.100 fő)
- Pásztorételek Főzőversenye (2.000 fő)
- Hajdúk Világtalálkozója (3.000 fő)
- Szüreti sokadalom (600 fő)

Ezeken felül évente több alkalommal vannak további kulturális rendezvények (fonó, képzőművészeti kiállítások, stb.).

A kultúra területén 2007- 2013 között az alábbi fejlesztések és projektek voltak jelentősek:

- TÁMOP pályázatok keretében megvalósult a Kéky Lajos Városi Művelődési Központ szakmai fejlesztése (2014), valamint a hajdúnánási Helytörténeti Gyűjtemény anyagára és kiállításaira alapozó múzeumpedagógiai tevékenység, a közoktatás képzési szerepének erősítése (2013).
- Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése történt meg a hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda intézményében (2013) és a Bocskai iskolában (2014)
- A városban található közművelődési intézményeknél az alábbi fejlesztési igények jelennek meg:
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ: Teljes épületenergetikai felújítás és a belső tér fejlesztése
- Ifjúsági Ház: eszközellátottság fejlesztése
- Móricz Pál Városi Könyvtár: építészeti felújítás (járási hivatal épületében van)
- Helytörténeti Gyűjtemény: eszközellátottság fejlesztése, kiállító terek bővítése
- Tájház: épület felújítás, környezet fejlesztése
- Aranyszalma alkotóház: épület felújítás, környezet fejlesztése

Sportélet

Hajdúnánáson a versenysportokat, főként a labdajátékokat művelőkön kívül öntevékeny gyermek- és felnőtt csoportok működnek, többféle testmozgás gyakorlására: labdarúgás, kézilabda, tenisz, futás, kosárlabda, teke, úszás, kajak-kenu, jóga, társastánc területeken. A városban található **sportegyesületek** az alábbi sportágakban működnek: kézilabda, futball, birkózás, karate, kajak-kenu, horgászat, galamb- és kisállattenyésztés, tenisz, lovaglás, bűvárkodás.

A sport és rekreáció legfontosabb színterei a **Somorjai László Városi Sportcsarnok és a Sporttelep**, valamint a **Hajdúnánási Gyógyfürdő, amelynek területén található a Nagy Norbert Sportközpont**. Itt sportolásra lehetőséget biztosít két tenispálya, a strandröplabda pályák, a lánstenisz-, ill. a focipálya.

Hajdúnánás a sport támogatása érdekében készítette el a **2011-2016-os időszakra vonatkozó városi Sportkonceptiót**, mely megfogalmazta a terület erősségeit és gyengeségeit a szabadidős-, a tömeg- és a versenysport kapcsán, valamint az ezek támogatásához rendelt legfontosabb feladatokat.

A Hajdúnánási Dominó Diáksport Egyesületben jött létre a **kajak-kenu szakosztály**, mely már több országos rendezvény szervezőjévé is vált. 2012 tavaszán kezdődtek meg az első vízi edzések a Hajdúnánási Gyógyfürdő területén lévő Csónakázó-tavon. Rövid idő alatt több mint 30 nevezett versenyzővel rendelkező sportklubbá vált, mely a jövőben a Magyar Kajak-Kenu Szövetség támogatásával országos versenyek mellett nemzetközi rendezvények szervezését is tervezi, együttműködve az önkormányzattal.

Hajdúnánás város **közművelődési feladatellátásának fejlődése érdekében meghatározott célok:**

- Az Önkormányzat számára jogszabályilag kötelező közművelődési feladatok színvonalas, hatékonyabb ellátására kell törekedni. Ehhez az Önkormányzat biztosítja a szükséges költségvetési fedezetet.
- A közművelődési tevékenységben továbbra is aktívan vállaljanak szerepet a civil szervezetek, egyesületek, alapítványok. Törekedni kell a gazdálkodó szervezetekkel való együttműködésre, a szponzori kör szélesítésére. Fejleszteni kell a közművelődésben részt vevők közötti koordinációt.
- A meglévő bázison szükséges továbbfejleszteni az amatőr művészeti tevékenységeket, teret kell adni az újabb kezdeményezéseknek.
- A városi hagyományokra építve, a turisztikai marketing tervvel összhangban, szükséges alakítani az idegenforgalmat szolgáló közművelődési rendezvények profilját és meghatározni ezekhez a pénzügyi támogatásokat.
- Ki kell alakítani a hajdúnánási kistérségre, és a határon átnyúló térségre vonatkozóan a közművelődés együttműködési tevékenységrendszerét.
- A város honlapjának közművelődést is figyelembe vevő továbbfejlesztése, és működési feltételeinek biztosítása alapvetően fontos a Művelődési Központ arculatának és PR gyakorlatának további erősítéséhez.
- A közművelődés a maga eszközeivel segítse a lakosok polgárosodását, keresse a munkanélküliségből adódó kitörési pontokat.
- Segítse a környezetbarát gondolkodás és életmód kialakítását, a testkultúra fejlesztését szolgáló tevékenységek gyakorlását.

A közművelődés valamennyi lehetőségét ki kell használni arra, hogy:

- ösztönözze a város lakóit a közösségi életre és ezen a területen hagyományokat teremtsen a „Szépen, Emberül!” gondolatának jegyében,
- erősítse a lokálpatriotizmust,

- enyhítse az értelmiségi réteg elvándorlását,
- a gyermek és ifjúsági korosztály számára biztosított legyen a szabadidő eltöltésének szervezett lehetősége,
- a fiatalok helyben találják meg a művelődési szokásaiknak megfelelő programokat,
- járuljon hozzá az életminőség javításához, legyen számára fontos az egészséges életvitel igény szintű beépítése a mindennapokba,
- az érték közvetítés legyen meghatározó,
- rendelkezzen rövid-, közép- és hosszú távú prioritásokkal, stratégiai tervvel,
- a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. által üzemeltetett Művelődési Központ tereivel továbbra is segítse a városban működő művészeti tevékenységet, törekedjen újabb helyszínek bevonására.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a kulturális erőforrások részhez

A tervező közösség egyetértett abban, hogy Hajdúnánás az Észak-Hajdúság oktatási, kulturális, és szabadidős központja. A lehetőségek tárháza a térségi lakosokon túl másoknak is kapcsolódást nyújt, aktív a közösségi- és a sportélet, a művelődési intézmények tevékenysége sokrétű. A közösségi célú épületeken esedékes a szerkezeti és az energetikai fejlesztés, eszköz-ellátottságuk javítása, a zárt terek és a sportolásra is alkalmas zöldfelületek bővítése. Több szervezet dolgozik azon, hogy a város kulturális- és közösség-fejlesztési elképzelései megvalósuljanak, a szervezetek közös együttműködésével ez a folyamat meggyorsítható, hatékonyabbá tehető. Ehhez egyelőre hiányzik egy nagyobb szabású, optimálisan a hagyományokon építkező nagyobb, ismétlődő rendezvény. A meglévő programok látogatói köre viszonylag állandó, amit komolyabb marketinggel bővíteni lehetne.

IV. Közszolgáltatások

Hajdúnánás minden lakosa számára **biztosított a minőségi közszolgáltatások elérhetősége**. A város közös önkormányzati hivatalt üzemeltet **Folyás, Újtikos és Tiszagyulaháza** falvakkal. A városi intézmények infrastrukturális fejlesztése, felújítása az elmúlt években részlegesen megtörtént, elsősorban az energetikai beruházások kerültek előtérbe. Ezzel együtt jelentős a további fejlesztési igény.

Az egészségügyi, valamint a szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi mutatói azonban fejlesztésre szorulnak, elsősorban az egészségügyi ellátás tekintetében. A város pénzbeli és természetbeni ellátásai nem merülnek ki a kötelezőkben: számos önként vállalt és sikeres programot is indult, mint például a szociális földprogram.

A közintézmények intézményrendszere nem csak a város, hanem a környező kisebb települések igényeit is kiszolgálja. Az óvodák kihasználtsága megfelelő, azonban **magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma**. Az oktatási intézmények mindegyikére jellemző a **csökkenő gyereklétszám**, különösen a középiskolákban, azon belül a szakképzésben és a szakközépiskolában jelentős a csökkenés.

Az előző fejezetben leírtakkal összhangban a kulturális és szabadidős szolgáltatások feltételrendszere kedvezőnek mondható a városban. A Hajdúnánáson található közösségi terek (pl. a Kéky Lajos Művelődési Központ, Ifjúsági Ház, Móricz Pál Városi Könyvtár, Helytörténeti Gyűjtemény, Tájház, Aranyszalma alkotóház, Somorjai László Városi Sportcsarnok és a Sporttelep, Hajdúnánási Gyógyfürdő, Liget sportépület, Műfüves futballpálya, Gyöngyszem Szabadidőközpont, Martinek Lovasudvar) nemcsak a hajdúnánási, hanem a térségi lakosoknak is **széleskörű szabadidős kínálatot** nyújtanak. Ez is azt mutatja, hogy a város vezetése a város lakosságával együtt nagy hangsúlyt fektet az életminőség javítására, ami közvetett módon az elvándorlás mérséklődéséhez is hozzájárulhat.

Az óvodai ellátás

Az óvodai ellátást nyújtó intézmények fenntartója és működtetője a város önkormányzata, valamint a Hajdúnánási Református Egyház. A feladat ellátási helyek száma hét, melyek területi elhelyezkedése a városon belül egyenletes.

Az óvodákban magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma (43%), melyből következően **az óvodának komoly hátránycsökkentő és szocializáló szerepe van**, amit nevelőmunkájuk során kell érvényesíteni. Az óvodai feladat-ellátási helyeken a 2013/2014. tanévi adatok szerint a férőhelyek kihasználtsága átlagosan 87%, vannak azonban területi eltérések.

Az alapfokú oktatás

Az iskolákba beíratott hátrányos helyzetű gyerek aránya megfelel az óvodai átlagnak, azzal, hogy a **református általános iskola** nagyobb arányban vesz fel hátrányos helyzetű gyermekeket. A városban Sajátos nevelési igényű tanulók oktatása-nevelése **integrált általános iskola**, ill. gyógypedagógiai vonatkozásában megoldott. 2011-ben jelentősen megemelkedett a gyereklétszám a város általános iskoláiban, ugyanis 2011. szeptember 1-től a városi

általános iskolák összevonásra kerültek: létrejött a **Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola** közös igazgatású köznevelési intézmény. A 2007-2013 közötti időszakban az iskolák túlnyomó része energetikai megújuláson esett át, ahol több kompetencia-fejlesztő projekt is megvalósult.

A középfokú oktatás

A városban egy középfokú oktatási intézmény működik, a **Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium**. Az iskola vonzáskörzete nincs meghatározva. A gimnáziumi tanulók száma viszonylag stabil, addig a szakképzésbe jelentkezők száma, különösen a szakiskolai tanulók száma jelentős csökkenést mutat.

Az egészségügyi ellátás

Az egészségügyi ellátás a településen jónak mondható, hiszen a **lakosság helyben történő alapellátása és járóbeteg szakellátása is biztosított**. Az alapellátás 2 ellátó-helyen történik: a Városi Rendelőintézetben és Tedejen. A városban **betöltetlen praxis nincs**. A rendelések korszerűen felszerelt rendelőkben történnek, nem centralizáltak, hanem közel az ellátást igénybevevő lakossághoz.

Az alapellátás és a sürgősségi ellátás fontos kiegészítő eleme a településen működő, 24 órás esetkocsival felszerelt **mentőállomás**. A mentő a lakosság számára az alapellátás és az ügyelet mellett sürgős esetben folyamatosan rendelkezésre áll.

Az alapellátáshoz szorosan kapcsolódva (önálló szolgáltatás formájában) iskolai- és ifjúsági egészségügyi, védőnői szolgálat (9 fő) és foglalkozás-egészségügyi alapellátás működik a Városi Rendelőintézetben. Az iskolavédőnői feladatok ellátását az általános és középiskolákban iskolai védőnő látja el. A védőnői körzetek működése megfelelő.

Az általános iskolák tanulóinak ellátását gyermekorvos, míg a középiskolai tanulókat házi orvos biztosítja.

A szakellátást a városban a **Városi Rendelőintézet** biztosítja, melynek ellátási területe Hajdúnánáson túl Hajdúdorog is. A rendelőintézet három telephelyen működik: a Kossuth utcai telephelyen, ezen túl Tedejen házi orvosi és fogorvosi praxis, a harmadik telephelyen pedig a tüdőgyógyászati ellátás található.

Az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódóan számos civil szervezet végez **prevenációs tevékenységet**. Ezek fő célcsoportja a gyermekek és fiatalok.

A szociális ellátás

Hajdúnánáson minden, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) által előírt ellátás biztosított, emellett a városban működnek civil szervezetek, amelyeket a segítségre szoruló, valamint a hátrányos helyzetű városlakók szintén igénybe vehetnek (Vöröskereszt, támogató szolgálatok, házi segítségnyújtó szolgálatok). Ezek az intézmények a település központi övezetében, jól megközelíthető helyen működnek, többségük legalább részben akadálymentesített.

A városban az alapellátás teljes körűen biztosított, szakosított ellátás keretében pedig ápolást, gondozást nyújtó intézmények működnek, részben egyházi, részben önkormányzati, részben pedig alapítványi fenntartásban.

A természetbeni ellátások közül fontos kiemelni a város **szociális földprogramját**. Ennek keretében egyrészt a városi tulajdonban lévő területeket a rászorulóknak használatába adja és vetőmag csomagot biztosít, másrészt a saját tulajdonú földeken gazdálkodókat segítik vetőmaggal. A programot a Városi családsegítő és Gyermekegészségügyi Szolgálat, Városi Bölcsőde koordinálja. A program a kezdeti időszakot követően **kiegészült állattartási résszel** is, melynek keretében előnevelt csirkét adtak a rászorulóknak. A program kiegészült **tanácsadással** is, melynek köszönhetően jóval 90% feletti a program sikeressége.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a közszolgáltatások részhez

Hajdúnánás közszolgáltatásokkal való ellátottsága jónak mondható, és minden lakos számára hozzáférhető.

A köznevelési intézmények hatóköre túlnő a város határain. Egyértelmű az önkormányzat elkötelezettsége a közszolgáltatások számának és színvonalának fenntartásában, a szociális ellátások megtartásában, és az intézmények megújuló energia felhasználásának növelésében.

Az egészségügyi mutatók javítására, a szolgáltatások térbeli dekoncentrálására azonban szükség van. Az intézmények felújítása folyamatosan történik, látható, de még van tennivaló ezen a területen is. Az ellátás helyzetét nehezíti a periodikus forráshiány, az önkormányzat jog- és feladatkörének változásai, a közellátást igénylők növekvő száma, és a város csökkenő gyermeklétszáma.

V. A társadalom állapota

Miközben Hajdúnánás egyre erősebben integrálódik a Kárpát-medence észak-keleti részén, mára egy európai életminőséget kínáló, funkciógazdag, élhető várossá is vált.

Hajdúnánás területén, mint akcióterületen a lakónépesség száma a KSH helységnévkönyve alapján 2014. január 1-én 17.175 fő volt, a 2015. január 1-i időpontban pedig 17 172 fő³.

A település népességfejlődése a hosszútávú visszatekintésben csökkenő tendenciát mutat, mind az állandó, mind a lakónépesség vonatkozásában. Fontos kiemelni azonban, hogy a 2012-2013-as adatok alapján ez a tendencia megállt és kedvező irányt vett, és ezen kettő évben nőtt a város lakosainak száma. Ennek oka részben az, hogy a 2001-ben kedvezőtlen vándorlási különbözet jelentősen csökkent 2011-re.

A városban a gyermekek (0-14 éves) aránya 14,3%, a 60 éven felülieké pedig 23,1%. A város öregedési indexe 2001-ben 95% volt, míg 2011-ben már 153%, 2014-ben pedig 161,9 százalék volt. Összességében elmondható, hogy a népesség az országos trendekkel egyezően öregedő tendenciát mutat.

A népesség nemek szerinti megoszlása 2011-ben a városban: népesség 51,5%-a nő és 48,5%-a férfi. A nemek közötti arány 2001-hez képest nem változott, a nők aránya 51,3% volt, míg a férfiaké 48,7%.

Az óvodák kihasználtsága megfelelő, azonban magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a lakosság iskolai végzettségi szintje javult a megelőző tíz év során. A tendenciák egyértelműen pozitívak: legnagyobb mértékben a felsőfokú végzettséggel, ill. az érettségivel rendelkezők aránya emelkedett.

Hajdúnánáson 2011-ben a munkaképes korúak mintegy 56%-a volt foglalkoztatott. Ez, összehasonlítva az országos értékekkel (64,02%), alacsonyabbnak tekinthető, azonban a megyei értéket csekély mértékben meghaladja. A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a nyilvántartott álláskereső magas száma és aránya (2016 márciusában ez 11, 59% volt). 2006 és 2013 között ezek az értékek folyamatos emelkedést mutattak, elsősorban a gazdasági válság, valamint a jelentősebb foglalkoztatók bezárása miatt. A gazdasági aktivitás az országos átlag alatti.

Az adófizetők száma – összhangban a hazai trenddel – enyhén emelkedett 2000 és 2012 között, ahogy azt a 100 lakosra jutó adófizetők számamutatja. Ennél dinamikusabb változás tapasztalható az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemben: 2008-ban az addigi kedvező növekedési tendencia megállt és csak 2011-ben indult meg ismét.

A városi nemzetiségek a 2011-es népszámlálás alapján: cigány (629 fő), román (46 fő), német (37 fő), , ukrán (9 fő), ruszin (6 fő), lengyel (4 fő), szerb (4 fő), és orosz (4 fő). A városban Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik.

A lakások komfortfokozata kedvezőbb a megyei átlagnál, csak mintegy 10%-uk számít alacsony komfortfokozatúnak. Van azonban a városnak olyan körzete, ahol a szegregációs mutatók többsége szintén alátámasztja a szegregációval való veszélyeztetettséget. Itt található a város tulajdonában álló bérlakás állomány nagy része is, ami alapján indokolt a közösségi tulajdonban álló szociális bérlakásokra irányuló fejlesztési források aktivizálása, a város bérlakás-állományának javítása, ill. bővítése érdekében. Ebben az övezetben a rosszul szigetelt, paneltechnológiával épült lakótömbökben élők életminősége a munkanélküliség, a jövedelmi szintek relatív romlása és egyéb folyamatok miatt a statisztikai adatok által még kevésbé jelzett módon, de már érzékelhetően (például a segélyezési tendenciák által részben alátámaszthatóan) romlott..

A város jelentős erőfeszítéseket fordított a lakosok szociális helyzetének javítására, élve a közfoglalkoztatás, a pénzügyi és nem pénzügyi segélyezés eszközeivel. Megújult számos szociális ellátást segítő intézmény is.

Minden társadalmi probléma azonban természetesen nem szűnt meg, de a városban a 2011-es népszámlálás adatai alapján nem található szegregátum. Megvizsgálva a szegregációval veszélyeztetett területeket, megállapítható, hogy azok két városrészre, Tedejre és Újszőlőre koncentrálódnak. E területeken összesen mintegy 550 lakos él, melyek szociális jellemzői, gazdasági aktivitása jelentősen rosszabb a város többi részénél. Kimagaslóan alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül és kedvezőtlenek a munkanélküliségi adatok. A szegregátumokban élő fiatalok frusztrációs szintje magas.

A bűncselekmények száma és jellege sok esetben összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével, amely alapvetően befolyásolja az életminőséget. A város bűnözési fertőzöttsége Hajdú-Bihar megyében átlagosnak tekinthető. A vagyon elleni bűncselekmények teszik ki a bűnügyi eljárások jelentős részét Hajdúnánáson. A bűnügyi statisztikák szerint a bűncselekmények száma, ill. azok súlyossági foka egyaránt csökkenő tendenciát mutat. Sajnos továbbra is az országos átlag feletti az öngyilkosságok aránya.

Közösségi tevékenységek

³ KSH helységnévtár. Forrás: http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=22406 letöltés ideje: 2016. 05. 29.

A városban aktív a lakosság, kiemelkedően magas civil szervezetek aktivitása is, partnerségi együttműködésük van a város vezetésével és tevőlegesen részt vesznek a város közösségi, sport és szociális életében, a városfejlesztésben. **A civil szféra fontos szerepet tölt be a közigazgatási feladatok ellátásának tervezésében is**, a fejlesztési irányok és a szükséges beavatkozások meghatározásában.

Hajdúnánáson **95 bejegyzett civil szervezet** működik, amelyek túlnyomó része önálló helyi szervezet. A szervezetek a legnagyobb számban a közoktatási és köznevelési intézményeket segítő, valamint sporttevékenységet folytatnak. A helyi közösségek a különböző egészségmegőrző, segítségnyújtó, kulturális programjaikban fontosnak tartják, és az önkormányzattal való együttműködés erősségének tudják, hogy a részükre átadott önkormányzati támogatásnak az általuk hozzáadott értékkel való továbbadása a városlakók számára nagy kincs, nemes cél szolgálata. A civilek támogatásának kereteit az önkormányzat 16/2014 (V.30). sz. rendelete határozza meg. **A város nagy számban és lehetőségeihez mérten jelentős összeggel támogatja** (egyedi kérelem formájában) **a civil szervezeteket**.

A segítségre szoruló, valamint a hátrányos helyzetű városlakókat segítő civil szervezetek is nagy számban működnek (Vöröskereszt, támogató szolgálatok, házi segítségnyújtó szolgálatok). Több civil szervezet által megvalósított program célozza meg a hátrányos helyzetű lakosságot:

- Az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület több alkalommal is sikeresen pályázott hátrányos helyzetű fiatalok foglalkoztatására, ill. komplex ifjúságfejlesztő munka - közösségi programok generálására.
- A HAJDÚ FORMA Szociális Szövetkezet hátrányos helyzetű, ill. álláskereső személyek foglalkoztatásának támogatását végezte (TÁMOP, 44 m Ft, 2012, ill. TÁMOP 37 m Ft, 2014-2015).
- A Hajdú Üzlet Szociális Szövetkezet hátrányos helyzetű munkanélküliek foglalkoztatásával élelmiszer kiskereskedelmi üzlet működtetett Hajdúnánáson (TÁMOP, 49 m Ft, 2014).

Hajdúnánáson a helyi lakosok nagymértékben elkötelezettek a közösségi tevékenységek iránt. Ez mutatja egyrészt az **arányaiban nagyszámú civil kezdeményezés**, másrészt az, hogy az Önkormányzat által vezetett korábbi tervezési és városfejlesztési tevékenységek is nagy számban mozgósították a helyi lakosokat. A 2012-ben elfogadásra került Integrált Városfejlesztési Stratégia megalkotásának szemlélete is ezt tükrözte, hiszen a közösségi tervezés eszköztárával készült a stratégia.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a társadalom állapota részhez

A műhely résztvevői egyetértettek abban, hogy Hajdúnánás egy alapvetően kellemesen élhető város, bár a lakossága öregedő, a fiatalok kevésbé találják meg helyben a számításukat, ezért máshol telepednek le. Jelentős probléma, hogy magas a hátrányos helyzetű lakosok és a nyilvántartott álláskeresők száma, ami a város gazdasági nehézségeiből adódik. A város közösségi életet kiemelkedőnek, az önkormányzat társadalmi beágyazottságát példásnak tartották.

VI. A gazdaság helyzete

Hajdúnánás gazdasági súlyát és szerepkörét érintően (a bruttó hozzáadott érték települési szintű megoszlása alapján) a **6. helyen áll Hajdú-Bihar megyében**, Debrecen, Hajdúszoboszló, Hajdúböszörményt, Balmazújvárost és Berettyóújfalut követve. A megyei átlag feletti értéket produkált a város az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték terén is Debrecen, Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszoboszló, Kaba és Nádudvar, valamint Hajdúböszörmény mellett.

A városban a regisztrált vállalkozások száma 2014. évben 2903 db. A vállalkozások túlnyomó része kis és középvállalkozás, az 1-9 fős vállalkozások száma 2186, míg a 10-49 fős regisztrált vállalkozások száma 35 volt 2014-ben. A Hajdúnánáson a legalább 600e Ft árbevétellel rendelkező őstermelők száma 2010-ben 575, míg 2012-ben 618 volt.⁴ A településen kevés 9 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozás működik, jellemző a mikro-vállalkozások túlsúlya, az egyszemélyes vállalkozások jelenléte. A 2014-re rendelkezésre álló adatok alapján a legtöbbet foglalkoztató vállalkozások közül a domináns gazdasági ágazat a mezőgazdaság és élelmiszeripar, amit a gépipar követ. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya kismértékben meghaladja a megyei és az országos átlagot.

Mezőgazdaság

Hajdúnánás gazdaságát évszázadokon keresztül a mezőgazdaság határozta meg. A város az 1970-es évekig agrárváros volt, majd az ipartelepítés következtében **agrár-iparváros** lett, amely jelleg a mai napig fennáll. Kedvező, hogy arányaiban több az ipari és építőipari vállalkozás itt, mint a megyében. A szolgáltatásokat nyújtó ágazatok azonban városi és járási szinten jelentős elmaradást mutatnak.

⁴ Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

A legjellemzőbb gazdálkodás ma a **szántóföldi művelés, amit közel 8000 hektáron** végeznek. A mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya 2014-ben 60,1 százalék. A művelés alatt álló földterület kétharmada a szántóföld, 22%-a rét, legelő. A szántóföld átlagos aranykorona-értéke csak valamivel jobb az országos átlagnál, a legelők minősége azonban gyenge.

Hajdúnánás egyik legnagyobb mezőgazdasági- és állattenyésztési üzeme a **Tedej Zrt.** A Tedeji gazdaság megalakulása óta a tejelő szarvasmarha és a sertés tenyésztés meghatározó ágazat a gazdaság életében. A Tedej cégcsoport két innovatív klaszter tagja, a Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszternek és az Észak-alföldi Élelmiszer-Innovációs Klaszternek.

A Tedej Zrt. által saját telephelyén kialakított, és így magánkézben lévő, a Zrt. kapcsolt vállalkozásainak helyt adó **Agrár-Iparipark** saját iparvágánnyal csatlakozik a Tiszalök-Debrecen vasúti szárnyvezetékhez. Az Agrár-ipariparktól 3 km-re folyó Keleti Főcsatorna korlátozottan hajózható, vize a park területére öntöző csatornán van bevezetve. A létesítmény alternatív energetikai beruházásoknak is helyet biztosít, melyek nagyrészt a mezőgazdaság hulladék anyagait hasznosítják.

A városban, az utóbbi időszakban **számos szociális szövetkezet alakult**, melyek sikeresen pályáztak fejlesztéseikre.

Ipar

Az ipar-építőiparban regisztrált vállalkozások száma 2014-ben 7,3 százalék.

A textilipar évtizedes válsága Hajdúnánáson és vonzáskörzetében sok család életét befolyásolja ma is. Az egyik legnagyobb foglalkoztató MODE 3H Textilipari Kft. 2012-ben felszámolás alá került. Helyette 2012-ben indult a CM-Text Kft. varrodája.

Hajdúnánáson a legtöbb embert foglalkoztató üzem a TUNGSRAM Rt. volt, közel 1500 főnek nyújtott megélhetést. A gyárat azonban 1994-ben felszámolták. 1994 óta tehát a több mint tízhektáros gyáregység üres. Az ipari üzemek közül a legjelentősebb a Műforg Ezredév Kft., melynek fő tevékenységi köre a forgácsolt és mart alkatrészek gyártása, valamint a Ventifilt Zrt, mely a gépgyártással foglalkozik.

A város működtetőke-vonzó képessége nagyban függ a megfelelő minőségű üzleti infrastruktúrák és szolgáltatások jelenlététől, mely hiányos, hiszen **a városban önkormányzati tulajdonú ipari park, vagy inkubátor ház, valamint kapcsolódó szolgáltatás nem található.**

Turisztika, idegenforgalom

Hajdúnánáson külön kiemelő a **gyógy- és termálvíz készlet**, melyre alapozva a meglévő gazdasági bázis a turisztikai szolgáltatások irányába diverzifikálható. Az idegenforgalom és a vendéglátás valószínűleg hosszabb távon sem lesz képes a helyi gazdaság meghatározó tényezőjévé válni, de a jövedelemtermelésben, foglalkoztatásban és a térség arculatának kialakulásában betöltött szerepe vitathatatlan.

Kedvezőtlen gazdasági helyzetből való kitörés egyik lehetőségét a gyógy-idegenforgalom fejlesztésében látta az önkormányzat. A strand vonzással bírt a távolabbi Borsod megyeiek számára is, akik a szolgáltatások igénybevételét állandósítva hétvégi házak építésével üdülőtelepet hoztak létre a strand szomszédságában. Az elmúlt időszak jelentősebb turizmusfejlesztései (szolgáltatás és vonzerőfejlesztés) elsősorban a fürdőhöz kapcsolódtak. Ezen túlmenően a **Kendereskertben kialakított új Pásztor múzeum, a Martinek Lovasudvar, több horgászto** kínál turisztikai szolgáltatásokat a városban.

Hajdúnánáson mintegy **66 regisztrált szálláshely szolgáltatást, vendéglátást nyújtó vállalkozás működött 2014-ben.** Ebben az évben a vendégforgalom 5738 fő, a vendégéjszakák száma pedig 15 299 volt. Az egy szálláshelyre jutó vendégéjszakák tekintetében (31) Hajdúnánás elmarad az országos 49,4-es, ill. megyei 51,8-as átlagtól is. A szálláshelyek túlnyomó része – a fürdőnek köszönhetően – a Nagykörúton kívüli városrészben található. A szálláshelyek közös helyi rendszere az önkormányzat által kezdeményezett Hajdúnánási Vendégnyilvántartó Rendszer (HAVER), amelyben a szállásadók számára a részvétel ingyenes. Célja, hogy a szállásadók adózási adminisztratív terheit csökkentse, a feladatukat egyszerűsítse, valamint az idegenforgalom összetételéről információt gyűjtsön és szolgáltatson.

Helyi innováció

A város gazdasági életében betöltött központi szerepénél fogva a helyi gazdaság erősítésére, a hajdúnánási lakosok és termelők lehetőségeinek növelésére **az önkormányzat földrajzi védjegyet hozott létre Nánási portéka néven.**

Nánási portéka a Hajdúnánáson állandó lakcímmel rendelkező termelő által Hajdúnánás közigazgatási határán belül megtermelt feldolgozatlan és/vagy feldolgozott élelmiszer, mezőgazdasági termék, élő állat. Feldolgozott termékek

közül az minősül Nánási portékának, amelynek alapanyagát legalább 50%-ban Hajdúnánás közigazgatási határán belül állították elő.

A Védjegytulajdonos önkormányzat célja a hajdúnánási termékek ismertségének növelése, valamint a helyi termelők termékeinek megkülönböztetése a piaci áruválasztékban saját helyi márka építésével. Ezzel kíván hozzájárulni a hajdúnánási gazdaság fellendítéséhez, helyi termelők ösztönzéséhez és új munkahelyek teremtéséhez, valamint, hogy a vásárlók keressék, és preferálják a Nánási portéka védjeggyel ellátott helyi termékeket.

A fentiekkel összhangban Hajdúnánás a harmadik település, amely **kibocsátotta és 2012. július 21-én bevezette saját fizetőeszközét, a Bocskai Koronát**. A Bocskai Korona egy olyan 100% Forint-fedezettel rendelkező, a Hajdúnánási Holding Zrt. által kibocsátott utalvány, **fizetőeszköz, amelyet kizárólag Hajdúnánáson, a hivatalos elfogadóhelyeken lehet felhasználni**. Fizetések sorozatát lehet lebonyolítani vele, eltérően az étkezési és más áruvásárlási utalványoktól. Ettől válik „helyi pénzzé”. A kezdeményezés rendszerének célja és szerepe, hogy a helyi fogyasztást összekösse a helyi termeléssel, szolgáltatással. Kezdekör 16 vállalkozás fogadta el a Bocskai koronát, jelenleg 68 szerződött partner van. Az elfogadóhelyek profilkja az élelmiszeren, a ruházaton, a műszaki és építőanyagokon és sportszolgáltatáson át nagyon sok mindenre egyébre is kiterjed.

Adattípus	Földrajzi terület	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
Legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma	Hajdúnánás	24,8	25,2	102%
	Hajdú-Bihar megye járasközpontok	24,3	23	95%
	Magyarország	26,3	25	95%
Legalább középfelsőfokú végzettséggel rendelkezők száma	Hajdúnánás	14,3	23,9	167%
	Hajdú-Bihar megye járasközpontok	20,6	28,9	140%
	Magyarország	20,5	27,5	134%
Egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők száma	Hajdúnánás	5,6	9,2	164%
	Hajdú-Bihar megye járasközpontok	10,6	17	160%
	Magyarország	9,8	15,5	158%

1. táblázat: Hajdúnánás lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban a 7 éves és idősebb népességnél (2001, 2011)

Forrás: KSH

Foglalkoztatási helyzet

A foglalkoztatottsági mutatók kettős képet láttatnak. A közelmúltban **növekedett a munkanélküliek aránya**, számuk 2016-ban elérte az 1343 főt. Ezzel párhuzamosan azonban **kedvező irányba változott az aktív korú népességben belül a foglalkoztatottak aránya**. Az iskolai végzettséget érintő kedvező tendenciák összhangban vannak a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányának az aktív korúakon belül történt közel 40%-os csökkenésével.

A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a **nyilvántartott álláskereső magas száma és aránya**. 2011-ben : a foglalkoztatottak száma csak 6496 fő volt, akik 23,7%-a napi rendszerességgel ingázó. A három legjelentősebb desztináció: Tiszaújváros (25%), Hajdúböszörmény (16%) és Debrecen (15%). A 2016-os adatok szerint a nyilvántartott álláskereső száma a munkaképes korú népességben belül is nőtt.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a gazdaság helyzete részhez

A tervező közösség megállapítást tett, hogy Hajdúnánáson elenyésző számú a vállalkozások száma, ezek elsősorban a mezőgazdaságra és feldolgozóiparra épültek. A városból hiányzik egy ipari park, és egy nagyobb vállalkozásnak sincs előkészítve az infrastrukturális környezet. A könnyűiparnak nagy hagyománya van a városban, ennek továbbfejlesztése is lehet megoldása a munkahelyteremtésnek. Az inaktívok képzése és fejlesztése elengedhetetlen a munkavállalási esélyek növeléséhez.

VII. Összegző megállapítások

Hajdúnánáson a korábbi időszak **kedvezőtlen demográfiai trendje megállni látszik**, mindamelllett, hogy a korstruktúra az országos tendenciához hasonlóan az öregedő társadalmat mutatja. Jellemző a városban a **fiatalok**

elvándorlása, akik munkalehetőség híján az egzisztenciájuk megteremtéséhez a környező nagyvárosokat választják. Ez a tendencia hozzájárulhat a tovább csökkenő népességszámhoz és a **romló korstruktúrához**.

A városban **elaprózott a vállalkozási szerkezet, jellemző a mikro- és kisvállalkozások dominanciája**. Az iparszerkezetből hiányoznak a magas technológiai színvonalat képviselő ágazatok és jellemzően alacsony a domináns ágazatban, a mezőgazdaságban, a termékek feldolgozottsági foka is. Bár Hajdúnánáson a térségi hatású turisztikai és **rekreációs vonzerők jelen vannak** (pl. gyógyfürdő, Keleti-főcsatorna, épített környezet és kultúra értékei), alapvetően **hiányos a turisztikai intézményrendszer** is. A város jelentős szerepet vállal a helyi gazdaságfejlesztésben, saját márkával (Nánási portéka) és saját pénzzel (Bocskai Korona) segíti a helyi gazdaságot.

A város aktív lakosságának a fele vállalkozó, ami szintén a hajdú öntudat, önállóság egy fontos fokmérője. Ám a vidéki kisvárosok nagy részéhez hasonlóan Hajdúnánáson is magas a munkahelyet nem találó emberek aránya, kétségbeejtően magas a fiatalok munkanélkülisége. A szegénységben élő emberek iránt **a város szolidáris**: széleskörű kötelező és önként vállalt pénzbeli és természetbeni szociális ellátást nyújt a rászorultaknak (pl. szociális földprogram), valamint aktívan részt vesz a jelentős külterületek mezőgazdasági hasznosításában, pl. szociális szövetkezetei által. **A kommunális infrastruktúra hiányosságai inkább Tedejen jelentenek problémát**. Ezen a külső városrészen **a humán közszolgáltatások elérhetősége is hiányos**. A város magterületének mérete és térszerkezete miatt racionálisabb és hatásosabb lehet a központi területen koncentrálódó humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, mintsem a külterületen önálló intézmények létrehozása. Ez utazási, közlekedési feltételek javításával érhető el elsődlegesen.

Problémát jelent a **szociális bérlakások alacsony aránya**, és az, hogy különösen a lakótelep és környékén található házak rossz állapotban vannak. A város fejlesztése nem jelentheti csupán a gazdasági és szolgáltatási lehetőségek és a közösségi infrastruktúra megújítását, a lakások állapota is fejlesztésre szorul. E téren elengedhetetlenül szükséges a felújítások biztosítása és újak kialakítása. Ám a belső övezetek nagyobb lakossűrűsége igényli a közszolgáltatások és a lakosságot ellátó szolgáltatások elérhetőségét is, amelyben hiányosságok mutatkoznak. A város belső övezeteiben koncentrálódó **szolgáltatási kapacitások távol esnek a fürdő vonzáskörzetétől**, amely a város délnyugati szélén található. A fő közlekedési útvonalak, autópályák bekötő szakaszai a várost északnyugatról érik el. Így nem csupán a helyi lakosok, hanem az ide látogatók számára is nehézséget okoz, ha több különféle szolgáltatást kívánnak egyidejűleg igénybe venni.

A városban **aktív a lakosság, kiemelkedően magas számú civil szervezet működik** Hajdúnánáson, akiknek partnerségi együttműködésük van a város vezetésével és aktívan részt vesznek a város közösségi-, kulturális-, sport- és szociális életében, a városfejlesztésben.

A hajdú hagyományok és a hajdú értékrend jelen van az élet minden terén, átítatja a városról, annak társadalmáról, a gazdaságról való gondolkodást. Ez **az önrendelkező város és társadalomképe alapvetően határozza meg a város alakításának, a tér használatának, a gazdaság, és az elérhető szolgáltatások irányait is**. Ennek elemei közé tartozik az élelmiszertermelés fenntartása nem csupán piaci, hanem magán, helyi fogyasztásra, de a turisztikai és egyéb szolgáltatások főként helyi vagy szűkebb kört ellátó módon történő biztosítása is. Utóbbi azt fedi, hogy az idegenforgalom terén, a termálfürdő és szállások, programok fejlesztése során alapvetően a városhoz közeli vidékeken élőkre számítanak látogatóként. Ez az idea a **szoros hajdúsági és székely kapcsolatokra** is épül, de szerves része a város fenntartható modelljének is.: a környezetet a lehető legkisebb mértékben terhelő mezőgazdasági, ipari, szolgáltatási, kereskedelmi paletta, és a városi funkciók racionális kialakításával, a természeti értékek városon belüli és azon túli területeinek megbecsülésével és megóvásával is szorosan összefonódik.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

3.2.1. A Helyi Fejlesztési Stratégia és a 2014-2020-as Operatív Programok kapcsolata, külső koherenciák:

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) prioritásai között több ERFA típusú fejlesztés van, ill. több ESZA típusú is, amelynek kedvezményezettje akár Debrecen is lehet. Témájukat tekintve pedig közösségi-kulturális fejlesztéseket érintő fejlesztések is megjelenhetnek az EFOP-ban. A CLLD szempontjából az EFOP 1, 2, és 3. prioritásai relevánsak. A következő EFOP intézkedéseket szükséges kiemelni:

EFOP-1 prioritás

1.2. A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása – Cél: A család és ifjúság társadalmi részvételének növelése

1.3. Társadalmi együttélés erősítése - Cél: Több helyi civil közösség jön létre

1.4. Gyermeket sújtó nélkülözés felszámolását célzó programok és szolgáltatások fejlesztése - Cél: A gyermekeket sújtó nélkülözés visszaszorítása elsődlegesen a marginalizált közösségekben

1.5-7 Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai, tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése, Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése - Cél: Periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatáshiányok visszaszorítása

1.8 Népegészségügyi program, az egészségtudatosságot erősítő programok és szolgáltatások fejlesztése - Cél: Az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében

1.9. A minőségi feladatellátást támogató eszközök és alkalmazások fejlesztése, ill. a korai intervenció megerősítése - Cél: Az egészségügyi, szociális és társadalmi felzárkózási közszolgáltatásokban a szolgáltatásnyújtás folyamatainak eredményesebbé tétele, a területi szempontok érvényesítése és a dolgozók megtartása

EFOP -2 prioritás

2.1. A rászoruló gyermekek életésélyeinek növelése - Cél: A gyermekeket sújtó nélkülözéssel szembeni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése

2.2. A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése - Cél: Minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása egészségügyi, szociális és társadalmi felzárkózási területen

EFOP -3. prioritás

3.1. A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a köznevelés hátránykompenzációs képességének növelése - Cél: A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése.

3.7. Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel – Cél: Javulnak a munkaerő-piacról kiszorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságot javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képességei.

A **Vidékfejlesztési Program (VP)** kapcsán kerültek be a köztudatba a CLLD-ben is ismert HACS-típusú fejlesztések, az ún. LEADER programban, amely a 120 fő/km² népsűrűség alatti és a 10.000 fő alatti településeket érinthette. Hajdúnánás külterületi részeivel tagja a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületének (HVE), míg a belterületi részek a CLLD-ben jogosultak támogatásra. A HVE elismert LEADER akciócsoportként rendelkezik az illetékes irányító hatóság által jóváhagyott, 2020-ig terjedő időszakra szóló fejlesztési programmal.

A VP 7. prioritásában kiírni tervezett útfelújítási lehetőségekre az önkormányzat tervezi a pályázást, azzal együtt, hogy a lehatárolások miatt ebben a konstrukcióban csak a külterületekkel jogosult pályázni.

A **Terület- és Településfejlesztési Program (TOP)** keretében Hajdúnánás a 6. prioritás kiírásain kívül (ezek a megyei jogú városoknak van fenntartva) minden más konstrukcióra pályázhat. A jelen stratégiában vázolt fejlesztési irányok kialakítása során a tervezői közösség arra törekedett, hogy ezek szinergiában legyenek az önkormányzat által már megpályázott, vagy megpályázni tervezett TOP-forrásokkal, kiegészítsék azokat. Ezek a következők:

- TOP-1.1.1: ipari terület kialakítása – A 3.1 fejezet VI. pontjában jelzettek szerint a városban nincsen köztulajdonban lévő ipari betelepülésre alkalmas terület, amely infrastrukturális adottságait tekintve megfelelne a mai kor követelményeinek
- TOP-4.1.1: egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése – A 3.1 IV. pontjában jelzettek szerint az egészségügyi alapellátás adottságai alkalmasak ugyan a feladatok ellátására, javításukra azonban bősséggel van igény és szándék is.
- TOP-4.2.1: szociális alapszolgáltatások fejlesztése – az önkormányzat által kötelezően, ill. önként ellátott feladatok háttéré megoldott, a szolgáltatások minőségének javítására a 3.1 IV. pontban jelezettek szerint többek között a sok hátrányos helyzetben lévő gyermek miatt szükség van.

3.2.2. A HKFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési szintű fejlesztési célkitűzések

3.2.2.1. Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési koncepció és program

A Területfejlesztési koncepció szerint a megye hagyományos mezővárosai (mint Hajdúnánás is), történelmi okoknál is fogva elsősorban a mezőgazdaság és a feldolgozóipar központjai, a környékük számára ellátó és foglalkoztató szubcentrumok. Olyan települések, amelyek Debrecen kisugárzó szerepének továbbvitelével is segítséget

nyújthatnak a térségükben lakók számára. Ezen települések közül kiemelendők a megye északi részén elhelyezkedő ún. hajdúvárosok, amelyek a megye többi területénél dinamikusabban fejlődnek. De a megye nyugati és déli területén elhelyezkedő mezővárosok is a környékeikhez képest kiemelkedő szereppel bírnak. Ezen települések számára a mezőgazdasági és a feldolgozóipari kapacitások fejlesztése, a közlekedési elérhetőség javítása és a települési életkörülmények és intézmények fejlesztése lehet kiemelendő cél.

3.2.2.2. Hajdú-Bihar megye integrált Területi Programja

AZ ITP-ben megfogalmazott, és a TOP célkitűzéseire is illeszkedő legfontosabb megyei célok között megtalálható a környezet- és életmód-kultúra fejlesztése; a település megtartó képességének és központi szerepének növelése; az önrendelkező város és önrendelkező közösségek, a közösségi identitás; a vonzó turisztikai és kulturális értékekkel bíró város megteremtése. Hajdúnánás esetében a kulcsprojektek különösen illeszkednek az elrendő koncepcióhoz az alábbiakkal: A Művelődési Központ épületének fejlesztésével, funkcióbővítésével, ami magával vonzza az ugyancsak kulcsprojekt keretében támogatandó városmarketinget, ill. a saját erőből fenntartott befektetés-ösztönzési rendszer kialakítását Hajdúnánáson és turisztikai vonzerővel rendelkező fesztiválok, események szervezését.

3.2.2.3. Hajdúnánás Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

T1: Fenntartható városfejlesztés és a társadalmi szolidaritás erősítése

A fenntartható városi élet fontos elemét képezik a megfelelő lakhatási feltételek és közművek rendelkezésre állása. Az épített környezet fejlesztésekor továbbra is kiemelt szempont kell, hogy legyen az energiahatékonyság növelése, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint az épített örökség védelme, valamint a kihasználatlan épületek, telkek és barnamezős területek intenzívebb hasznosítása. Kimondott cél a településen a városmagtól távolabban elhelyezkedő Tedej városrész infrastrukturális erősítése, hogy megelőzhető legyen az ott élők és az őket körülvevő lakókörnyezet perifériára kerülése (ld. a 12. sz. műveget). Erősíteni kell Hajdúnánáson a megújuló energiák használatát a köz és magánszférában egyaránt. Törekedni kell a lehető legnagyobb mértékű önellátásra az energetikában. A bérlakás-program a szociális szerepén túl fontos szerepet játszhat a fiatal szakképzett munkaerő városba vonzásában is és megtartásában. Ennek érdekében, különösen a fiatalok célcsoportjára kihegyezve került megtervezésre a munkahely megtartásra és teremtésre koncentráló művellet (ld. 7. sz. műveget).

Egy város fejlődése nagymértékben függ annak társadalmától, a társadalom szolidaritásától, az aktív helyi közösségek jelenlététől. Hajdúnánáson építeni kell és tovább kell erősíteni az alulról jövő közösségi és önkéntes kezdeményezéseket. Ezt a célt ERFA- és ESZA-jellegű beavatkozásokkal egyaránt támogatni tervezi az akciócsoport (ld. az 1-4. valamint a 6. és 9-10. sz. műveleteket).

A társadalom egyes rétegeinek leszakadása leromlással fenyegetett területeket hozott létre a városban, így ezen városrészek felzárkóztatása szükséges. E probléma megoldása érdekében komplex, integrált (foglalkoztatási, lakhatási, szociális) beavatkozások megvalósítására van szükség. Ehhez a komplex célhoz tud hozzájárulni a fiatalokon keresztül a foglalkoztatásra fókuszáló felzárkóztató ESZA-beavatkozás (ld. 7. sz. műveget).

Az épített környezet fejlesztése és a természeti környezet javítása során a város átgondoltan alkalmazza a klímaváltozás mértékének és negatív hatásainak mérséklésére lokálisan bevethető eszközöket, intézkedéseket (pl. fenntartható településszerkezet kialakítása, környezetkímélő és energiahatékony technológiai megoldások alkalmazása, klímatudatos szemléletmód terjesztése, utazási szokások megváltoztatása). A céllal összhangban, és az erre felhasználni tervezett egyéb forrásokkal szinergiában kerültek megtervezésre a közösségi környezetrendezés ERFA- és ESZA-műveletei (ld. a 3. és 4. műveleteket). Közvetve ehhez járul hozzá az elsősorban a közösségi és szabadidős tevékenységekhez történő zöldfelület rendezés (ld. 5. sz. műveget).

T2: Központi szerepet erősítő város- és gazdaságfejlesztés

Hajdúnánás jövője és fejlődése szempontjából kiemelten fontos, hogy a közigazgatási központi szerepére építő fejlett helyi gazdasággal rendelkezzen, amely nagyszámú, minőségi munkahelyen keresztül magasabb jövedelmi szintet biztosít az itt élőknek. Ennek egyértelmű leképezése a járásközponti szerep erősítését megcélzó művellet (ld. a 8. sz. műveget).

A foglalkoztatás előmozdításának két fontos eleme az aktivitási ráta növelése, valamint a munkahelyek számának emelése. A város gazdaságában, a foglalkoztatásban már jelenleg is kiemelt szerepe van néhány ipari ágazatnak, valamint a mezőgazdaságnak és az élelmiszeriparnak. A versenyképességének növeléséhez e szegmensek további fejlesztésére van szükség, többek között a magasabb hozzáadott értéket adó termékek formájában. Új munkahelyek

teremtése céljából elengedhetetlen a rendelkezésre álló, ipari fejlesztésre alkalmas területek kihasználása, beruházások idevonzása, ennek feltételeinek megteremtése. Fontos a vállalkozások fejlesztését segítő hatékony városi intézményrendszer kialakítása, folyamatos konzultáció a vállalkozásokkal és potenciális befektetőkkel. Erősíteni kell a helyi vállalkozásokat, ennek érdekében tovább kell ösztönözni a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztását, amely elősegíti a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének városban tartását és a város önellátó képességének erősítését. Ezek a célok nyilvánvalóan nem lehetnek közvetlen CLLD célok, a jelen stratégia azonban erősíteni tudja ezen törekvéseket a város marketingjén keresztül (ld. a 13. sz. műveletet).

A városban élők életminőségének alapfeltétele a megfelelő színvonalú közszolgáltatások elérhetősége. A korszerű egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása mellett kiemelt szerepet kell kapnia a prevenciónak és az egészségmegőrző programoknak, együttműködve egy fejlett gondozási, ápolási rendszerrel. Ezen közösségi célhoz rendel a stratégia ERFA- és ESZA-finanszírozott beavatkozást is (ld. az 1. és a 2. műveletet). A demográfiai tendenciákhoz igazodva kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időseket ellátó intézmények fejlesztésére. Ezt egyrészt a stratégia generációs kapcsolatok erősítését célul kitűző beavatkozásával tervezzük segíteni (ld. a 10. sz. műveletet).

A magas színvonalú oktatás-nevelés biztosítása nem csupán társadalmi, hanem gazdasági szempontból is kiemelkedő fontosságú. A versenyképes oktatási háttér biztosítása érdekében fontos a gazdaság igényeihez gyorsan és rugalmasan alkalmazkodni képes szakképzési rendszer kialakítása. Az ezen célra is alkalmazható ESZA-típusú beavatkozással a munkaerő-piaci megfelelés érdekében, már az oktatási folyamatok során lehet felkészíteni főleg a fiatalokat (ld. a 7. sz. műveletet).

T3: Értékőrző városfejlesztés

A városi élet fontos elemét képezi a városkép: a közterek, középületek állapota. Fontos feladat a derogálódott területek megújítása, a szegregációval veszélyeztetett településrészek épületállományának és közterületeinek megújítása. A vonzó településkép erősítése érdekében szükséges a zöldterületek megóvása, további fejlesztése.

A városban élők életminőségét nagyban befolyásolja az elérhető kulturális és szabadidős szolgáltatások mennyisége és minősége. Ehhez kapcsolódóan kiemelt fontosságú a szabadidő eltöltését segítő infrastruktúra, különösen a játszóterek, rekreációs terek, sportlétesítmények kiépítése, fejlesztése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában is fontos szerepet tölthet be. Ezen kiemelt célokhoz a stratégia egyértelmű kapcsolódást teremt több műveleten keresztül is (ld. az 5. és 6. műveleteket).

Hajdúnánáson jelenleg is van térségi hatáskörön túlmutató rendezvény. E rendezvények kínálatának bővítése, az év minden részére kiterjedő programok szervezése tovább erősítheti a város vonzerejét. Hajdúnánáson kiemelten fontos a helyi identitástudat további erősítése is. Az egyszerre kulturális és közösségi beavatkozások megtervezésekor nem lehetett figyelmen kívül hagyni a hagyománnyal rendelkező eseményeket sem, ezek támogatása ugyancsak tervezett (ld. a 9. sz. műveletet).

Hajdúnánás fürdője turisztikai célterület a városban. A turizmus további erősödéséhez szükséges a meglévő attrakciók fejlesztése, újabb vonzerők kialakítása a turisztikai potenciálok, mint például a Keleti-főcsatorna adottságaira építve. Fontos a turisztikai attrakciók rendszerbe szervezése, az ehhez szükséges intézményrendszer fejlesztése. Hangsúlyosan közösségi céllal kívánja támogatni a stratégia a hajdúnánási fürdő további fejlesztéseit, sőt, ezen túlmenően az élővízi fejlesztéseket is (ld. a 11. sz. műveletet).

3.2.3. Hajdúnánás város közművelődési feladatairól szóló (26/2010 (XII.15.) Önkormányzati Rendelet⁵

A rendelet célja, hogy az alábbi közművelődési feladatokat szabályozza, biztosítsa:

- kulturális örökség javainak megőrzése és megismertetése a lakossággal,
- közművelődési intézmények szolgáltatásainak igénybevételét,
- ember műveltségének, készségeinek gyarapítását, közösség létrehozásához jogainak érvényesítését, szervezet alapításához, működtetéséhez való jogát.

A közművelődési feladatokat az önkormányzat a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. üzemeltetésével biztosítja. A Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. szervezi a város közművelődési jellegű programjait. Az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásába szervezetek von be. (Oktatási és nevelési intézményeit, kulturális közösségeit,

⁵ http://www.hajdunanas.hu/downloads/Rendeletek/2010_26.pdf

alapítványait, szervezeteit). A Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. egyben a jelen stratégia közreműködő szervezete is, ezzel is kiemelve, hogy a város kiemelt helyen kezeli a közművelődést és a kultúrát.

Az önkormányzat segíti, ill. támogatja a város fejlődését szolgáló civil tevékenységeket is. Jelen stratégia keretében erre külön műveletek is megtervezésre kerültek (ld. a 6. és a 9. műveleteket).

3.3 SWOT

A CLLD pályázati kiírásában meghatározott fókuszpontok alapján elkészült Hajdúnánás helyzetfeltáró elemzése, majd ezt követően lezajlott a helyi közösségi helyzetfeltáró műhely.

A település szereplőitől kapott információk alapján elkészült a város végleges SWOT elemzése, vagyis meghatározásra kerültek a település erősségei, gyengeségei, a kiaknázható lehetőséget nyújtó tényezők, és a fejlődést gátló veszélyek. A SWOT elemzésben beépítésre kerültek a *műhelyen elhangzott információk* (dólt betűkkel szerepelnek), ezzel biztosítva helyi szempontok, elvárások és igények megjelenését az elemzésben, megoldást keresve a település problémáira.

Térszerkezeti fókusz összefoglalás

A település külső elérhetősége elsősorban közúti szempontból megfelelő, a vasúthálózati érintettség és kihasználtság gyenge. A vasúthálózathoz kapcsolódó infrastruktúra állapota is elhanyagolt.

A település belső térszerkezete megfelelő és sok kulturális értéket hordoz. A lakosság kiszolgálásában vannak problémák, elsősorban a parkolók és kerékpárutak hiánya ill. bizonyos területeken a helyi tömegközlekedés nem jól szervezett. Ezek kihatással lesznek az egyre erősödő gyógy- és termálturizmusra.

A térszerkezeti kérdésekben jelentős probléma a település részét képző, de attól elkülönülő Tedej városrész egyre mélyülő szegregációja.

1. Térszerkezeti fókuszpont

Erősségek	Gyengeségek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kedvező közlekedés-földrajzi elhelyezkedés 2. Egyes iparterületekhez ipari vasúti vágány kapcsolódik, az északi iparterületen pedig kiépíthető 3. Autópálya közelsége, nemzetközi repülőtér és trimodális központ Debrecenben található 4. Várost az M3 autópályának köszönhetően érinti a térség egyik legfontosabbnak tekinthető európai tranzitfolyosója 5. Jól elkülönülő városrészek 6. Körkörös, sugaras településszerkezet 7. Épített környezet (pl. Csőszházak, tájház, stb.) 8. Kulturális értékek (pl. Bocskai korona, Csiha malom, stb.) 9. Városi infrastruktúra jó 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A tranzitfolyosó vasúti vonala a várost elkerüli, így a közúti térszerkezeti potenciál a meghatározó 2. A helyközi közlekedésben a vasút szerepe elenyésző a buszhoz képest 3. A piachoz kapcsolódó parkoló kapacitások hiánya 4. Helyi tömegközlekedés hiánya, különösen a fürdő vonatkozásában 5. Kevés a kerékpáros infrastruktúra 6. Vasútállomás környezete elhanyagolt 7. Tedeji vasúti megálló korszerűtlen 8. <i>Bekötőutak állapota rossz: M35, Tiszavasvári, Nyíregyháza, valamint Balmazújváros felé</i>
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A város arculatához illeszkedő beépítések történnek 2. A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, és termál, valamint a sportturizmus 3. Csökken az idegenforgalom szezonálisága 4. A város vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt 5. <i>Tedejen a szennyvízhálózat, az Internet és a TV elérés fejlesztésével ellene lehet hatni a szegregálódásnak</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba 2. Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, 3. <i>Szegregációval veszélyeztetett lakóterületek vannak a belvárosban és Tedejen, ezek további romlása várható</i> 4. <i>Fiatalok elvándorlása: kinek fejlesztünk infrastruktúrát, környezetet</i>

Környezeti adottságok fókuszpont összefoglalása

Hajdúnánás természeti- és épített környezete komoly értékekkel rendelkezik.

Hajdúnánás a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területén fekszik, továbbá a gyógyvíz forrása is fontos része a település környezeti adottságainak.

Épített környezetében a hagyományos építészeti kincsek, régészeti lelőhelyek játszanak nagy szerepet, különösen az egyre fejlődő turizmusban. Ezért fontos feladat ezeknek az értékeknek a megőrzése, hasznosítása.

Elemi érdek a környezetszennyező iparágak további térnyerésének megállítása, a fürdő környezetének rendezése, a porterhelés csökkentése, ill. a környezettudatosságra történő nevelés.

2. Környezeti adottságok fókuszpont	
Erősségek	Gyengeségek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Légszennyezettség szempontjából a kevésbé terhelt területek közé tartozik 2. Építészeti is jól elkülönülő városrészek 3. Épített környezet (pl. csőszházak, tájház, stb.) 4. A város területe alatt gazdag hévízkincs rejtőzik 5. A Városi Fürdő reumatikus, mozgásszervi és nőgyógyászati betegségeket gyógyító vizét gyógyvízzé nyilvánították 6. Régészeti lelőhelyek 7. Kunhalmok 8. A kiemelkedő értékű épületek 9. Hajdúnánás területe az OTRT szerinti világörökség, ill. Világörökségi várományos terület övezetébe tartozik (Hortobágyi Nemzeti Park bővítési területe) 10. A Csiha malom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Környezeti konfliktusok a közlekedési eredetű szennyezések 2. Nem valósult meg teljes mértékben porterhelés csökkentésére a szükséges védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok telepítése 3. Alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya 4. A fürdő közvetlen és közvetett környezete megújításra szorul
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A kultúrtájak különleges vonzerőt jelentenek a hazai és külföldi turisták számára 2. A természeti értékek társadalmi felértékelődése 3. Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet 4. A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, és termál, valamint a sportturizmus 5. Növekedik az alternatív, megújuló erőforrásból származó energia előállítására iránti igény 6. Környezeti konfliktusok kezelése, 7. Közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek arányának növelése 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában 2. A mezőgazdasági üzemek által okozott környezetszennyezés fokozódik 3. Állatállományt veszélyeztető fertőzések 4. Az időjárási viszonyok egyre szélsőségesebbé válnak 5. A globális klímaváltozás hatásaként definiált gyakori szárazság veszélyezteti a helyi gazdálkodók megélhetését 6. A lakosság érdektelensége a környezetvédelemmel szemben 7. Az energetikai beruházások elmaradásával nőnek az épületek fenntartási költségei 8. Illegális hulladéklerakás 9. Illegális hulladékégetés 10. Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba 11. Szegregációval veszélyeztetett lakóterületek romlása (különösen Tedej)

Kulturális erőforrások fókusz összefoglalása

Hajdúnánás mély kulturális gyökerekkel rendelkezik, amelynek megőrzése fontos cél a város számára. Ezt igazolja a színes, és aktív kulturális élet, ill. a települési önkormányzat ezirányú elkötelezettsége.

A kultúrához kapcsolódó szolgáltatások feltételrendszere kedvező, a megfelelő képzettségű szakemberek rendelkezésre állnak. Ebből fakadóan Hajdúnánás kulturális életének hatása messze túlnő a településen.

Nem meglepő azonban, hogy a kulturális intézmények infrastrukturális, eszközpark problémákkal küzdenek. A felújítások, beszerzések mára elodázhatatlanul sürgős feladattá váltak. Ezekkel a fejlesztések, ill. a településen élők elkötelezettségének erősítésével tovább növelhető a kultúra szerepe a város megtartó erejében.

3. Kulturális erőforrások fókuszpont	
Erősségek	Gyengeségek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A város az Észak-Hajdúság oktatási, kulturális, technológiai, szabadidős, idegenforgalmi és gazdasági központja 2. A hajdúnánási kulturális és szabadidős szolgáltatások feltételrendszere kedvező 3. Hajdúnánáson található közösségi terek nemcsak a hajdúnánási, hanem a térségi lakosoknak is széleskörű szabadidős kínálatot nyújtanak <hr/> <ol style="list-style-type: none"> 4. Város erőssége a hagyományőrzés, a sokszínű kulturális tevékenység, a közösségi művelődés és mögötte lévő aktív csoportosulás. 5. <i>Kulturális tevékenységeket végző önszerveződő közösségek, művészeti csoportok magas száma</i> 6. Számos közművelődési intézmény 7. Az intézmények vonzáskörzete nem csak Hajdúnánásra, hanem a környező településekre is kiterjed <hr/> <ol style="list-style-type: none"> 8. <i>Kulturális szakemberek képzettsége, tapasztalata megfelelő</i> 9. <i>Helyi média megléte</i> 10. <i>Városvezetés számára a közösségi művelődés, közösségfejlesztés, kultúra kiemelt terület</i> 11. <i>Közművelődés mély gyökerei, hagyományai</i> 12. <i>Többszintű, nyitott kulturális szemléletmód</i> 13. <i>Helyi kezdeményezésekre nyitottság</i> 14. Hagyományőrzés, „visszatanítás 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kéky Lajos Városi Művelődési Központ: Teljes épületenergetikai felújítás és a belső tér fejlesztése elengedhetetlen 2. Ifjúsági Ház: eszközellátottsága gyenge 3. A kulturális intézmények eszközei elavultak, kiállító terek mérete elégtelen 4. <i>Kiállítóterek, galériák hiánya</i> 5. <i>Állandó kiállítások hiánya</i> 6. <i>Helyhiány a művelődési központban</i> 7. <i>Szűk látogatói réteg a rendezvényeken</i> 8. <i>Nincs turisztikai vonzerővel bíró nagy rendezvény, fesztivál</i> 9. <i>Marketingtevékenység gyengesége, hiánya</i>
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A kulturális civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 2. <i>Kulturális területen tevékenykedő szervezetek, intézmények, csoportok tevékenységének összehangolása – egymás erősítése</i> 3. <i>Helyi média (különösen a TV) működésének járási szintű kiterjesztése</i> 4. <i>Városmarketing tevékenységbe való bekapcsolódás</i> 5. <i>Már meglévő közösségi terek fejlesztése</i> 6. <i>Helyi képzések a szakterületeken</i> <i>Szorosabb együttműködés a Hajdúság televízióival – műsorcsere, városmarketing, programok marketingje</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Debrecen és Nyíregyháza dominanciája, elszívó hatása a programkínálat mennyiségében és minőségében 2. <i>Szakemberhiány</i> 3. <i>A meglévő szakemberek túlterheltsége, alulfizetettsége</i> 4. <i>Kulturális területen tevékenykedő szervezetek, intézmények, csoportok esetén párhuzamosság, egymásra szervezés</i> 5. <i>Megyeszékhelyek kulturális dominanciája</i>

Közzolgáltatások fókusz összefoglalása

Hajdúnánás városának lakossága a hazai átlaghoz húzó mennyiségű és minőségű közzolgáltatáshoz fér hozzá, azzal együtt, hogy a közzolgáltatások köré túlmutat a kötelező alapellátáson. A város önkormányzata – a helyi adottságokra válaszolva – a törvényi kötelezettségen túli alapellátásokon felül igényvezérelt szakellátásokat finanszíroz. Az ellátások elérhetősége azonban koncentrált, így a városmagon túli lakosok, különösen Tedej lakossága számára csak körülményesebben elérhetőek.

A közzolgáltatások színhelyei jórészt felújításra kerültek, vagy felújításuk tervben van. Ezek a beavatkozások elsősorban az infrastrukturális adottságok javítására (állagmegóvás, épület energetika) koncentráltak, az eszköz beszerzések másodlagosak voltak. Egyértelmű cél továbbá a megújuló energiaforrások bevonása a fenntartási költségek csökkentése érdekében.

A város önkormányzati hivatala közös hivatalként funkcionál Folyás, Újtikos és Tiszagyulaháza falvakra kiterjedő hatáskörrel. A település közszolgáltatásai és a köznevelési intézmények területi felelőssége ezekre a falvakra is kiterjed.

A település népességmegtartó ereje nagyban befolyásolja a közszolgáltatások körének fenntarthatóságát, de egyértelmű cél a lakosság elvándorlásának megakadályozása, a gyermeklétszám növelése. Ennek elérésében a közszolgáltatások minősége és mennyisége pedig döntő tényező.

4. Közszolgáltatások fókuszpont	
Erősségek	Gyengeségek
<p>Hajdúnánás minden lakosa számára biztosított a magas minőségű közszolgáltatások elérhetősége</p> <p>Jó ellátottság az egészségügyi szolgáltatások vonatkozásban</p> <p>Köznevelés intézményrendszere nem csak a város, hanem a környező kisebb települések igényeit is kiszolgálja</p> <p>A város vezetése a város lakosságával együtt nagy hangsúlyt fektet az életminőség javítására</p> <p>Az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódóan számos civil szervezet végez preventív tevékenységeket</p> <p>Hatékonyan működő szociális földprogram</p> <p>A közintézmények jelentős része energiahatékony felújításon esett át, mely hozzájárul a költséghatékony működtetéshez</p> <p>Széleskörű, térségi hatású közművelődési intézményrendszer jelenléte</p> <hr/> <p>1. A várost körülvevő térség kiszolgálását biztosító funkciók megléte</p> <p>2. Hajdúnánási gyógyfürdő</p> <p>A pénzügyi és természetben nyújtott szociális ellátások teljes körűek</p> <p>Számos nem kötelező közszolgáltatást vállalt az önkormányzat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egészségügyi, valamint a szociális alap- és szakellátás minőségi mutatói fejlesztésre szorulnak, elsősorban az egészségügyi ellátás esetében 2. Az oktatási intézmények mindegyikére jellemző a csökkenő gyereklétszám 3. Alacsony a középiskola kihasználtsága 4. A közszolgáltatások földrajzilag koncentráltan jelennek meg a városban (Belváros) 5. Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. közoktatás) 6. Szabadtéri közösségi és tömegsport létesítmények hiánya 7. Sportlétesítmények alacsony száma <hr/> <p>8. <i>Mindennapos testnevelés infrastruktúrája hiányos az általános iskolában</i></p>
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>A járásközpontok jogköre bővíthet, fejlesztési forrásai növekedhetnek</i> 2. <i>Geotermikus távhőszolgáltatásokra való átállás a közszolgáltatások esetében</i> 3. <i>Az intézmények felújítása egyelőre csak részlegesen történt meg, további forrás bevonás alapjai adottak</i> 4. <i>Sportuszoda létrehozása</i> 5. <i>Vízisportok fejlesztése</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A csökkenő gyereklétszám hatása az intézmények kihasználtságára és működtetésére is kihat 2. A társadalmi válság elmélyülésével nő a közellátásokat igénylők száma 3. Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat 4. Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai csökkennek 5. Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani 6. A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket

Társadalmi állapot fókusz összefoglalása

Pozitív változások tapasztalhatók a település lakosságának alakulásában, az iskolai végzettség szintjében, a lakásállomány javulásában. Folyamatosan javul a közbiztonság, aktív a civil élet. Ennek köszönhetően Hajdúnánás élhető város lett.

Problémát jelent a lakosság elöregedése, a fiatalok bizonytalan jövőképe, szociálisan hátrányos lakosok, ezek belül a gyermekek arányának növekedése. A településnek mielőbb kezelnie kell a különböző szociális problémákat, és a

fenyegető szegregációt. Olyan irányú lépéseket kell tennie, amelyek segítik a megfelelő szakképzettségek megszerzését, csökkenti a szociális ellátottak számát, és megfelelő jövőképet állítanak a fiatalok számára.

5. A társadalom állapota fókuszpont	
Erősségek	Gyengeségek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Európai életminőséget kínáló, funkciógazdag, élhető város 2. Népeségszám csökkenő tendenciája megállt és kedvező irányt vett 3. A lakosság iskolai végzettsége javult 4. Lakások komfortfokozata kedvezőbb a megyei átlagnál 5. A városban aktív a lakosság, kiemelkedően magas civil szervezetek aktivitása 6. Enyhén javuló jövedelmi viszonyok 7. Javuló közbiztonság 8. Aktív civil szféra, különösen a közművelődés terén 9. Kábítószerügyi Egyeztető Fórum 10. A lakások közműellátottsága, komfortfokozata kedvezőbb a megyei átlagnál 11. Helyi lakosok elkötelezettsége a közösségi tevékenységek iránt 12. Hagyományőrzés, sokszínű kulturális tevékenység, közösségi művelődés és mögötte aktív csoportosulások 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kedvezőtlen korstruktúra, öregedő társadalom 2. Jelentős munkaerő-piaci probléma a nyilvántartott álláskeresők magas száma és aránya 3. A gazdaságilag aktívak aránya alacsony 4. Magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya a közintézményekben 5. Öngondoskodási hajlandóság alacsony 6. Romló tendencia az elvándorlások vonatkozásában 7. Kedvező szintű, de helyben nem versenyképes képzettségek 8. Munkamorál alacsony szintje 9. Fiatalok frusztrációs érzete erős 10. Öngyilkossági ráta évtizedek óta magas 11. Alacsony gazdasági aktivitás 12. Csökkenő gyereklétszám az óvodában és a középiskolában
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Piacképes képzések beindítása a fiataloknak 2. Közmunkaprogram és egyéb foglalkoztatást segítő programok folytatása. 3. A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet 4. Nő a népesség átlagos iskolázottsági szintje 5. A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 6. Egészségtudatos életmód erősödik 7. A városban tervezett fejlesztésekhez a szükséges források rendelkezésre állnak a köz- és magánszféra számára 8. Munkahelyteremtés 9. Komplex ifjúságvédelmi centrum, 10. Rehabilitációs szerep, terápia, 11. Többgenerációs programok 12. Tehetséggondozás erősítése az iskolákban 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szegregációval való veszélyeztetettség tovább nő az érintett területeken 2. Csökken a lakosság létszáma 3. Tovább csökken az általános és középiskolai tanulók száma 4. Tovább nő a hátrányos helyzetű gyermekek száma a városban 5. Halmozottan hátrányos helyzetű rétegek szociális válsága mélyül 6. Az öregedő társadalom problémái felerősödnek (pl. magány, szegénység) 7. A szociális fejlesztések elmaradása a szegregációs folyamatok felerősödéséhez vezet 8. Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai csökkennek 9. Csökkenhet az önkormányzat állami támogatása 10. A TOP pályázat nem elegendő fedezet a járásai, városi szükségletekre 11. A városban tervezett fejlesztések elmaradása a város lakosságmegtartó erejét csökkenti, romlanak az életkörülmények 12. A külföld, a Dunántúl, és Budapest munkaerő-elszívó hatása

Gazdasági fókuszpont összefoglalása

Hajdúnánás gazdasága elsősorban a mezőgazdaságra, valamint a kapcsolódó feldolgozóiparra, szolgáltatásokra alapul. A vállalkozási szerkezet elaprózott, magas a mikro- és kisvállalkozások száma. A vállalkozások száma csökkenő tendenciát mutat. A gazdasági aktivitás az országos átlag alatti.

A problémákra megoldás lehet a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjének növelése, a biotermékek terjedése, a természeti környezetet nem károsító iparágak betelepítésének támogatása, a gyógyturizmus fejlesztése. Ehhez szükséges az olcsó, ám nem megfelelően képzett munkaerő oktatása, a közfoglalkoztatottak bevonása. Meg kell teremteni az új vállalkozások számára az infrastruktúrát és a helyi kezdő vállalkozások támogatását.

A turizmus fejlesztéséhez az érintett attrakciók fejlesztése mellett fontos a városi marketing erősítése, a településen túlnyúló események szervezése.

6. Gazdaság helyzete fókuszpont	
Erősségek	Gyengeségek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kedvező gazdaságföldrajzi elhelyezkedés a három megyeszékhely vonatkozásában 2. Agráripari park 3. Termelői piac található a településen 4. Állattartás kiemelkedő szerepe a mezőgazdaságban 5. Szociális szövetkezetek jelentős száma 6. Könnyűipar hagyománya 7. Vállalkozások, termelő cégek területileg koncentráltak az ipari övezetben 8. Relatív olcsó a rendelkezésre álló munkaerő 9. Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztést támogató tevékenysége kiemelkedő 10. Bocskai Korona 11. Nánási Portéka 12. Termásvíz jelenléte a városban, 13. HAVER hajdúnánási vendégnyilvántartó rendszer 14. Megvalósult Fürdő utcai beruházások 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaprózott vállalozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző 2. Viszonylag alacsony vállalozássűrűség – a működő vállalozások csökkenő száma mellett 3. A megyei átlagot kétszeresen meghaladó mezőgazdasági vállalozási arány 4. Az egy lakosra jutó GDP értéke rendkívül alacsony 5. Alacsony a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági foka 6. Hiányos a település üzleti infrastruktúrával való ellátottsága (nincs ipari park és inkubátorház) 7. A turisztikai szolgáltatások szezonálisága 8. Térségi hatáson túlnyúló turisztikai attrakció hiánya 9. Hiányzó kapcsolat a vállalozási és az oktatási szféra között. 10. Szakképzés minősége 11. A közfoglalkoztatottságban résztvevők növekvő száma 12. Kevés nagy turisztikai vonzerővel bíró program, későn kerülnek meghirdetésre 13. Városmarketing tevékenységet fejleszteni kell 14. A közfoglalkoztatottságban résztvevők növekvő száma
Lehetőségek	Veszélyek
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az önkormányzati és a vállalozó szféra közötti együttműködés erősödik 2. Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek 3. A bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekszik 4. A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik 5. A három közeli megyeszékhely (Debrecen, Nyíregyháza és Miskolc) gazdasági potenciálja növekszik 6. Helyi gazdaságfejlesztés jelentősége nő 7. A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, és termásvíz turizmus 8. Csökken a turizmus szezonálisága 9. A sport, a lovas és horgászturizmus térnyerésének növelése 10. Fürdő utcai fejlesztések 11. Keleti - főcsatorna bevonása a turisztikai hálózatba 12. Önkormányzat stratégiai szerepének erősítése a szakképzés, ill. a szakemberellátás irányításában 13. A befektetői érdeklődés növekedése a város iránt 14. Az üzleti szféra hálózatosodása erősödik (beszállítóvá 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Debrecen és Nyíregyháza földrajzi közelsége akadályává egyúttal a terciarizáció gyors előretörésének 2. Turizmus szezonálisága 3. Csökkenhet a befektetői érdeklődés 4. A működő vállalozások száma tovább csökken 5. A turisztikai tendenciák negatívan alakulnak 6. A vállalozások versenyképessége csökken 7. Alulképzett, nem piacépés ismeretekkel rendelkező munkaerő a gazdasági fejlődés gátját jelentheti 8. Az üzleti infrastrukturális környezet hiányából adódó komparatív hátrány erősödik a környező városokhoz képest 9. A szakképzett munkaerő a korlátozott munkalehetőségek miatt elvándorol 10. A kedvezőtlen jövedelmi viszonyok miatti intenzívebb elvándorlása 11. A közfoglalkoztatottak munkavállalási hajlandósága romlik

SWOT tábla összefoglaló

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ 1. Kedvező közlekedési feltételek, autópálya közelsége, rendezvényhelyszínek könnyen megközelíthetőek ■ 2. Erős kulturális adottságok lelhetőek fel a környéken ■ 3. A térség gazdag hévizekben ■ 4. Hagyományőrzés fontossága, ráépülő aktív közösségi csoportosulások szakértők vezetésével ■ 5. Civil szervezetek aktív munkája a város fejlesztése érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 1. Helyi tömegközlekedés szolgáltatás-hiányos, elavult, barátságtalan fel- és leszállóhelyek ■ 2. Helyi viszonylatban a zöld övezetek száma viszonylag alacsony ■ 3. Hiányzó eszköz ellátottság, elavult, korszerűtlen közösségi épületek ■ 4. Nem megfelelő méretű belső terek lehetetlenítik el nagyobb rendezvények megtartását ■ 5. Épületek nem megfelelő állaga ■ 6. A rendezvények látogatói köre szűk, tudatos marketingjük gyenge
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ 1. Természeti értékeket hasznosító aktív városi megmozdulások szervezése ■ 2. Gyógy- és termáلتurizmus fejlesztése ■ 3. Szabadidős programok fejlesztése, igényfelmérés alapján ■ 4. Önkéntes kezdeményezések a közösség építésére (bográcsest) ■ 5. Településfejlesztés következtében a fiatalok szívesebben maradnának helyben és nem lenne olyan ütemes a város lakosságának elöregedése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 1. Fiatalok elvándorlása, az idősödő társadalom kevésbé igényli a fejlesztéseket, közösségformálást ■ 2. Nagyvárosok közelsége miatt csökken a helyi programok iránt az érdeklődés ■ 3. Nehéz anyagi körülményekből adódóan gyakoribbak az egészségügyi problémák, a létesítmények fogadóképessége korlátozott ■ 4. Szegregációval veszélyeztetett területeken depresszív hangulat ■ 5. Önerőből kevés közösségfejlesztés ■ 6. Járási központi funkció miatt kevésbé átláthatóak a lehetőségek

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetfeltárás fejezetben a megadott területek alapján feltárt helyzetkép, valamint a SWOT megalkotását követően, a város erősségei, gyengeségei és lehetőségei (fejlesztési területek), valamint a fennálló veszélyek azonosításra kerültek, és így a SWOT mátrixban meghatározhatóvá váltak a fejlesztési stratégia fő irányvonalai. A fejlesztési stratégia fő irányvonalaik meghatározása során Hajdúnánás város közösségének elképzelései magas prioritást kaptak azzal, hogy a helyzetfeltárásban és a SWOT mátrixok felállításakor a tervező közösség munkájának eredményei beépítésre kerültek.

A helyzetfeltárás és a SWOT mátrix alapján az alábbi stratégiai lépések váltak szükségessé:

SWOT Mátrix	Belső erősségek	Belső gyengeségek
Külső lehetőségek	<p>Offenzív stratégia:</p> <p>Egyedi városkép fejlesztő arculat megteremtése. A város hajdú identitására, történelmi hagyományaira, kulturális programjaira, hagyományörző és művészeti csoportjaira, valamint a város természeti értékeire épülő városfejlesztés, amely így hozzájárul a szolgáltatási szektor fejlesztéséhez és megerősödéséhez. Civil rendezvények és programok a településrészek bevonása által az integráció erősítésére.</p>	<p>Fejlesztő stratégia:</p> <p>A kulturális terek szükséges fejlesztésével a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése. Civil részvétel és aktívás megerősítésével a lakosság intenzív bevonása történik meg, amely hozzájárul a hátrányos helyzetű lakosság integrálásához és a közösségépítő aktivitásának növeléséhez.</p>
Külső veszélyek	<p>Védekező stratégia:</p> <p>Az adottságokra alapozott vonzerőfejlesztés és innovatív attrakciófejlesztés a komplex termékfejlesztés alapjának megteremtése. A közművelődési intézményrendszer és kulturális attrakciók fejlesztésével a város kulturális vonzereje megerősödik, ezáltal a szolgáltatási szektorban foglalkoztatottak száma növekszik, illetve a szolgáltató vállalkozások megerősödnek, így növelve a helyi adó bevételeket és csökkentve az önkormányzatra háruló terheket.</p>	<p>Elkerülő stratégia:</p> <p>A település vonzó összképének kialakítása marketing eszközök hatékony alkalmazásával. Egységes társadalmi együttműködés fejlesztése, mely segíti a társadalom egymáshoz közelebb hozását, mely hozzájárul egy kedvezőbb városi légkör kialakításához.</p> <p>A pályázati források hatékony alkalmazásával a szükséges anyagi és szakmai háttérrel és hatékonyságot lehet biztosítani.</p>

Offenzív stratégia: A város tevőlegesen vállaljon részt az élhető város képének megteremtésében. A folyamat során támaszkodjon a kedvező elhelyezkedésre, a közúton történő könnyű megközelíthetőségre, a gazdag kulturális, gyógy- és termál értékekre. A vonzaskörzet és a turisták számára kínáljon szabadidős, egészségügyi és rekreációs lehetőségeket. A szociális problémákra a közösségi aktivitással megerősödve válaszoljon, szolgáltatásain, értékes környezeti adottságain keresztül segítse a közösség megtartását, hatékonyabb formálását, aktivizálását. Mindezek során merítsen gazdag hagyományából.

Fejlesztő stratégia: A kulturális terek célzott és igényvezérelt fejlesztésével, modernizálásával vonzóbbá tehetőek a rendezvény helyszínek, a programok célcsoportjai szívesebben töltenék idejüket kulturált körülmények között. A város ösztönözze lakói magánkezdeményezéseit, ezekhez kapcsolódjanak a jelentős számú civil szervezetek, közösségek. Az önkormányzat vállaljon továbbra is szerepet a város közügyeinek és fejlesztéseinek inkluzív megközelítésű tervezésében és megvitatásában.

Védekező stratégia: A település kimagasló hagyományait és kedvező lehetőségeit hasznosítsa jobban, használja ki az ezekben rejlő potenciált. Ez a potenciál a termékek és a szolgáltatások területén a mindennapokban is jelenjen meg. Ösztönözní kell ennek a potenciálnak a tovaúyúrúzó hatásait vállalkozások, a közszolgáltatások és a foglalkoztatás terén. Cél az életminőség ezúton történő emelése, a társadalmi tudatosság szintjének emelkedése.

Elkerülő stratégia: A város jelenlegi marketing tevékenységének gyakorisága és eszközeinek számossága elégtelen ahhoz, hogy a külső szemlélő számára egy fellendülőben lévő közösség képét kialakítsa. Szükséges a rendezvények tudatosabb kommunikációja a térségben. Szélesebb perspektívában gondolkodva a város vonzóbbá tehető a távolabbi célcsoportok számára is. A pályázati lehetőségek kiaknázásával a szükséges anyagi forrás biztosítható, rendszerezésükkel, priorozálásukkal a város fejleszthető.

A SWOT analízisből egyértelműen megállapítható, hogy Hajdúnánás számos erősséggel rendelkezik, melyek megfelelő kihasználását akadályozzák a gyengeségek, kiemelve itt a társadalmi átrendeződés hátulütőit, a fiatalok elvándorlását és a munkalehetőségekhez nem igazdó képzettségi összetételt.

A város fejlődésének gátjaként azonosítható, hogy Hajdúnánáson – ugyan csökkenő mértékű, de folyamatos az elvándorlás, öregedő a lakosság. Ebből következik, hogy a város fókuszpontjában a fiatalok megtartása álljon, őket erősíteni, támogatni kell. A SWOT elemzést felhasználásával, a város gyengébb pontjait lehetőséggé alakítva, tovább növelhető az erősségek száma.

4. A stratégia jövőképe

A stratégia jövőképeinek alkotóelemeit a város tervezői közössége a következők szerint definiálta részletesen:

Hajdúnánás, az önrendelkező város.

Hajdúnánás, az Észak-Hajdúság oktatási, kulturális, szabadidős, idegenforgalmi és gazdasági központja. Járásközponti szerepét a közigazgatásában, közszolgáltatásaiban és hagyományaiban-identitásában is megéli. Széles együttműködési rendszerrel bír a Kárpát-medencében, az európai szinten és nemzetközi szinten is.

Gazdasága, piaca és energiaellátása nem kiszolgáltatott. A helyben megtermelt áru magas hozzáadott értékkel és széles felvevő piaccal bír.

A település minden lakójának a megélhetése biztosított. A magas foglalkoztatottság, alapja az erős, helyi gazdaság.

A település vagyona kulturális, gazdasági és környezeti téren is növekvő. Pezsgő kulturális élettel, kiépült közösségi színterekkel és összetartó közösséggel rendelkezik.

Megtartó képessége, vonzása és visszavonzása erős, az itt élők által felhalmozott tudásra épít, őrzi természeti és kulturális értékeit. A fiatalok számára perspektívát nyújt, erős középréteggel rendelkezik.

Tudásbázisa egyre szélesedik, és a gazdaságot szolgálja.

Lakossága és az idelátogatók számára egyaránt vonzó, egészséges és biztonságos város, megtartja békés, kisvárosias jellegét.

A helyi akciócsoport által elfogadott, jelen Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiában megjelenő fejlesztési célok, területek, műveletek a vázolt jövőkép, mint célállapot eléréshez kívánnak megfelelő alapot teremteni. A műveletek kiírásában, a beérkező projektek értékelésénél kiemelt értékelési szempont lesz, az célokhoz illeszkedő megfelelés.

A Hajdúnánási Helyi Akciócsoport minden tagja, munkaszervezete, a stratégia előkészítésében és elkészítésében közreműködő tervező közösség tagjai, a projektek megvalósításában részt vevő valamennyi személy elkötelezett a vázolt jövőkép elérésében, a kapcsolódó célok megvalósításában. Minden egyes művelet olyan célokra bontható, amely besorolható a speciális célok közé.

A város jövőképében nagy hangsúlyt kap a turizmus fellendítése, a város közösségi életének további aktivizálása, és a járásközponti szerep megerősítése, a hajdú identitás ápolása.

5. A stratégia célhierarchiája

A helyi akciócsoport a 4. fejezetben meghatározott jövőképre alapozva a következő célokat tűzték ki, amelyeket a CLLD által támogatni tervezett műveletek és a kulcsprojektek segítségével kívánnak elérni.

Átfogó célok

A Hajdúnánási Helyi Akciócsoport Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájának átfogó céljai átfednek a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 7. prioritásának átfogó céljaival, azaz:

1. Helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása
2. Helyi társadalmak megújítása
3. Helyi és közösségi alapú gazdaság fejlesztése

Specifikus célok

A projektgyűjtés eredményeként, a helyzetelemzéssel és a jövőképpel, ill. Hajdúnánás hosszú távú fejlesztési elképzeléseivel összhangban a stratégiában **négy specifikus cél, ezeken belül pedig 7 művelet került kijelölésre.** Ezek kapcsolatát az alábbi táblázat mutatja be, a megfelelő eredmény- és kimeneti indikátorokkal együtt:

Sorszám	Specifikus célt jellemző műveletek, kulcsprojektek	Eredménymutató megnevezése	Kimeneti indikátor
1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése	4. A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavatkozások, és generációk közötti kapcsolatteremtés útján	2. A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (10 %)	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (17.038 fő)
2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése	4. A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavatkozások, és generációk közötti kapcsolatteremtés útján	1. A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség (8 pont)	Az önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (25 db)
	5. Hajdúnánás perifériáinak fejlesztése	2. Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest (4 db)	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (17.038 fő)
3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás	1. Programok az egészségkultúra, a megelőzés, a közösségi élet és a helyi identitás megerősítésére	1. A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség (8 pont)	Az önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (25 db)
	3. KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján	2. A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (10 %)	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (17.038 fő)
4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése	2. Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megővására	2. A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (10 %)	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (17.038 fő)
	3. KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján		
	6. KULCSPROJEKT- A városi televízió és a művelődési központ épületének eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása		

Specifikus célok indoklása

A SWOT elemzés, a SWOT mátrix és a fejlesztési szükségletek azonosítása is rámutatott, hogy a város számára alapvetően négy fejlesztési irány állapítható meg. Az első cél a „Környezet- és életmód kultúra fejlesztése”, a második a „Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése”, a harmadik az „Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás”, míg a negyedik cél a „Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró

város megteremtése”. A felsorolt célok lefedik a feltárt szükségleteket. A műveletek kialakításakor alapvető szempont volt, hogy azok szorosan illeszkedjenek a szükségletekhez, és azokra megfelelő választ nyújtsanak.

Környezet- és életmód kultúra fejlesztése

Hajdúnánás természeti- és épített környezete jelentős értékekkel rendelkezik. Hajdúnánás a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területén fekszik, továbbá hévíz forrása is fontos. A kedvező környezeti adottságok és a megfelelő szintű egészségügyi infrastruktúra is táptalajul szolgálnak az egészségtudatos élethez. A város szeretné a lakosság életmódjának részévé tenni a szabadidős tevékenységeket, amelyekhez elsősorban a megfelelő terek és zöldfelületek létrehozásával és eszközök beszerzésével járulna hozzá. Az életminőség javításának egyik módja a generációs kapcsolatok erősítése, amely a résztvevők kölcsönös gazdagodását eredményezi.

Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése

Hajdúnánást kedvező közúti közlekedés, földrajzi elhelyezkedés és városi infrastruktúra jellemzi. Közúton könnyen megközelíthetőek a szomszédos városok és a főutak, valamint az autópálya, mégis Hajdúnánás rendre megőrzi, csendes, tiszta levegőjű, pihentetőbb közegét. A városban egyes tervezett fejlesztések egyelőre elmaradtak, mellyel a település lakosságmegtartó ereje csökken. Képzett szakemberhiány jelentkezik több szakterületen. A jelenleg foglalkoztatásban lévők túlterheltek és alulfizetettek, emiatt is döntve az ingázás, vagy az elvándorlás mellett, esetleg kedvezőbb fizetésért. Ennek elkerülésében segíthet piacképes képzések beindítása a fiataloknak, kulturális területen tevékenykedő szervezetek aktívabb, összehangoltabb tevékenysége, lakosság bevonása.

Régiós alközponti és járásközponti szerepével összhangban a város közös önkormányzati hivatalt működtet Folyás, Újtikos és Tiszagyulaháza településekkel. Ez a közszolgáltatások és a hivatali jelenlét miatt is a szokásosnál nagyobb felelősséget jelent, ezt a szerepet konszolidálni kell, meg kell erősíteni.

A központi szerep különösen a saját periféria tekintetében megkerülhetetlen: Tedej városrész a magterülettől mintegy 7 kilométerre fekszik, így a fejlesztések nem, vagy csak részben érik el. Ezen szatelit városrész leszakadásának megakadályozása a közösség egyik fő célja, amelyhez külön műveletet is rendelt.

Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás

Hajdúnánáson aktív civil élet van, számos civil szervezettel. Az egyik legfontosabb problémaszegregációs folyamatok növekvő veszélye, a társadalom elöregedése és a hátrányos helyzetű lakosok növekvő száma. A rendezvények iránti szűk körű lakossági érdeklődés, a társadalmi szervezetek közötti viszonylagos koordinálatlanság is elég jelentős széthúzó erő. Az információáramlás gyakran nem megfelelő a szervezetek között. A célterület olyan műveleteket és projekteket megvalósítását célozza, mely programok szervezésével hozzájárul a közösségi identitás ápolásához, közösségi terek rendezésével és fejlesztésével segítik az értékteremtő szerveződések kialakulását és megerősödését. A célkitűzés megvalósulásával lehetőség nyílik a szervezetek erősebb összefogására, a civil rendezvényeken, programokon keresztül a lakosság bevonása által az integráció elmélyítésére, problémák enyhítésére. A közösségi alapon megvalósuló környezetrendezés ezekhez a folyamatokhoz helyszínt tud teremteni.

Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése

Hajdúnánás táji-, természeti adottságai, valamint a kulturális potenciálja több vonatkozásban is említésre méltó, kihasználható. Épített környezeti értékei, műemlékeinek, valamint természeti értékeinek sokasága alap pillére tud lenni azoknak a közösségi fejlesztéseknek, melyek által a város és a térség élhető és kulturális értékekkel bíró várossá válhat.

Jelenleg problémát jelent a bel- és kültéri közösségi és kulturális terek/intézmények elavult, ill. rossz állapota, hiányos eszközparkja, vagy akár kihasználatlansága, amely komplex infrastrukturális fejlesztést igényel. Ezzel a város arculata is pozitívan formálható. A természeti adottságok közösségi alapú kihasználásához a városi fürdő jó bázisul szolgál, és az akciócsoport ehhez műveletet is társított. Cél, hogy Hajdúnánás egy olyan aktív várossá fejlődhessen, ahol a teljes lakosság a társadalom értékes tagjának érezheti magát. Ennek érdekében tudatos közösségépítésre van szükség, amelynek teret kell adni: ehhez egyedi művelet és kulcsprojekt is társul. Hatékony marketing keretében meg kell ismertetni továbbá a lakosságot és a város potenciális vendégeit ezekkel az értékekkel, amely ugyancsak kulcsprojekt keretében történik meg.

A közösségfejlesztési programok hozzájárulnak a helyi közösség értékeinek megismeréséhez, megerősítéséhez, valamint lakosságmegtartó és turizmus-élénkítő szerepet is betöltenek.

Az egyes specifikus célokhoz tartozó műveletek felsorolása, indoklása és kategorizálása

Sorszám	Művelet	Melyik specifikus célhoz tartozik?			
		1.	2.	3.	4.
1.	Programok az egészségkultúra, a megelőzés, a közösségi élet és a helyi identitás megerősítésére			X	
2.	Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megóvására			X	X
3.	KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján			X	X
4.	A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavakozások és generációk közötti kapcsolatteremtés útján	X	X		
5.	Hajdúnánás periferiáinak fejlesztése		X		
6.	KULCSPROJEKT- A városi televízió és a művelődési központ épületének eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása				X

6. Cselekvési terv

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

1. Programok az egészségkultúra, a megelőzés, a közösségi élet és a helyi identitás megerősítésére

Indoklás, alátámasztás:

A város a lakossága évről- évre csökken, lassan, de nő az egészségügyi ellátásra szorulóknak száma. A művelet célja, hogy a lakosság egészségi állapota javuljon, a prevenciónak köszönhetően időben észleljék a jelentkező problémákat, az ellátás megtörténjen. Ennek köszönhetően a lakók tudatosan tudnak tenni saját magukért. A meglévő és fejlesztendő közösségi terek megfelelő mennyiségű és színvonalú közösségi és kulturális programmal töltendők meg. Ezek alapja a város erős közösségi összetartása, az ápolott hagyományok és a hajdú identitás.

Érintett specifikus cél:

1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése
3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A helyi közösségek részvételéhez és tudatosságának fokozásában kimagasló szerepe van a szűrővizsgálatoknak, programoknak, rendezvényeknek. A közösségben megvalósuló programoknak erőteljesebb hatása van, egymástól is sok segítséget kaphatnak és adhatnak át a résztvevők.

Ezen túl a művelet megvalósulására alkalmas programok, képzések, hagyományőrző rendezvények szervezése is cél. Helyt kaphat itt konkrétan a Hajdúk Világtalálkozója, vagy az ehhez hasonló jellegű, a városra jellemző célcsoportok által tervezett rendezvények.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Egészében az EFOP 1. és 2. prioritáshoz kapcsolódik, mely foglalkozik népegészségügyi és egyéb egészségtudatosságot erősítő programokkal, egészségügyi felzárkózási kezdeményezésekkel.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a lakosságot, helyi közösséget, egészségügyi intézményeket érinti.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Az ilyen célú infrastrukturális beruházásokkal való összhang, azokhoz való kapcsolódás, a célcsoportok nagymértékű átfedése, esetleg egyezősége, válasz az ismerhető egészségügyi kockázatokra, prevenció eszközök és ezek alkalmazási formája.

Tervezett forrás:

A műveletre 33.700 e Ft allokált forrás a megtervezett ESZA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 2024. december között.

2. Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megóvására

Indoklás, alátámasztás:

A városban található zöldterületek nagysága elégtelen a lakosság meglévő és ösztönözni kívánt szabadidős és sport tevékenységeihez, újak kialakítása szükséges. A cél, hogy a meglévő zöldterületek rendezése folytatódjon, fásítással-cserjésítéssel és füvesítéssel a környezet barátságosabb, rendezettebb legyen. Az aktív közösségi élet eddig is komoly beruházásokat töltött meg élettél (pl. Pinceklub), de a város közösségi hagyományai további fejlesztéseket tesznek indokolttá. A művelet hozzájárul ahhoz, hogy a közösségi élet színtereinek színvonala fejlődjön. A meglévő kulturális örökség védelme továbbá a helyi közösség egyik alapvető elvárása.

Érintett specifikus cél:

1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése
3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás
4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet megvalósulásához elengedhetetlen beruházások teljesítése. Infrastrukturális beruházások zöldterületeken, eszközbeszerzések.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

EFOP 1. és 2. prioritáshoz kapcsolódik.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a lakosságot, helyi közösséget érinti, azon belül is főként, annak fizikálisan is aktív részét, a mozgáskultúrát támogató helyi közösségeket, és a sportolókat. Érintettek még ezen túl a kulturális örökségi elemeket hordozó szinterek is.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

A beavatkozás eredménye legyen adott területen városképileg indokolt, elhelyezkedésében a célcsoport számára könnyen elérhető, valamint az adott célra költséghatékonyan hasznosítható. Annak megalapozása, hogy a városban meglévő és tervezett közösségi tevékenységek, valamint a jellemzőnél nagyobb sport-aktivitás számára hogyan és miért nő, ill. javul a beavatkozással a zöld terület nagysága és minősége. A tervezett tevékenységek közösségi módon legyenek megvalósíthatóak. Kihasználati-, és költséghatékony költségterv elkészítése, fenntartási javaslat benyújtása, hozzájárulás az ITS céljaihoz.

Tervezett forrás:

A műveletre 43.114 e Ft allokált forrás a megtervezett ERFA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 202~~1~~4. december között.

3. KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján – programok, rendezvények**Indoklás, alátámasztás:**

A településen megtartandó programok és a meglévő adottságok népszerűsítése szakértő beavatkozást feltételez. Nem elegendő a lehetőségek kínálatának biztosítása, ezekről a célcsoportokat célzottan tájékoztatni is kell, fel kell ébreszteni a belső és külső keresletet. A helyi programkínálat eddig korlátozott számú és körű látogatóközönségének növelése, és a turizmus bevonásának szükségessége indokoltá teszi az eddigihez képest célzottabb beavatkozásokat. Az így népszerűsíthető egyik helyi közösségi akció a zöldfelület rendezésében történő közösségi részvétel, amelyhez a város marketingjét szolgáló kezdeményezések társulnak. A közösségi szinterek ilyen módon történő megújulása újabb, népszerűsítésre okot szolgáltatató karaktert ad a város közösségének.

A város marketing tevékenységével kapcsolatos feladatokért a város önkormányzata felel.

Érintett specifikus cél:

3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás
4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet megvalósulásához elengedhetetlen az aktívabb és célzottabb marketingtevékenység alkalmazása, valamint programok, rendezvények szervezése, a lakosság bevonása.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

EFOP 1. és 2. prioritáshoz kapcsolódik.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a lakosságot, helyi közösséget érinti. A kulcsprojekt kedvezményezettje Hajdúnánás Város Önkormányzata.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Interaktivitás, innovatív jelleg; A költségvetés szakmai megalapozottsága; Kiváltott hatás fenntarthatósága; Erős helyi identitás tudat megalapozása és közvetítése; Helyi aktivitás elősegítése; Attraktív városkép megjelenítése. Megalapozott a célcsoport kiválasztás, az aktív közösségi részvétel módja kifejtésre került, a beavatkozás legyen motiváló hatással a részvételi szándékra.

Tervezett forrás:

A műveletre 16.550 e Ft allokált forrás a megtervezett ESZA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 202~~1~~4. december között.

4. A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavatkozások, és generációk közötti kapcsolatteremtés útján

---

Indoklás, alátámasztás:

A város meghatározó szereppel bír a járáshoz tartozó települések között: az Észak-Hajdúság központja. Ezen túl a város adminisztratív felelős még Folyás, Újtikos és Tiszagyulaháza községekért is. Ez a szerep tehát kiterjed a tágabb közösségért történő felelősségvállalásra is.⁶ Jelenleg stagnál a város lakosság száma, de a népesség a 25 évvel ezelőtti szinthez képest 10%-kal csökkent, főként a fiatalok elvándorlása miatt. A művelet ennek a trendnek is ellene kíván hatni. Ugyanezen időben arányaiban megnövekedett az időskorúak száma, amely a korosztályok közötti interakcióra bátorító beavatkozásokat igényel. Ez kölcsönös előnyökkel jár, és az elvándorlás ellen hathat. A befogadó és együttműködő attitűdöt életmóddá kell tenni. A város ifjúsági stratégiája erősíti az ezen műveleten belül megvalósítható projekteket.

Érintett specifikus cél:

1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése
2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet megvalósulásához elengedhetetlen programok, rendezvények, képzések szervezése, mentorálás.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

EFOP 3. prioritáshoz kapcsolódik.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a fiatalokat, az idősebb korosztályt és a munkából ideiglenes kilépetteket érinti. Tovagyűrűző hatása az igazgatásilag a városhoz tartozó településeken jelentkezik.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Interaktivitás, innovatív jelleg; A program szakmai megalapozottsága; Fenntarthatóság és költséghatékonyság; Erős identitás tudat megalapozása; Helyi aktivitás elősegítése; Reagálás a célcsoport igényeire és a kitöltendő hiányosságokra, Korosztály-specifikus megközelítés, illeszkedés az ITS-hez.

Tervezett forrás:

A műveletre 33.000 e Ft allokált forrás a megtervezett ESZA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 2021. december között.

5. Hajdúnánás perifériáinak fejlesztése

Indoklás, alátámasztás:

A város viszonylag nagy közigazgatási területe, a kiterjedt tanyavilág, valamint Tedej városrész relatív távoli elhelyezkedése indokoltá teszi, hogy külön figyelem összpontosuljon a városközponttól távol eső részekre.

Érintett specifikus cél:

2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet megvalósulásához szükséges fizikai beruházások, eszközbeszerzések, amelyek a perifériák leszakadásának megakadályozását szolgálják. A művelet célja elsősorban, hogy a Tedej városrészben található közösségi terek méltó fizikai állapotban szolgálhassák a közösségi életet, ide értve a rendelkezésre álló épület állomány felújítását, energetikai beavatkozást, és zöldfelület rendezést is.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

EFOP 1. és 2. prioritáshoz kapcsolódik.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a városközponttól távolabbi belterületen élőket érinti.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

---

⁶ Ezzel együtt a művelet csak a fentebb bemutatott akcióterületen megvalósuló beavatkozásokat támogat.

Költséghatékony költségvetés tervezés, részletes költségvetés, fenntarthatóság bemutatása, a perifériában élő lakosság igény-meghatározásával megállapított projektartalom, közvetlen és közvetett munkahely-teremtő, és közösség-építő hatás.

Tervezett forrás:

A műveletre 20.000 e Ft allokált forrás a megtervezett ERFA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 202~~21~~. december között.

6. KULCSPROJEKT - A művelődési központ és a városi televízió eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása

---

Indoklás, alátámasztás:

A város közösségében és vezetésében az elmúlt években erős transzparencia vált jellemzővé, amely mára már hagyományosan bevett értékévé, és határozott közösségi elvárássá fejlődött. Jó példája ennek a számtalan lakossági fórum és az aktív kisközösségi élet. Az átláthatóság és a közösségi-kulturális közvetítő szerep magas színvonalon való betöltése érdekében meg kell újítani a városi televízió és a művelődési központ eszközállományát is. A szóban forgó intézmények a Nánás Pro Cultura Nkft. (NPC) fenntartásában működnek, eszközállományuk jelenlegi állapota és felszereltsége korlátozottan alkalmas arra, hogy a modern technikai elvárásoknak megfeleljenek. A fejlesztés által színvonalasabbá válik továbbá az ugyancsak kulcsprojektként tervezett városmarketing is.

A művelődési központ jelenleg 2, egymással közvetlenül összeépített épületrészből áll: egyik rész egy több mint százéves, műemlék-jellegű építmény, míg a másik rész a nyolcvanas években készült hozzáépítés. Mindkét részben erősen leromlott állapotúak a szociális helyiségek, amelyek megújítása nagyban növelné a művelődési központban tartandó közösségi-kulturális rendezvények komfortját.

Érintett specifikus cél:

4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet megvalósulásához elengedhetetlen az aktívabb marketingtevékenység alkalmazása.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

EFOP 1. és 2. prioritáshoz kapcsolódik.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Elsősorban a helyi közösséget, civil szervezeteket érinti. A kulcsprojekt kedvezményezettje az NPC.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Szakmailag megalapozott és részletes költségterv, felújítási- és eszközigény indokoltsága, energia-megtakarítás, hosszú távú fenntarthatósági koncepció, a beruházás megvalósulását követő 3 évre kitekintő programterv, civil szervezetekkel történt dokumentált egyeztetés.

Tervezett forrás:

A műveletre 69.000 e Ft allokált forrás a megtervezett ERFA alapból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. szeptember – 202~~21~~. december között.

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (e Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1. Programok az egészségkultúra, a megelőzés, a közösségi élet és a helyi identitás megerősítésére	A város a lakossága évről-évre csökken, lassan, de nő az egészségügyi ellátásra szorulóik száma. A művelet célja, hogy a lakosság egészségi állapota javuljon, a prevencióknak köszönhetően időben észleljék a jelentkező problémákat, az ellátás megtörténjen. Ennek köszönhetően a lakók tudatosan tudnak tenni saját magukért. A meglévő és fejlesztendő közösségi terek megfelelő mennyiségű és színvonalú közösségi és kulturális programmal töltenők meg. Ezek alapja a város erős közösségi összetartása, az ápolott hagyományok és a hajdú identitás.	1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése 3. Önrendelkező város, önrendelkező városi közösségek, közösségi identitás	programok, akciók, soft beavatkozások	EFOP 1. és 2. prioritás, kapcsolódik még egyéb egészségtudatosságot erősítő programokkal, egészségügyi felzárkózási kezdeményezésekkel	lakosság, helyi közösségek, egészségmegőrző és egészségügyi intézmények	33.700	ESZA	2018. szeptember – 2021. december 2022. december
2. Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megővésére	A városban található zöldterületek nagysága elégtelen a lakosság meglévő és ösztönözni kívánt szabadidős és sport tevékenységeihez, újak kialakítása szükséges. A cél, hogy a meglévő zöldterületek rendezése folytatódjon, fásítással-cserjésítéssel és füvesítéssel a környezet barátságosabb, rendezettebb legyen. Az aktív közösségi élet eddig is komoly beruházásokat töltött meg élettellel (pl. Pinceklub), de a város közösségi hagyományai további fejlesztéseket tesznek indokolttá. A művelet hozzájárul ahhoz, hogy a közösségi élet színterein területek színvonala fejlődjön. A meglévő kulturális örökség védelme továbbá a helyi közösség egyik alapvető elvárása.	1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése 3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás 4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése	beruházás tárgyi eszközökbe és ingatlanokba	TOP, EFOP 1. és 2. prioritás	lakosság, helyi közösségek	43.114	ERFA	2019. szeptember – 2021. december 2022. december
3. KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján	A településen megtartandó programok és a meglévő adottságok népszerűsítése szakértő beavatkozást feltételez. Nem elegendő a lehetőségek kínálatának biztosítása, ezekről a célcsoportokat célzottan tájékoztatni is kell, fel kell ébreszteni a belső és külső keresletet. A helyi programkínálat eddig korlátozott számú és körű látogatóközönségének növelése, és a turizmus bevonásának szükségessége indokoltá teszi az eddighez képest célzottabb beavatkozásokat. Az így népszerűsíthető egyik helyi közösségi akció a zöldfelület rendezésében történő közösségi részvétel, amelyhez a város marketingjét szolgáló kezdeményezések társulnak. A közösségi színterek ilyen módon történő megújulása újabb, népszerűsítésre okot szolgáltatató karaktert ad a város közösségének.	3. Önrendelkező város, önrendelkező közösségek, közösségi identitás 4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése	programok, akciók, soft beavatkozások	EFOP 1. és 2. prioritás	lakosság, helyi közösségek	16.550	ESZA	2018. szeptember – 2021. december 2022. december
4. A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó kapcsolatteremtés útján	A város meghatározó szereppel bír a járáshoz tartozó települések között: az Észak-Hajdúság központja. Ezen túl a város adminisztratív felelős még Folyás, Újtitkos és Tiszagyulaháza községekért is. Ez a szerep tehát kiterjed a tágabb közösségért történő felelősségvállalásra is. Jelenleg stagnál a város lakosság száma, de a város népessége a 25 évvel ezelőtti szinthez képest 10%-kal csökkent, főként a fiatalok elvándorlása miatt. A művelet ennek a trendnek is ellene kíván ellene hatni. Ugyanezen időben arányaiban megnövekedett az időskorúak száma, amely a korosztályok közötti interakcióra bátorító beavatkozásokat igényel. Ez kölcsönös előnyökkel jár, és az elvándorlás ellen hathat. A befogadó és együttműködő attitűdöt életmóddá kell tenni. A város ifjúsági stratégiája erősíti az ezen műveleten belül megvalósítható projekteket.	1. Környezet- és életmód kultúra fejlesztése 2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése	programok, akciók, soft beavatkozások	EFOP 3. prioritás	lakosság, helyi közösségek	33.000	ESZA	2019. szeptember – 2021. december 2022. december

5.	Hajdúnánás periferiáinak fejlesztése	A város viszonylag nagy közigazgatási területe, a kiterjedt tanyavilág, valamint Tedej városrész relatív távoli elhelyezkedése indokoltá teszi, hogy külön figyelem összpontosuljon a városközponttól távol eső részekre.	2. Település megtartó- és központi szerepének növelése	beruházás tárgyi eszközökbe és ingatlanokba	TOP, EFOP 1. és 2. prioritás	lakosság, közösségek helyi	20.000	ERFA	2018. szeptember – 2021. december 2022. december
6.	KULCSPROJEKT - A művelődési központ és a városi televízió eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása	A város közösségében és vezetésében az elmúlt években erős transzparencia vált jellemzővé, amely mára már hagyományosan bevett érték, és határozott közösségi elvárásá fejlődött. Jó példája ennek a számtalan lakossági fórum és az aktív kisközösségi élet. Az átláthatóság és a közösségi-kulturális közvetítő szerep magas színvonalon való betöltése érdekében meg kell újítani a városi televízió és a művelődési központ eszközállományát is. Szükséges kialakítani a város korszerű művelődési központját, mely a későbbiekben teret biztosít a kulturális és közösségi rendezvényeknek. A szóban forgó intézmények a Nánás Pro Cultura Nkft. fenntartásában működnek, eszközállományuk művelődés ház jelenlegi állapota és felszereltsége korlátozottan alkalmas arra, hogy a város „megszokott” közösségén túlmutató rendezvényeknek adjon otthonmodern technikai elvárásoknak megfelelően. A fejlesztés által színvonalasabbá válik továbbá a városmarketing is. A művelődési központ jelenleg 2, egymással közvetlenül összeépített épületrészből hatása, a közösségi fejlesztések és a növekvő programkínálat okán meg kell teremteni azt a közösségi teret, amely méltóan szolgálhatja a többi műveletet. áll: egyik rész egy több mint százéves, műemlék-jellegű építmény, míg a másik rész a nyolcvanas években készült hozzáépítés. Mindkét részben erősen leromlott állapotúak a szociális helyiségek, amelyek megújítása nagyban növelné a művelődési központban tartandó közösségi-kulturális rendezvények komfortját.	4. Vonzó városi és kulturális értékekkel bíró város megteremtése	infrastrukturális fejlesztések, eszköz, ingatlanberuházás	EFOP 1. és 2. prioritás	helyi közösségek, kulturális intézmények	69.000	ERFA	2018. szeptember – 2021. december 2022. december

6.2 Együttműködések

Hajdúnánás HACS a stratégiájának megvalósításához nemzetközi és hazai együttműködéseket egyaránt tervez.

Hazai együttműködések esetében, tekintettel arra, hogy a CLLD megvalósítása során **több CLLD HACS alakul, érdemes közös kezdeményezéseket indítani**, kihasználva a térségi potenciált.

Ezen túlmenően a Hajdúnánás szubregionális központ is, és **közös önkormányzati hivatalt tart fenn Folyás, Újtitkos és Tiszagyulaháza falvakkal**. Az együttműködések ennél fogva nem csak önkéntesen, hanem hivatalos mederben is a mindennapok részei. Ezen kötelekeket a CLLD keretében erősíteni lehet.

A kulturális élet kibontakoztatásában a hazai együttműködések mellett nagy szerepet tölthetnek be Hajdúnánás **testvérvárosi kapcsolatai**. A nemzetközi együttműködés tekintetében a jó gyakorlatok átvétele és a tapasztalatok megosztása mellett, a hosszú távon versenyelőnyt jelentő nemzetközi tapasztalatszerzés és a nemzetközi vonzás megerősítése is célkitűzés.

A város közösségi életének fejlesztéséhez, a város megújult szolgáltatási kapacitáshálójának bővítéséhez elengedhetetlen a hazai tapasztalatok mellett, a testvérvárosainknál megtalálható tudás és jó gyakorlatok átvétele. A jó gyakorlatok kölcsönös megismerése, a kisközösségek tapasztalatszerző találkozásainak megszervezése és lebonyolítása.

A tervezett nemzetközi együttműködés ugyanakkor tudatos tanulási folyamatot, nemzetközi tapasztalatszerzést és hosszú távú szemléletet képviselő építkezést jelent a stratégia megvalósítása során. A nemzetközi együttműködéssel a 2014-2020-as időszak utáni helyzetre is szeretnénk felkészülni. Ugyanis ez jó alapot jelent a nemzetközi pályázati tevékenységhez, mivel az együttműködésben részt vevő városok között megfelelő **tapasztalatok, stabil partnerségek és referenciák** jönnek létre. Ezek 2020-at követően **komoly versenyelőnyt jelenthetnek** a közvetlen uniós források megszerzésében, amelyekkel lehetővé válhat a stratégia hosszú távú megvalósítása, eredményeinek fenntartása⁷.

A HACS az alábbi specifikus célterületen kíván hazai és nemzetközi szervezetekkel, más LEADER és CLLD akciócsoportokkal együttműködéseket kialakítani:

2. Település megtartó-képességének és központi szerepének növelése

Specifikus célhoz **kapcsolódó műveletek:**

- 4. Művelet: A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavatkozások és generációk közötti kapcsolatteremtés útján
- 5. Művelet: A város perifériáinak fejlesztése
- 6. KULCSPROJEKT - A művelődési központ és a városi televízió eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása

Indoklás, alátámasztás:

6. KULCSPROJEKT - A művelődési központ és a városi televízió eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása: : a művelődési ház épületében történő komfortfokozat-emelést követően a kapcsolódó innovatív szakmai programok átvétele

Hajdúnánás város kulturális életének fejlesztésében meghatározó szerepet tölt be a Kéky Lajos Városi Művelődési Központ. Fő ingatlana a város művelődési háza. A központ korszerűsítését és fejlesztését követően a kulturális nyitott terek új lehetőséget biztosítanak Hajdúnánás város közösségeinek, fiataloknak és felnőtteknek, időseknek egyaránt az önszerveződésre, programjaik megvalósítására, a város kulturális életének kiterjesztésére. A város közösségi életének fejlesztéséhez, a Központ megújult szolgáltatási kapacitáshálójának bővítéséhez elengedhetetlen a máshol megtalálható

⁷http://studia.mundi.gtk.szie.hu/sites/default/files/upload/studia/2016-vol3-no1/studia_mundi_vol_3_no_1_szilagyi.pdf

tapasztalatok, jó gyakorlatok átvétele, a Központ és a kisközösségek tapasztalatszerző találkozásainak megszervezése és lebonyolítása a testvérvárosainkkal.

4. Művelet: A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népesség-megtartó beavatkozások és generációk közötti kapcsolatteremtés útján

Hajdúnánás közös önkormányzati hivatalt tart fenn Folyás, Újtikos és Tiszagyulaháza falvakkal. A város vonzáskörzeti befolyása ezzel formálisan is jelen van, tovagyrúzó hatása viszont vitathatatlan. A hivatali együttműködés keretében a szóban forgó településeken kirendeltségek működnek. Az általános igazgatási feladatokon túl a szakfeladatok széles köre is a közös hivatal hatáskörébe tartozik, amelyet Hajdúnánás polgármestere irányít és a város jegyzője vezet. A 85 fő hivatali dolgozóból 8 fő dolgozik a felsorolt kirendeltségeken. A hivatali együttműködés erősíti a települések közötti egyéb kooperációkat. A tovagyrúzó hatás túlmutat a formális együttműködésen: Hajdúnánás gazdasága és közszolgáltatásai a vonzáskörzeti települések számára origóként szolgálnak.

A város népessége a 25 évvel ezelőtti szinthez képest 10%-kal csökkent, főként a fiatalok elvándorlása miatt. A művelet ennek a trendnek kíván ellene hatni, a város ifjúságát megtartó megvalósítható projektekkel. A sikeres stratégia kialakításában és projektek elindításában fontos szerepet tölthetnek be a nemzetközi partnereknél keletkezett tudások és tapasztalatok, innovatív módszerek. Ezek átvétele, a tudás megosztása és a már bevált jó gyakorlatok adaptációja hozzá segítheti Hajdúnánást a kedvezőtlen társadalmi folyamatok megállításában, ill. vissza fordításában, összességében a város népességmegtartó képességének növelésében.

5. Művelet: A város perifériáinak fejlesztése

Hajdúnánás külkapcsolati értelemben belterületnek minősülő városrésze Tedej: a városrész Hajdúnánásnak atipikus, belső együttműködési területe: a város belterületéhez tartozó szatelit területről van szó, ami a városmagtól mintegy 7 kilométerre helyezkedik el. A város egymástól ilyen távol eső két területe közötti távolság miatt az egymásért való működés magától értetődő, és együttműködésnél sokkal többről van szó. Tedej elhelyezkedése miatt tökéletes táptalaj a városmagtól távolabb elhelyezkedő területeken történő beavatkozások megvalósítására. Az így szerzett tapasztalatok közvetlenül hasznosíthatóak a tényleges együttműködési kapcsolatok során.

Minden fenti művelet esetében a stratégia kialakítása során megvalósításra kerülő új, innovatív hazai és nemzetközi tapasztalatokon is alapuló közösségi programok és fejlesztések, a település közösségének megerősödéséhez, valamint a nemzetközi és a belső együttműködések erősítéséhez járulnak hozzá.

SWOT kapcsolódás

Kulturális erőforrások fókuszpont - erősségek

- *Város erőssége a hagyományőrzés, a sokszínű kulturális tevékenység, a közösségi művelődés és mögötte lévő aktív csoportosulás. Kulturális tevékenységeket végző önszerveződő közösségek, művészeti csoportok magas száma*
- *Közművelődés mély gyökerei, hagyományai*
- *Helyi kezdeményezésekre nyitottság*

... - lehetőségek:

- *A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak*
- *Kulturális területen tevékenykedő szervezetek, intézmények, csoportok tevékenységének összehangolása – egymás erősítése*
- *Nemzetközi tudások átvétele, tapasztalatok adaptációja*

A társadalom állapota fókuszpont – erősségek

- *Aktív civil szféra, különösen a közművelődés terén*
- *Helyi lakosok elkötelezettsége a közösségi tevékenységek iránt*
- *Hagyományőrzés, sokszínű kulturális tevékenység, közösségi művelődés és mögötte aktív csoportosulás*

... - gyengeségek:

- *Romló tendencia az elvándorlás vonatkozásában*

... - lehetőségek:

-
- *Tedejen a szennyvízhálózat, az Internet és a TV elérés fejlesztésével ellene lehet hatni a szegregálódásnak*

... - veszélyek:

-
- *Szegregációval veszélyeztetett lakóterületek vannak a belvárosban és Tedejen, ezek további romlása várható*
  - *A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet*
  - *A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak*
  - *Szakmai közösségek összegyűjtése*

Közzolgáltatások fókuszpont - lehetőségek:

-
- *A járásközpontok jogköre bővíülhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek.*

Az együttműködések tervezett tématerületei:

-
- *a művelődési ház megújult szolgáltatási kapacitáshálójának bővítéséhez szükséges tapasztalatok megszerzése, közös programok kidolgozása*
  - *civil szervezeti tapasztalatok megismerése és cseréje, belső és nemzetközi együttműködések erősítése*
  - *nemzetközi tapasztalatszerzés, hogy, stabil partnerségek és referenciák jöjjenek létre*
  - *a közös hivatal által lefedett települések lakosságának bevonása a város közösségi és kulturális életének kínálatába*
  - *Tedej városrész szegregálódásának megakadályozása a területi kiegyenlítődés eszközeinek felhasználásával*

Tervezett forrás: a kulcsprojektben 10 millió Ft, ill. műveletenként az allokált költség mintegy 10-10%-a. A szükséges forrásigényt a felsorolt műveleteknél és a kulcsprojekt keretében tervezett költségek fedezik.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

6.3.1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök

A Hajdúnánási Helyi Közösség 2016. május 25-én jött létre, konzorciumi formában. A konzorciumnak 19 tagja van.

A Helyi Közösség megalapításának célja, hogy a partnerség elvének érvényesítése mentén, a helyi közösségfejlesztési stratégia kidolgozásával és annak megvalósításával hozzájáruljon a jövőképpen megfogalmazott célok eléréséhez. A Hajdúnánási Helyi Közösség elsősorban a kultúra és a közösségépítés terén tervezendő fejlesztések megvalósítására alakult. A HACS a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembe vételével, a helyi környezet innovatív jellemzőire tekintettel, hálózatépítés és együttműködés keretében készítette el a helyi fejlesztési stratégiát. E követelmények figyelembe vételével választotta a meg a tagjait és hozta létre a szerveit a HACS a megalakulás során.

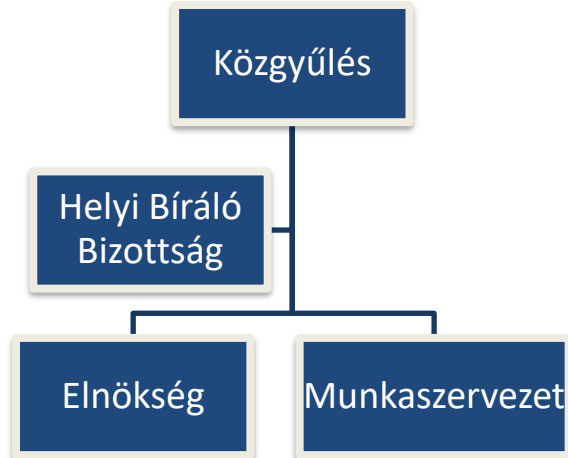
6.3.2. A HACS alapító tagjai

	HACS elnöke	Szólláth Tibor Zoltán	Közszféra
	HACS alapító tagjai (konzorciumi tagok)	Tagok képviselői	Szféra
1.	Hajdúnánási Ezüstkör Nyugdíjas Egyesület	Timári Balázs	Civil
2.	Tedej Lakosságának Egészségügyi Ellátásáért Alapítvány	Redela Rita	Civil
3.	Hajdúsági Vidék és Területfejlesztési Szövetség	Gál Gergely Imre	Civil
4.	Kelet-Magyarországi Természet és Környezetvédelmi Alapítvány	Polyák Ferenc	Civil
5.	Hajdúnánási Református Egyházközség	Kocsis Áron	Civil
6.	Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal	Dr. Kiss Imre	Közszféra
7.	Hajdúnánás Város Önkormányzata	Szólláth Tibor Zoltán	Közszféra
8.	Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.	Borsi Csaba	Közszféra
9.	Tóth Imre egyéni vállalkozó	Tóth Imre	Üzleti
10.	OLEX-97 Termékelőállító, Forgalmazó és Kereskedelmi Kft.	Oláh Sándor József	Üzleti
11.	Martinek Farm Termelő és Szolgáltató Bt.	Martinek Imre Antal	Üzleti
12.	Imica Thermal Panzió	Oláh Imréné	Üzleti
13.	Tóth-3D Kft.	Tóth Imre	Üzleti
14.	Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület	dr. Dráviczky Gyöngyi	Civil
15.	Hajdúnánási Holding Zrt.	dr. Horváth Tibor Gergely	Közszféra
16.	Papp Gáborné egyéni vállalkozó	Papp Gáborné	Üzleti
17.	Puerta Nánás Kft.	Sebestény László	Üzleti
18.	Hajdúnánási Római Katolikus Egyházközség	Buczko József	Üzleti
19.	Tedej Ifjúságért Alapítvány	Bódi Judit	Civil

6.3.3. A HACS szervei

Közyűlés, Elnökség, Munkaszervezet, Helyi Bíráló Bizottság, valamint a Közyűlés által létrehozható további, tanácsadói jogkörrel rendelkező szervek.

A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása

Közigyűlés

A közigyűlés tagja a HACS minden tagja. Minden tag 1 szavazattal rendelkezik.

A Hajdúnánási Helyi Közösségnek jelenleg 19 tagja van, melyből 4 önkormányzat (közszéfera), 8 vállalkozás és 7 tag a civil szférához tartozik. A HACS tagság összetételében ennek megfelelően egyik szféra és érdekcsoport sem rendelkezik a szavazati jogok 49%-ot meghaladó hányadával, mely arányok betartására a jövőben is különös figyelmet fordítunk. A HACS-nak a rendes tagok mellett lehetnek együttműködő tagjai is, amelyek szavazati joggal nem, de tanácskozási joggal részt vehetnek a Közigyűléseken.

A HACS Közigyűlése egyhangú döntéssel felveszi tagjai közé a legalább két tag ajánlásával rendelkező csatlakozni kívánó jogi személyiséggel rendelkező szervezetet, amely megfelel a pályázati felhívásban foglalt előírásoknak és nem áll a kizáró okok hatálya alatt, valamint felvételével egyik szféra tagsága sem haladja meg a 49%-ot.

A közigyűlés évente legalább egyszer ülésezik. A közigyűlés határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Az ülést az elnök hívja össze. Kötelees az ülést 15 napon belül összehívni, ha a tagok legalább 1/3-a azt írásban kezdeményezi.

A Közigyűlés feladatai:

- A HACS konzorciumi megállapodásának elfogadása vagy módosítása
- A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) elfogadása
- Tisztségviselők megválasztása
- A HACS képviselőtételre jogosult Elnök megválasztása
- A Helyi Bíráló Bizottság tagjainak megválasztása
- Helyi Közösségfejlesztési Stratégia elfogadása, módosítása
- Éves munkaterv elfogadása
- Éves költségvetés és beszámoló elfogadása
- HACS hatáskörébe tartozó legfontosabb döntések meghozatala, stratégiai jellegű kérdések megvitatása
- Munka- és tematikus csoportok létrehozása, tagjaik megválasztása
- A pályázati felhívások megjelentetéséről való döntés

Elnökség

Az elnökség a HACS operatív irányító testülete. A Közigyűlés választja meg a HACS tagjaiból. Az elnökség 3 tagú, amelyben minden szférát 1-1 fő képvisel. Az elnökség akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van. Határozatait konszenzussal hozza meg. A szervezetet az elnök képviseli. Az Elnök maga helyett elnökhelyettest jelölhet ki.

Az elnökség tagjai kötelesek részt venni a közigyűlésen.

Az elnök tanácskozási joggal további személyeket hívhat meg állandó, vagy eseti jelleggel az Elnökség üléseire.

Az elnökség tagjai kötelesek a közgyűlésen részt venni, a közgyűlésen a HACS-csal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, a HACS tevékenységéről és gazdasági helyzetéről beszámolni. Az elnökség felel a közgyűlés által, számára delegált ügyekért. Az elnökség feladata első sorban az operatív irányítás, a HKFS megvalósulásának figyelemmel kísérése, ill. a HKFS módosításának kezdeményezése. Az elnökség feladata a munkaszervezet munkájának folyamatos figyelemmel kísérése. Feladata a Közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében javaslatok megfogalmazása, és a meghozott döntések végrehajtásának felügyelete.

Helyi Bíráló Bizottság

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) tagjait és póttagjait a közgyűlés választja meg és hagyja jóvá. A HBB tagjaira vonatkozó főbb előírások:

- HBB-ban biztosított legyen a három érdekszféra képviselője,
- HBB tagjait 50%-ban állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják,
- 1 személy 1 szférát képviselhet.

A bizottság feladata a HKFS végrehajtásához kapcsolódóan a projektkiválasztási és döntéshozatali eljárásban a döntéshozatali funkció ellátása. Az általa támogatásra javasolt projekteket a HACS az Irányító Hatóságnak továbbítja jogosultsági ellenőrzésre.

A projektkiválasztás során a HBB – a munkaszervezet segítségével – formailag, majd tartalmilag értékeli a pályázatokat, a felhívásban meghatározott pontozásos, szakmai szempontok alapján.

A Helyi Bíráló Bizottság esetében kimagaslóan fontos a kiválasztás alapvető szabályait betartani, melyek a következők:

- **Egyenlő bánásmód**, melynek alapján részlehlás nélkül ugyanolyan szempontok szerint bírálják el adott konstrukción belül minden projektet.
- **Esélyegyenlőség**: A bírálat során megkülönböztetés nélkül történik a projektek bírálata, független attól, hogy milyen társadalmi vagy vallási csoportot, területet, stb. képvisel adott pályázó. Csak olyan projekt támogatható, amely hozzájárul az esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés biztosításához.
- **Összeférhetetlenség**: A döntéshozatalban nem vehet részt, aki a pályázat kidolgozásában részt vett, vagy képviselője/munkavállalója annak a szervezetnek, amely az adott támogatási kérelmet benyújtotta. A döntéshozatal során a HBB tagja helyett a póttag vesz részt a döntéshozatalban.

Munkaszervezet

A munkaszervezet a HACS ügyviteli, adminisztratív szervezete, az konzorcium tevékenységét segítő iroda. A munkaszervezet ellátja a HKFS megvalósításához szükséges működési feladatokat (közösségszervezési, animációs, kommunikációs, továbbá menedzsment és program-monitoring).

A Hajdúnánási Helyi Közösség munkaszervezete, elérhetőségei, és alapadatai:

Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.

Székhely és levelezési cím: 4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 6.

Központi telefon:06/52 382-400

Adószám: 23561551-2-09

Munkaszervezet feladatai:

- Projektfejlesztési tevékenység: A munkaszervezethez beérkező projektötletek esetében szakértői tanácsadás, segítség abban, hogy az ötletekből megvalósítható projektek legyenek.
- Elszámolási feladatok ellátása
- Támogatást igénylők tájékoztatása, magas szintű kommunikáció működtetése, nyilvánosság biztosítása, ügyfélszolgálat működtetése
- Beérkezett projektjavaslatokról, a HBB döntésekről nyilvántartások, jegyzőkönyvek vezetése

- Benyújtott adatlapok előkészítése döntéshozatalra, hiánypótlás, esetenként záradékolás
- Biztosítja a HBB tevékenységét segítő technikai hátteret, infrastruktúrát.
- Helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése

A munkaszervezetet munkaszervezet vezető irányítja.

Feladatai:

- Munkaszervezet tevékenységének irányítása
- A HKFS tervezési folyamatának menedzselése
- Munkaszervezet napi működtetése
- Részvétel a projektek kiválasztásának döntés- előkészítésében
- Projekt kérelmek döntésre való felterjesztése
- Beszámolás az elnökségnek a működésről

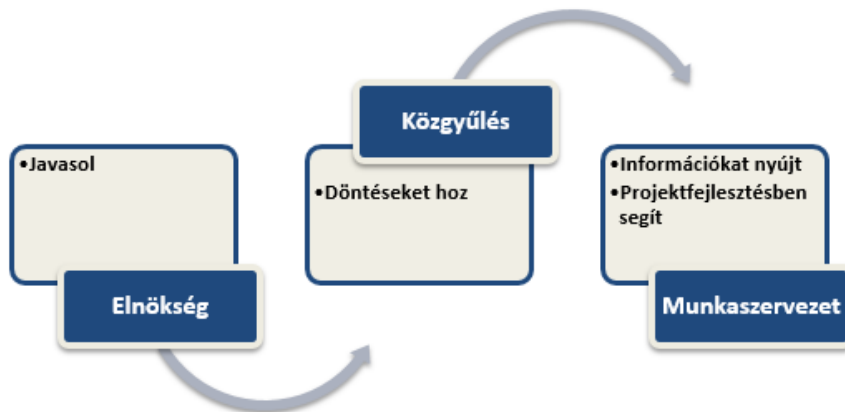
Összeférhetetlenségi szabályok: A munkaszervezet tagja nem lehet HACS-ban tagsággal rendelkező szervezet képviselője. A munkaszervezetnek nincs döntési jogköre a projektek kiválasztásával kapcsolatban.

A munkaszervezeti feladatokat ellátó szervezettel az Irányító Hatóság támogatási szerződést köt. A támogatási szerződés alapján folyósított támogatás a munkaszervezetnél felmerül

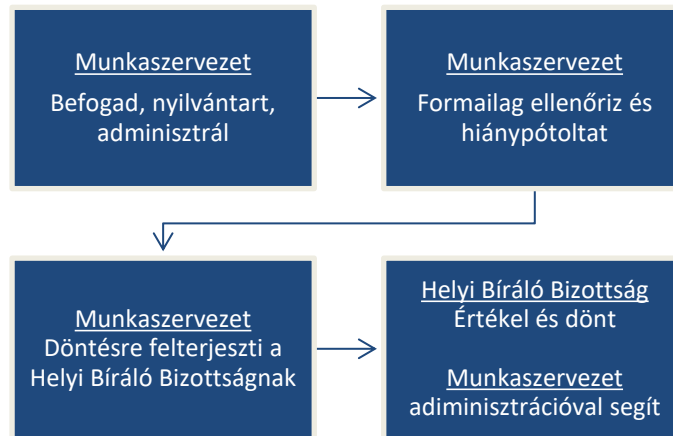
- előkészítési költségekre
- a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia végrehajtásának irányításához kapcsolódó működési költségekre, valamint
- az érdekeltel közötti információcsere megkönnyítése,
- a közösségvezérelt HKFS megvalósítás előmozdítása és
- HKFS-monitoring költségeire (együtt: működési költségek) használható.

6.3.4. A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

Felhívás megjelentetése:

Projekt kiválasztási folyamat:

A projekt kiválasztására vonatkozó előírások:

- Helyi Bíráló Bizottság (továbbiakban: HBB) tesz javaslatot a támogatandó projektekre. Több projekt merül fel a kezdetekkor, a HBB értékeli a projekteket és a település adottságait, javaslatát erre alapozva teszi.
- Kiválasztás szabályai nyilvánosak és átláthatóak.
- Projektek illeszkedjenek a HKFS stratégiához.
- Megkülönböztetéstől mentes, a szabályoknak és kritériumoknak megfelelő kiválasztási eljárás.

6.3.5. A HKFS végrehajtásához szükséges fizikai feltételek bemutatása

Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. biztosítja a munkaszervezet feladatai ellátáshoz szükséges alapvető infrastrukturális és tárgyi feltételeket. Biztosított az irodahelyiség, az ügyfelek fogadására szolgáló tárgyalóhelyiség és a szükséges informatikai hozzáférés is.

6.3.6. A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében

A feladatok megfelelő elvégzéséhez elengedhetetlen a hozzáértő szakmai tapasztalat. Figyelembe véve a korlátos pénzügyi forrásokat (a támogatási összeg 15%-a fordítható működési és animációs költségekre) **1 fő munkaszervezet vezetővel, és 1 fő projektmenedzserrel** számolunk.

A munkaszervezet vezető esetében az elvárás a legalább középfokú végzettség, (a felsőfokú tanulmányok abszolutóriumra előnyt jelent) minimum 5 éves munkatapasztalat, amelyből 2 év kapcsolódjon uniós projektkezeléshez. Előnyt jelent HACS munkaszervezet vezetésben, nemzetközi és hazai együttműködésekben szerzett tapasztalat.

Projekt menedzser rendelkezzen 3 éves munkatapasztalattal és ezen belül 1 év kapcsolódjon uniós pályázatok kezeléséhez.

6.3.7. A működésre tervezett költségvetés alátámasztása.

A működésre tervezett teljes támogatási keretösszeg 34.635.87633.726.701 Ft, a nem elszámolható költség összesen 909.175 Ft, azaz a teljes működési költség 34.635.876 Ft.

A költségek közel kétharmadát a **személyi jellegű költségek** alkotják (mintegy 22 millió Ft). Az alkalmazni tervezett 2 fő a HKFS teljes időszakában ellátja a feladatát és végzi a munkaszervezet minden tevékenységét.

Az **előkészítési költségek** (HACS megalakítása, stratégia) összege 9,1 millió Ft.

A feladatok részbeni kiszervezését jelenti a **HKFS félidei felülvizsgálata, a monitoring és értékelési kézikönyv elkészítése, a jelentés és elszámolás-menedzsmenti feladatok**. Ide sorolhatjuk a kötelező nyilvánosságot is. Mindez nem egészen 3,5 millió Ft.

Tervezünk továbbá **képzéseket** (mintegy 1,5 millió Ft értékben), valamint **marketing és animációs akciókat** mintegy 700.000 Ft összköltséggel. Ez utóbbi tevékenység elsősorban a potenciális kedvezményezettek tájékoztatását és szükséges felkészítését tartalmazza a sikeres megvalósítás érdekében, felmerülése pedig a megvalósítás kezdésekor kap súlyt, valamint a CLLD-t és annak eredményeit hivatott publikálni.

6.4 Kommunikációs terv

Hajdúnánási Helyi Akciócsoport a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tervezése és megvalósítási ideje alatt nagy hangsúlyt fektet a lakosság és a lehetséges pályázók tájékoztatásra, aktuális információkat nyújt a tervezés folyamatáról, pályázati lehetőségekről, eredményekről.

A kommunikációs tevékenység célja:

A kommunikációs tevékenység az előírásoknak a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségeiben foglaltaknak megfelelően kerül végrehajtásra. A projektre érvényes kommunikációs tevékenységeket is megvalósítjuk az Arculati kézikönyv előírásainak megfelelően.

Tevékenységünk alapvető célja, hogy kommunikációs eszközökkel biztosítsuk a projektnek, ill. a projekt eredményeinek nyilvánosságát. Emellett feladata, hogy a különböző pályázati felhívásokkal kapcsolatos információk minden potenciális projektgazdához eljussanak. Utóbbi elengedhetetlen a hosszú távú célok elérésének érdekében.

A program az érintettek minél szélesebb körének bevonásával történik, a párbeszéd rendszeresen szervezett fórumokon keresztül zajlik, kialakítva az elköteleződést a projekt iránt. A program során kialakított és tovább fejlesztett kommunikációs és információs csatornák a program befejezését követően is rendelkezésre állnak majd.

A kommunikációs eszközök kiválasztásakor törekszünk arra, hogy alkalmazásuk során egyértelműen lehatárolható legyen a célcsoport számára, hogy mik az adott időszakig elért eredményeink, mik a célkitűzések, valamint fontos, hogy megfelelő módon terjesszük az információkat.

A célcsoportok és a kommunikációs eszközök meghatározása

A célcsoport meghatározásánál beszélhetünk belső és külső célcsoportokról.

Belső célcsoportként definiáljuk a HACS tagjait, valamint a potenciális pályázók körét. Külső célcsoport a széleskörű nyilvánosság.

Célcsoport	Kommunikációs eszközök
Potenciális pályázók köre	<ul style="list-style-type: none"> – elektronikus levélben a HACS tagoknak, valamint e-hírlevél formájában a honlapon regisztrálóknak – HACS honlapján – pályázói tájékoztató fórumokon
Széleskörű nyilvánosság	<ul style="list-style-type: none"> – helyi nyomtatott és elektronikus sajtón keresztül (www.nanastv.hu) – HACS honlapján – HACS facebook oldalán – önkormányzat honlapján (www.hajdunanas.hu) – tájékoztató fórumokon – hirdetőtáblákon

Fontos a megfelelő kommunikációs csatorna működtetése, hiszen az adott településeken helyi szintű információ átadáson, napilapon, interneten, kábel TV-n keresztül szinte minden házhoz eljut a közvetített információ. Az időszakosan megjelenő tájékoztatók, ismertetőik, beszámolók megjelenésének gyakorisága az aktuális információk tartalmától és mennyiségétől függ.

Nyilvános fórumok

A HACS Munkaszervezete a helyi felhívás megjelentetésekor tart legalább egy tájékoztató fórumot a potenciális pályázóknak. Emellett a munkaszervezet tart egy fórumot évente, hogy munkájáról beszámoljon, az eredményekről tudósítsa a város lakosságát.

Önálló weboldal

Elengedhetetlen egy HACS weblap működtetése, melyen az összes aktuális információ elérhető (rövid bemutatkozás, stratégia, hírek, eseménynaptár, fórum, elérhetőségek). A weboldal létrehozása a HACS megalakulását követően válik esedékkessé. A HACS kihasználja a közösségi média adta előnyöket is, így önálló Facebook oldalt hoz létre, ahol tájékoztatja az érdeklődőket az eseményekről, vagy a sikeres projektekről.

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz

- a HACS honlapján,
- a HACS facebook oldalán,
- a HACS Munkaszervezetének ügyfélszolgálati irodájában, ügyfélfogadási időben lehet hozzájutni.

Az ügyfélszolgálaton személyesen, elektronikusan pedig egy központi e-mail címen lehet javaslatokat, észrevételeket tenni bárki által. A munkaszervezet minden beérkezett javaslatot regisztrál, szükség szerint megválaszolja és a jövőbeni eseményeknél, felhívásoknál, tevékenységeknél ezeket felhasználja. Stratégiai jelentőségű javaslatokat a megfelelő formában az Elnökség elé terjeszti.

A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása

A kommunikációs tevékenység megszervezése a munkaszervezet vezetőjének feladata. A munkaszervezet vezetője a kommunikáció adminisztratív feladatait a munkaszervezet tagjaival együtt látja el.

A HKFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve

- A HACS honlapján hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, de legalább havonta egy alkalommal.
- A HACS facebook oldalán hírek, közlemények elhelyezése: folyamatos, aktualitásnak megfelelően
- A város honlapján, hirdetőtábláján hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- A helyi kábeltelevízió szolgáltatásán hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- Nyilvános fórumok szervezése: aktualitásnak megfelelően, havonta egy ajánlott, különösen a pályázati felhívások megjelenése során

A kommunikációs terv pénzügyi terve

- A kötelező tájékoztatás és nyilvánosság feladataira 245.000 Ft-ot terveztünk, a KTK 2020 és „Kommunikációs csomagok keretében elszámolható költségek felső határa” című dokumentumok alapján.
- A marketing és animációs tevékenységekre, amely magában foglalja „a potenciális kedvezményezettek szükséges felkészítését a sikeres megvalósítás érdekében” tevékenységet is, összesen 7.850.000 Ft-ot terveztünk a megvalósítás teljes időszakára nézve. Ezen költségek fele a 2016-2017-es években, azaz a támogatási időszak elején fog felmerülni.

6.5 Monitoring és értékelési terv, kockázatelemzés

6.5.1. Monitoring és értékelési terv

A stratégia megvalósítása során a HACS a következő elvek mentén az alábbi monitoring, valamint értékelési tevékenységet hajtja végre.

A HKFS megvalósítás során elért eredmények számszerűsítése, az adatgyűjtés és elemzés elengedhetetlen a hosszú távú stratégia sikeres megvalósítása során. Az indikátorok, mutatószámok elemzése alapján lehetőség nyílik a kitűzött célok eléréshez szükséges korrekcióra, és esetlegesen új feladatok meghatározására.

A HACS egyrészt folyamatos, folyamatba épített monitoring tevékenységet végez. A monitoring a helyi projektek tervezése során meghatározott célok teljesülésének a vizsgálatát jelenti. A monitoring célja időszerű és releváns információk biztosítása a HACS közgyűlése, ill. az IH felé arról, hogy a projektek a kitűzött céloknak megfelelően haladnak-e, feltárja az esetleges sikertelenség okait, korrekciós lépéseket ajánl. **A HACS másrészt a stratégia megvalósítása során legalább egy alkalommal – félidei – értékelést tervez.** Az értékelés a beavatkozások eredményeinek és hatásainak megítélése a stratégia által elérni kívánt célok szempontjából. **Az értékelés alapján válhat szükségessé a HKFS esetleges felülvizsgálata és módosítása.**

A folyamatos monitoring tevékenység során a HACS munkaszervezete szerzi be az adatokat a projektgazdától. A helyi felhívásokban az akciócsoport több, e feladathoz kapcsolódó kötelezettséget is elvár a térségi pályázóktól:

- Minden pályázónak nevesítenie kell a pályázatában, hogy az intézkedéshez kapcsolódó eredményindikátorhoz kapcsolódóan mekkora értéket vállal, ill. be kell mutatnia, hogy az értéket a megvalósítás során, és a megvalósítást követően milyen módon fogja dokumentálni, igazolni. Az indikátorokat az akciócsoport határozza meg, a TOP CLLD felhívásban foglaltak és jelen HKFS-ben vállaltak alapján.
- Elvárás a nyertes pályázóval szemben, hogy a megvalósult projektjéről rendszeresen beszámoljon az akciócsoport részére és tájékoztatást nyújtson a vállalt indikátorok teljesítéséről.

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént. Az adatok forrását, a begyűjtés módját és gyakoriságát az alábbi táblázat tartalmazza mutatónként:

Indikátor neve	Adat forrása és a Begyűjtés módja	Begyűjtés gyakoriság
Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek (m ²)	Projektgazda előrehaladási jelentése, munkaszervezet ellenőrzése	évente
Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m ²)	Projektgazda előrehaladási jelentése, munkaszervezet ellenőrzése	évente
Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (fő)	KSH adatok	évente
A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	HACS szintű előrehaladási jelentés	évente
A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	Központi módszer-tannal előre megállapított gyűjtés alapján	évente
A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	Központi módszer-tannal előre megállapított gyűjtés alapján	évente
Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	Irányító Hatóság által biztosított módszertan alapján	évente
„ESZA indikátorok” [7]	Projektgazda által összesített, résztvevői nyilatkozatok	évente

A monitoring tevékenység során szerzett adatok alapján a munkaszervezet évente beszámol az Elnökségnek, a Közgyűlésnek, valamint a Helyi Bíráló Bizottságnak a Stratégia előrehaladásáról. Ennek is figyelembe vételével döntenek a HACS szervezeti egységei az esetleges következő évi helyi felhívások megjelentetéséről, vagy azok módosításáról, valamint dönthetnek a HKFS átfogó felülvizsgálatáról.

A munkaszervezet segítségével a HACS értékeli a saját tevékenységét is.

A monitoring és értékelő tevékenység elválaszthatatlan része a HACS saját tevékenységének elemzése a felhasznált működési és fejlesztési források, és a monitoring eredmények összevetésével. Az előrehaladási jelentés tartalmazza azt a szakmai beszámolót, amely kitér a HACS saját pénzügyi és humán erőforrásainak elemzésére is.

Az elért eredményekről szóló szakmai beszámolót minden évben a pénzügyi beszámoló elfogadásával egyidőben a Közgyűlés hagyja jóvá. Emellett a HACS minden év november 30-ig éves előrehaladási jelentést tesz az Irányító Hatóság felé, egészen a helyi közösségi fejlesztési stratégia keretében támogatást nyert projektek fenntartásának végéig.

A stratégia végrehajtásának félidejénél az akciócsoport félidei értékelést végez.

Az értékelés során az elérni kívánt célok és eredmények tükrében egyrészt elemzésre kerülnek a korábbi monitoring tevékenység alapján gyűjtött adatok (objektív értékelés), másrészt összegezzük a HKFS megalkotásában és végrehajtásában részt vevő projektgazdák, más szervezetek és a lakosság időarányos tapasztalatait, meglátásait (szubjektív értékelés). Ez utóbbi esetében elsősorban primer adatgyűjtési eszközöket (interjú, workshop, stb.) tervezünk használni. Az értékelés során – az objektív látásmód és a magas szintű szakmaiság érdekében – várhatóan külső szervezetet is bevonunk, támaszkodva a stratégia megalkotásában is segítséget nyújtókra.

Az értékelés során – a HKFS útmutatóval összhangban, elsősorban – az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- A fejlesztések hozzájárultak-e a kitűzött célok eléréséhez?
- Milyen mértékben teljesültek az elvárt, tervezett eredmények?
- Az időarányosan elvárható teljesüléshez képest milyen arányban áll a félideig ténylegesen megvalósult teljesítés?
- Hogyan alakul felhasznált források, a tevékenységek és az elért eredmények egymáshoz való viszonya?
- Melyek voltak a választott eszközök előnyei, hátrányai, korlátai, más területeken jelentkező hatásai?
- Hogyan reagáltak a támogatást igénylők/kedvezményezettek a nem várt külső hatásokra?
- A támogatást igénylők/kedvezményezettek milyen mértékben használták a megvalósulás eredményeit, és ez hozzájárult-e valamilyen szemléletváltozáshoz?

Az értékelés eredményének függvényében dönt a Közgyűlés a HKFS esetleges felülvizsgálatáról, és az ennek nyomán előállt stratégia módosítás IH felé történő benyújtásáról is.

A HKFS alapján már támogatást elnyert, és megvalósítás alatt álló, de **az értékelés szerint feltűnő késlekedést mutató projektek esetén a munkaszervezet konzultációt folytat a projektgazdával, és esetlegesen intézkedési tervet készítet, ill. hajtat végre.**

A felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása:

A HKFS megvalósítása során elért eredmények kommunikációja folyamatos, melyet az értékelések és előrehaladási jelentések (szakmai beszámolók, pénzügyi jelentések, közgyűlési határozatok) hangsúlyos disszeminációjával kívánunk megvalósítani.

A monitoring és értékelési feladatok ellátására használt kommunikációs felületek megegyeznek a HKFS általános kommunikációjának leírásában foglaltakkal (saját weboldal, közösségi média felületek, partnereink weboldalai, nyomtatott sajtó, saját nyomtatott kiadványok, helyi televízió- és rádió csatornák).

6.5.2. Kockázatelemzés

No.	Felmerülő kockázatok	Projekt céljaira gyakorolt hatás	Bekövetkezési valószínűség	Kockázatkezelési stratégia
Jogi szempont				
1.	Jogsabályi változások, melyek a projekt elemeinek működését negatívan érintik	Kritikus	Közepes	Jogsabályi környezet folyamatos figyelése, az előírások betartása.
2.	Eljárások, valamint az IH döntéseinek elhúzódnása	Kritikus	Nagy	Az ütemterv készítésekor a kockázat figyelembe vétele, plusz időszakok betervezése
3.	Engedélyeztetés, hatósági engedélyek és eljárások elhúzódnása	Mérsékelt	Közepes	Az ütemterv készítésekor a kockázat figyelembe vétele, plusz időszakok betervezése
4.	Hatáskörök és szerepek változása (pl. a korábbi LEADER-ben)	Mérsékelt	Kicsi	A folyamatokat úgy kell felépíteni, hogy ezeket a változásokat zökkenőmentesen vegye a szervezet
Társadalmi szempont				
5.	A pályázatok bírálatát megtámadják a „nem nyertes szervezetek”	Mérsékelt	Kicsi	A kiírásokat mindenre körültekintően kell megtenni. A döntéshozatal és monitoring rendszer biztosítja az átláthatóságot.
6.	A nyertes szervezet nem tudja, vagy valamilyen változás következtében nem akarja megvalósítani a projektjét	Mérsékelt	Kicsi	Fel kell készülni a nyertes pályázatok visszamondására. Szabályozni kell a kérdést a folyamatokban.
7.	A döntések politikai támadásokat hoznak	Mérsékelt	Kicsi	A kiírásokat mindenre körültekintően kell megtenni. A döntéshozatal és monitoring rendszer biztosítja az átláthatóságot.
Pénzügyi-gazdasági fenntarthatósági szempont				
8.	A projekt nem kap támogatást	Kritikus	Kicsi	A kiírásra vonatkozó előírások betartása precíz, jól kidolgozott a dokumentáció benyújtása.
9.	Előre nem tervezett pótlólagos, gyors határidejű munkák felmerülése	Mérsékelt	Kicsi	Pontos pénzügyi tervezés, tartalék képzése történik
10.	Előre nem látott kiadások, költségek merülnek fel	Kis	Kicsi	Pontos pénzügyi tervezés, tartalék képzése történik
11.	Az IH pénzügyi kifizetései elhúzódnak	Kritikus	Közepes	Tartalékból, illetve önerőből biztosítani kell a folyamatos működtetést. A konzorcium biztonsági tartalékot képez.
Intézményi szempont				
12.	A projekt megvalósítása ütemtervtől eltérően halad	Kis	Kicsi	A projektgazda és partnerei több éves tapasztalattal rendelkeznek a projektmenedzsment területén.
13.	A projekt megvalósításához szükséges szakemberek nem állnak rendelkezésre	Kicsi	Kicsi	A projekt tervezésénél már számoltunk a humán erőforrás kérdésével.
Műszaki szempont				
14.	Időjárási körülmények, vis maior bekövetkezése miatt az ERFA programok csúszása	Kritikus	Kicsi	A tervezéskor figyelemmel kell lenni arra, hogy a megvalósítás a megfelelő időszakra essen.
15.	Hibás vagy nem megfelelő teljesítés	Kritikus	Kicsi	A közbeszerzés során különös figyelmet kell fordítani a beszállítók referenciáira.

Kockázat hatása / valószínűség	I. elhanyagolható hatású	II. kis hatású	III. mérsékelt hatású	IV. kritikus hatású	V. katasztrofális hatású
A Elhanyagolható valószínűségű (0-10%)	-	-	-	-	-
B Kis valószínűségű (10-33%)	-	12, 13	4, 5, 6, 7, 9, 10	8, 14, 15	-
C Közepes valószínűségű (33-66%)	-	-	1, 3,	1, 11	-
D Nagyon valószínű (66-90%)	-	-	-	2	-
E Biztos eseménynek tekinthető (90-100%)	-	-	-	-	-

A kockázati események lehetséges hatásának kategóriái

Bekövetkezés hatásának mértéke	A hatás mértékének definiálása
I. Elhanyagolható hatású	Akár egyéb intézkedések nélkül sincs jelentős hatás.
II. Kis hatású	Kismértékű társadalmi-gazdasági károk, melyek minimálisan érintik a projekt hosszú távú hatásait. Korrekciós intézkedések szükségesek.
III. Mérsékelt hatású	Mérsékelt társadalmi-gazdasági károk, főként pénzügyi jellegű problémák, akár <u>közép-</u> ill. hosszú távon. Javító intézkedések korrigálhatják a problémát.
IV. Kritikus hatású	Jelentős társadalmi-gazdasági károk; a kockázat megjelenése a projekt fő funkciójában okoz károkat. Akár komoly javító intézkedések sem elegendőek a károk elkerülésére.
V. Katasztrófális hatású	A projekt kudarca, mely súlyos vagy akár teljes mértékben károsíthatja a projekt funkcióját. A projekt fő hatásai közép-, illetve hosszú távon nem jelentkeznek.

6.6. Horizontális célok

Esélyegyenlőség

A HACS stratégia úgy épül fel, hogy figyelembe veszi az esélyegyenlőségre vonatkozó, betartandó megközelítéseket.

Az akciócsoport figyelmet fordít a település hátrányosabb helyzetben élőire, egyenlő esélyeik megteremtésére, a társadalmi igazságosság szabályainak betartására, valamint a fenntartható fejlődés elvein alapuló gazdasági és társadalmi fejlődés megvalósítására. Ebben segíti munkánkat a településről részletesen kidolgozott helyzetelemzés és SWOT analízis, melyből elsősorban a gyengeség és veszély pontokat vesszük figyelembe. Ilyenek különösen a kedvezőtlen képzettségi adatok (ill. helyben nem versenyképes képzettségekkel rendelkeznek a településen élők), valamint az, hogy a szegregációval veszélyeztetett lakóterületek romlása figyelhető meg. Emellett a város elöregedő, a fiatalság elvándorol.

A SWOT 2-ben leírtak szerint a HACS fejlesztő stratégiája, hogy: „a kulturális terek szükséges fejlesztésével a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése. Civil részvétel és aktívás megerősítésével a lakosság intenzív bevonása történik meg, amely hozzájárul a hátrányos helyzetű lakosság integrálásához és a közösségépítő aktivitásának növeléséhez. „

Tevékenységünk fő célja az életminőség folytonos javítása, a méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség és a jólét elérése a megvalósított közösségi és egyéni fejlesztéseken keresztül a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra is tekintettel. A nők és férfiak esélyegyenlőségére vonatkozó szabályokat betartjuk és minden egyes helyi pályázóval betartatjuk.

Fenntarthatóság

A tények, a körülmények és a tényezők rendszerszerű figyelembe vételével, ezek kölcsönhatásainak és tovagyűrűző hatásainak tervezésével igyekszünk a Stratégia fő céljait megfogalmazni és megvalósítani.

Szándékaink szerint – a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb szempontja szerint is- az erőforrás-gazdálkodás területén — jelen fejlődési szükségleteinket úgy kívánjuk kielégíteni, hogy ne veszélyeztessük ezzel a következő nemzedékek, generációk fejlődési és környezeti erőforrás készleteit. Mindazonáltal az erőforrások kezelése során figyelembe vesszük a környezet eltartó képességének korlátait, és lehetőségeink szerint gondot fordítunk a biológiai sokféleség megőrzésére.

A HKFS-nek elsősorban ösztönöznie kell a környezet védelmére irányuló törekvéseket, követni a környezeti fenntarthatósági elveket. Ezeket a következőképpen valósítja meg: közösségi élet színtereinek felújítása, infrastrukturális beruházások esetében maximálisan odafigyelünk a megújuló energiaforrások használatára, régi rendszereinket váltanák fel alkalmazásukkal. Szem előtt tartjuk környezetünk védelmét és a HKFS stratégiánk megvalósítása során erre a projektgazdák figyelmét is felhívjuk.

A fejlesztések és beruházások kapcsán a támogatási rendszer kialakítása során érvényesítjük a klíma- és környezetvédelmi elveket. A HACS alapvetően olyan intézkedéseket szándékozik megvalósítani, amelyek a helyi adottságokhoz igazodva a lehető legkisebb terhelést jelentik a környezet számára. Beruházási projekteknél előnyt jelent majd a megújuló energia hasznosítása a pontozás során.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A HKFS innovatív elemeinek meghatározó eleme maga az európai CLLD keretprogram, vagyis a közösségvezérelt helyi fejlesztés megközelítése, amelynek újszerűségét a hajdúnánási Helyi Akciócsoport megpróbálja a leghatékonyabban kihasználni.

A CLLD megközelítés lényege egyben a helyi HACS legfontosabb küldetése is: mozgósítsa és bevonja a helyi közösségeket és szervezeteket az értelmes, fenntartható és befogadó módon formált társadalom és gazdaságfejlesztésbe. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia legfőbb célja maga a társadalmi innováció. Nehéz helyzetben vagyunk tehát, amikor a HKFS innovatív elemeit kell bemutatnunk, hiszen:

- közösségi helyzetelemzésünk célja eleve az volt, hogy a közelmúlt és a jelen helyzetének feltárásával és értelmezésével a társadalmi, gazdasági megújulás lehetséges irányaira tudjunk rámutatni, felmérjük, hogy a kultúra, a közösségi művelődés és intézményrendszere hogyan szolgálja a ma társadalmát, s milyen módon állítható a holnap, a közelebbi és távolabbi jövő társadalmi reprodukciójának szolgálatába;
- közösségi jövőképünk megrajzolásakor Hajdúnánás olyan kívánt célállapotát vázoltuk fel, mely csak komplex, hatékony, innovatív együttműködésen keresztül valósítható meg;
- céljaink megfogalmazásakor azt vizsgáltuk a tervező közösség körében, hogy milyen lépésekkel, milyen új utakat kell bejárni, megépíteni ahhoz, hogy a célállapotot elérjük;
- végül a műveleti tervezés sikerkritériuma az, sikerül-e a támogatási rendszer használatával olyan infrastrukturális, tárgyi és szellemi, közösségi kereteket és eszközrendszert teremteni, amely inspirálja, inkubálja, támogatja az újító tevékenységeket és közösségeket.

A HKFS innovációs törekvéseinek középpontjában a kulcsprojektek és az ahhoz kapcsolódó műveletek állnak. A társadalom sajátos ellentmondása a divergencia és a konvergencia együttes jelenléte, a települési közösség szét- és összetartását erősítő tényezők egyidejű jelenléte. A tervező közösség a helyzetelemző műhelyben rámutatott mindkét jellemző meglétére és hatásaira. A civil szervezetek és kezdeményezések nagy száma ellenére például hiányoznak azok a terek és eszközök, amelyek segítik e kezdeményezések hálózatosodását, érdemi, teremtő részvételét a város társadalmi és gazdasági életének fejlesztésében.

Másik ellentmondás, hogy a város fiatalabb lakói elvándorolnak kultúra tekintetében is a környező nagyobb városokba, mert habár szeretné a város megtartani a fiatalokat, mégsem biztosított nekik a megfelelő infrastruktúrájú és helyileg elégséges méretű tér szórakozási és egyéb kikapcsolódásukhoz.

A stratégiában foglalt valamennyi művelet azt szolgálja, hogy Hajdúnánáson erősödjenek a civil társadalom összetartását és a civil, közösségi szféra városon belüli, valamint külső hálózatosodását, gazdasági és kulturális értelemben vett értékteremtő képességeit és együttműködéseit segítő tényezők. Másrészt a fejlesztés kulcsa, hogy a megújulást segítő eszközök, erőforrások elérjék és megerősítsék, „belsővé tegyék” a perifériákat:

- a városban elérhetővé váljanak a közösségi szolgáltatások, a kreatív munkát segítő közösségi terek;
- az értékteremtő közéleti-közösségi részvételt, integrációt, ill. reintegrációt biztosító formális és civil szervezetek számára növekedésüket és hálózati együttműködésüket erősítő módon váljon nyitottá, használhatóvá, „otthonná” a tárgyi és szellemi erőforrásrendszer;
- a közösségi szolgáltatások és eszközök elérése, és személyes fejlődésük szolgálatába állítása váljon a hétköznapok részévé azok számára is, akik életkoruk, élethelyzetük nem megfelelő állapota miatt nem tudnak kapcsolatban lenni az ezt támogató erőforrásrendszerrel.

Hajdúnánás esetében – tekintve a város közösségében jelenleg meglévő folyamatokat, a városi közösség fejlettségét – mindezek újszerűek, innovatívak.

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése

Az alábbi költségvetési táblázat kiegészítéseként figyelembe kell venni, hogy a projekt tényleges összköltsége 250.000.000 Ft, azonban ebből nem elszámolható költség összesen 909.175 Ft, így a támogatás tényleges összege 249.090.825 Ft.

Hajdúnánás											
A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése											
		Közösségi forrás									
Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%	ERFA/ESZA
1	Programok az egészségkultúra, a megelőzés, a közösségi élet és a helyi identitás megerősítésére	-	-	15 000 000	10 000 000	8 700 000	-	-	33 700 000	13,53%	ESZA
2	Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkcióbővítésére, a kulturális örökség megővására	-	-	23 500 000	12 500 000	7 114 124	-	-	43 114 124	17,31%	ERFA
3	KULCSPROJEKT - A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján	-	-	6 500 000	5 000 000	5 050 000	-	-	16 550 000	6,64%	ESZA
4	A járásközponti szerep erősítése és helyi tudatosítása népszerűség-megtartó beavakozások és generációk közötti kapcsolatteremtés útján	-	-	13 000 000	10 000 000	10 000 000	-	-	33 000 000	13,25%	ESZA
5	Hajdúnánás perifériáinak fejlesztése	-	-	9 000 000	6 000 000	5 000 000	-	-	20 000 000	8,03%	ERFA
6	KULCSPROJEKT - A művelődési központ és a városi televízió eszközállományának fejlesztése, a művelődési központ szociális helyiségeinek felújítása	-	-	34 500 000	34 500 000	-	-	-	69 000 000	27,70%	ERFA
7	Működési és animációs költségek	4 200 000	-	12 145 292	9 145 292	6 000 000	2 236 117	0	33 726 701	13,54%	ERFA
	Összesen	4 200 000	-	113 645 292	87 145 292	41 864 124	2 236 117	-	249 090 825	100,00%	
Egyéb forrás											
Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%	
1							0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
2							0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
3							0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
	Összesen	0	0	0	0	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%	
	Fejlesztési források összesen	4 200 000	-	113 645 292	87 145 292	41 864 124	-	-	249 090 825	100,0000%	
	Ebből ERFA	4 200 000	-	79 145 292	62 145 292	18 114 124	2 236 117	-	165 840 825	66,5785%	
	Ebből ESZA	-	-	34 500 000	25 000 000	23 750 000	-	-	83 250 000	33,4215%	

A Hajdúnánási Helyi Közösség elismerő okirata

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI PROGRAMOKÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

Hajdúnánási Helyi Önkormányzati Hivatal	
Helyi Társulás	
Dokumentumazonosító	2016 JÚL 08
Sorszám	

Szólláth Tibor Zoltán úr részére

Iktatószám: NGM/ 23024 / 94 /2016

Hajdúnánási Helyi Közösség képviselője

Ügyintéző: Tóthné Nagyváradai Timea

4081 Hajdúnánás
Köztársaság tér 1.

Tárgy: Értesítés megküldése a
Hajdúnánási Helyi Közösség regisztrációs
kérelmével kapcsolatban

Tisztelt Szólláth Tibor Zoltán Úr!

Tájékoztatom, hogy a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében meghirdetett Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósítására irányuló helyi akciócsoportok megalakítására és azok regisztrációjára beérkezett *Hajdúnánási Helyi Közösség* regisztrációs kérelmét a Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága elfogadta a TOP-7.1.1-16 konstrukcióhoz kapcsolódóan.

Felhívom szíves figyelmét, hogy az Együttműködési megállapodás alapján a helyi közösség nyilvántartásba vételének lezárása és az előzetesen elismert helyi akciócsoport kiválasztása közötti időszakban a közösség összetétele és a közösség képviselőire jogosult szervezetek személye nem változhat. Továbbá ezúton jelzem, hogy a Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága fenntartja a jogot, hogy az értékelés során a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia megvalósításával kapcsolatban további feltételeket határozzon meg.

Munkájához sok sikert kívánok!

Budapest, 2016. július 8-án.

Üdvözlettel:

Oláh Gábor

Változási jegyzék az 1. sz. módosításhoz

A 2018. február 02-i keltű felülvizsgált HKFS-hez képest a jelen dokumentumban megtett főbb változtatások a következők:

A rendelkezésre álló források és az eredeti tervezési időszak óta eltelt idő tekintetében felülvizsgálatra kerültek a műveletek, ill. a hozzájuk allokált támogatási összegek, és a következő változtatások történtek:

Elhagyásra került: az „1. Egészségkultúrával, a megelőzéssel, a város élő- és gyógyvíz-vagyonával kapcsolatos közösségi fejlesztések” c. művelet. Átcsoportosításra került: a fent említett műveletre allokált 10,5 millió Ft.

Az átcsoportosítás iránya:

- a „Beruházások és beszerzések a város közösségi tereinek, zöldfelületeinek rendezésére, funkció-bővítésére, a kulturális örökség megóvására” c. művelet forrásának 8,5 millió forinttal, mintegy 43,1 millió forintra,
- a „Hajdúnánás periferiáinak fejlesztése” c. művelet forrásának 2 millió forinttal történő megemelése, 20 millió forintra.

„A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján – programok, rendezvények” c. ESZA-művelet – az Irányító Hatóság javaslatára – kulcsprojekt státuszt kapott, kedvezményezettje Hajdúnánás Város Önkormányzata.

A fentiek szerint elhagyott művelet a többi beavatkozás átszámozásra került.

A helyi akciócsoport „A város marketingjének támogatása, a lakosság bevonása közösségi környezetrendezés útján” c. ESZA-műveletet – az Irányító Hatósággal történt egyeztetést követően – kulcsprojektté minősítette, amelynek kedvezményezettje Hajdúnánás Város Önkormányzata.

A művelet egyéb tulajdonságai változatlanok.

Az Irányító Hatósággal történt egyeztetés nyomán, ill. látva a vonatkozó felhívások megjelentetésének reális ütemét, az összes művelet tervezett megvalósítási időszakának kezdete 2018 szeptemberére módosult.

Változási jegyzék a 2. sz. módosításhoz

A 2018. július 16-i módosított HKFS-hez képest a következő módosítások történtek:

- műveletek megvalósítási időintervallumának végét egységesen 2021. december 31-re módosítottuk,
- a költségvetésben a működési költségek eredetileg 2020-ig allokált költségét úgy módosítottuk, hogy a 2020-as évhez rendelt 9.145.292 Ft, keretösszeget megbontottuk, és ebből 6.000.000 forintot 2020-ra, 3.145.292 forintot pedig 2021-re allokáltunk át
- a HACS tagsága módosult, ugyanis a Salida Nánás Kft. felszámolással megszüntetésre került, helyébe pedig a Tóth-3D Kft-t kérte fel az akciócsoport tagnak.

Változási jegyzék a 3. sz. módosításhoz

A 2020. november 17-i módosított HKFS-hez képest a következő módosítások történtek:

- műveletek megvalósítási időintervallumát –a kulcsprojektek kivételével– egységesen 2022 decemberére hosszabbítottuk,
- a működés 2021-ig allokált költségét úgy módosítottuk, hogy 2022-re nulla forint ilyen költséget terveztünk, mivel a működési költségkeret elfogyott, de a még futó projekteknel a munkaszervezet rendelkezésre állás keretében –térítésmentesen – elvégzi a feladatot.